

รายงานการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(The Quality Development of Ecotourism in Northeastern, Thailand)

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

รายงานการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (The Quality Development of Ecotourism in Northeastern, Thailand)

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์นาวาอากาศตรีเถกิงศักดิ์ ชัยชาญ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ
ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

มิถุนายน 2556

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (The Quality Development of Ecotourism in Northeastern, Thailand) ได้ดำเนินการแล้วเสร็จตาม วัตถุประสงค์ของผู้วิจัยทุกประการ ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกลม ดอนขวา หัวหน้า กลุ่มโครงการอย่างมากที่กรุณาให้คำชี้แนะในการทำวิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ทีฆชอุณหเถียร จากสำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัชญา มณีเนตร จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยให้คำแนะนําและพิจารณาตรวจสอบแก้ไขข้อคำถามต่างๆในแบบสอบถาม เพื่อทำให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณทีมผู้ช่วยวิจัยที่ได้ร่วมกันเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ ที่ทำการศึกษารูปแบบทอดหนอน ขอขอบคุณนักท่องเที่ยวทุกท่านที่มาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และ อุทยานแห่งชาติภูเรือ ที่สละเวลาตอบแบบสอบถามด้วยความอดทน

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.พีรศักดิ์ สิริโยธิน คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธากร หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่อำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ รวมทั้งน้อง ๆ ในสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการที่น่ารักทุกคน และขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ได้ช่วยเหลือประสานงาน แนะนำ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนด้านงบประมาณการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ
มิถุนายน 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว 2) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้าน ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ 3) ศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ 4) ระบุแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลยจำนวนรวม 440 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเคยมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว 2 – 3 ครั้ง มาท่องเที่ยวในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 – 3 วัน และมาที่ครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ไม่ครบถ้วนโดยเข้าใจว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยวร่วมกัน ด้านความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้าน ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ พบว่าปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนในทุกปัจจัย ผลการศึกษายังผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ในภาพรวมของ 2 แหล่งท่องเที่ยวให้ผลเหมือนกันทั้ง 3 ปัจจัยเรียงตามลำดับผลกระทบคือ ปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และปัจจัยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำพบว่า มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยวคือ เหมือนกันในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมากที่สุด ที่แตกต่างกันคือลำดับรองลงมาเป็นด้านที่พักอาศัย สำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ขณะที่ในด้านสถานที่และกิจกรรม สำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือ ด้านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ หรือปัจจัยด้านต้นน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่ามีแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยว โดยเป็น ปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กร ตามลำดับ สำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ขณะที่เป็นตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามลำดับ สำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือ จากผลการศึกษาทำให้สรุปได้ว่าการพัฒนาในส่วนใดส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานจะเกิดผลกระทบต่อส่วนอื่นเสมอโดยมีผลกระทบมากน้อยต่างกัน ทำให้สามารถพิจารณาได้ว่าควรพัฒนาปัจจัยใดก่อนหลังมากน้อยเพียงใดเพื่อเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 สมมุติฐานงานวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	7
1.6 นิยามคำศัพท์	7
บทที่ 2 ปรัชญ่วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	11
2.2 ความหมายและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	18
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตลาดการท่องเที่ยว	22
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห่วงโซ่อุปทาน	23
2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริการ	27
2.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	30
2.7 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว	34
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	51
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
3.3 ตัวแปรที่ทำการวิจัย	54
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.5 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	56
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา (กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่)	60
4.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา	61
4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	63

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	68
4.4 ผลการทดสอบสมมุติฐาน	81
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา (กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติภูเรือ)	103
5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย	104
5.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	106
5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	111
5.4 ผลการทดสอบสมมุติฐาน	124
บทที่ 6 ผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา (กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติภูเรือ)	148
6.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และ อุทยานแห่งชาติภูเรือ	149
6.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	151
6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	156
6.4 ผลการทดสอบสมมุติฐาน	168
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	192
7.1 สรุปผลการวิจัย	193
7.2 ข้อเสนอแนะ	202
รายการอ้างอิง	207
ภาคผนวก	211

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่ 2.6.2.1	การเปรียบเทียบมาตรฐานการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมการผลิตและการท่องเที่ยว	33
ตารางที่ 3.2.1.1	สถิตินักท่องเที่ยว รายได้ และจำนวนพาหนะในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง ปี 2547- 2555	52
ตารางที่ 3.2.1.2	สถิตินักท่องเที่ยว รายได้ และจำนวนพาหนะในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ ระหว่าง ปี 2547- 2555	52
ตารางที่ 3.5.2.1	ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว	57
ตารางที่ 4.1.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	61
ตารางที่ 4.2.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว	63
ตารางที่ 4.2.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	66
ตารางที่ 4.3.1.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	68
ตารางที่ 4.3.2.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	70
ตารางที่ 4.3.2.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	71
ตารางที่ 4.3.2.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร	72
ตารางที่ 4.3.2.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การเคลื่อนที่ของข้อมูล)	73
ตารางที่ 4.3.2.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	74
ตารางที่ 4.3.2.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร	75
ตารางที่ 4.3.3.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง	76
ตารางที่ 4.3.3.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม	77
ตารางที่ 4.3.3.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วยโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
ตารางที่ 4.3.3.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	80
ตารางที่ 4.3.4.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา	81
ตารางที่ 4.4.1.1.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย	82
ตารางที่ 4.4.1.1.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง	82
ตารางที่ 4.4.1.1.3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม	83
ตารางที่ 4.4.1.1.4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	83
ตารางที่ 4.4.1.2.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	85
ตารางที่ 4.4.1.3.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	86
ตารางที่ 4.4.2.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	87
ตารางที่ 4.4.2.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	88
ตารางที่ 4.4.2.3	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ	90
ตารางที่ 4.4.2.4	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ	96
ตารางที่ 4.4.3.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)	97
ตารางที่ 4.4.3.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	97
ตารางที่ 4.4.3.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	99
ตารางที่ 4.4.4.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	99
ตารางที่ 4.4.4.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
ตารางที่ 4.4.4.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	102
ตารางที่ 5.1.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	104
ตารางที่ 5.2.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว	106
ตารางที่ 5.2.2	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	109
ตารางที่ 5.3.1.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	111
ตารางที่ 5.3.2.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	113
ตารางที่ 5.3.2.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร	114
ตารางที่ 5.3.2.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	115
ตารางที่ 5.3.2.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	116
ตารางที่ 5.3.2.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร	117
ตารางที่ 5.3.2.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การเคลื่อนที่ของข้อมูล)	118
ตารางที่ 5.3.3.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย	119
ตารางที่ 5.3.3.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม	120
ตารางที่ 5.3.3.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
ตารางที่ 5.3.3.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	123
ตารางที่ 5.3.4.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย	124
ตารางที่ 5.4.1.1.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย	125
ตารางที่ 5.4.1.1.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง	126
ตารางที่ 5.4.1.1.3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม	127
ตารางที่ 5.4.1.1.4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	128
ตารางที่ 5.4.1.2.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	130
ตารางที่ 5.4.1.3.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	131
ตารางที่ 5.4.2.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	132
ตารางที่ 5.4.2.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	133
ตารางที่ 5.4.2.3	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ	135
ตารางที่ 5.4.2.4	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ	141
ตารางที่ 5.4.3.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)	142
ตารางที่ 5.4.3.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	143
ตารางที่ 5.4.3.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	144
ตารางที่ 5.4.4.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	145
ตารางที่ 5.4.4.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	146
ตารางที่ 5.4.4.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	147

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่ 6.1.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	149
ตารางที่ 6.2.1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว	151
ตารางที่ 6.2.2	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	154
ตารางที่ 6.3.1.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ	157
ตารางที่ 6.3.2.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	158
ตารางที่ 6.3.2.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	159
ตารางที่ 6.3.2.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร	160
ตารางที่ 6.3.2.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	161
ตารางที่ 6.3.2.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การเคลื่อนที่ของข้อมูล)	162
ตารางที่ 6.3.2.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร	163
ตารางที่ 6.3.3.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง	164
ตารางที่ 6.3.3.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม	165
ตารางที่ 6.3.3.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย	166
ตารางที่ 6.3.3.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	167

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่ 6.3.4.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ	168
ตารางที่ 6.4.1.1.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย	169
ตารางที่ 6.4.1.1.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง	170
ตารางที่ 6.4.1.1.3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม	171
ตารางที่ 6.4.1.1.4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	172
ตารางที่ 6.4.1.2.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	173
ตารางที่ 6.4.1.3.1	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	174
ตารางที่ 6.4.2.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	176
ตารางที่ 6.4.2.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	177
ตารางที่ 6.4.2.3	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ	178
ตารางที่ 6.4.2.4	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ	185
ตารางที่ 6.4.3.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)	186
ตารางที่ 6.4.3.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ	187
ตารางที่ 6.4.3.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	188
ตารางที่ 6.4.4.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)	189
ตารางที่ 6.4.4.2	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ	190
ตารางที่ 6.4.4.3	ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ	191

สารบัญรูปภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	12
ภาพที่ 2.2 ห่วงโซ่อุปทานในบริษัท	24
ภาพที่ 2.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเด็นของการบริหารจัดการ ทางด้านกรท่องเที่ยว	41
ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย	48
ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	92
ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	93
ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	94
ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	95
ภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 3	98
ภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 4	101
ภาพที่ 5.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	137
ภาพที่ 5.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	138
ภาพที่ 5.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	139
ภาพที่ 5.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	140
ภาพที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 3	144
ภาพที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 4	147
ภาพที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	180
ภาพที่ 6.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	182
ภาพที่ 6.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	183
ภาพที่ 6.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 2	184
ภาพที่ 6.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 3	188
ภาพที่ 6.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมุติฐานที่ 4	191

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มา

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติที่ปรารถนาการเดินทางท่องเที่ยวไปทั่วโลกกว้างด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน มีพัฒนาการมายาวนานจนกลายเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมใหญ่ที่สุดในโลกมีมูลค่าถึงร้อยละ 9 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติของโลก (ข่าวสารการท่องเที่ยว ออนไลน์ 2555) สำหรับประเทศไทยถือเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคอาเซียน เป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้ไปยังภูมิภาคต่างๆของประเทศที่มีมูลค่ามหาศาล อย่างไรก็ตามการเติบโตอย่างรวดเร็วในขณะที่ขาดการดำเนินการที่ดีและเหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวจนกระทั่งแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นหมดเสน่ห์ในการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาเยี่ยมชมเยือนอีกต่อไป

จากการนำสถิติที่ผ่านมาประเมินร่วมกับสถานการณ์และทิศทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการประมาณการว่าจำนวนนักท่องเที่ยว ในเอเชียแปซิฟิกจะเพิ่มขึ้นเป็น 400 ล้านคน โดยขยายตัวเฉลี่ยปีละ 6.5 - 7% ขณะที่ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region – GMS) จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจาก 16.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2545 เป็น 60 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2557 โดยการท่องเที่ยวนั้น มีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการพักผ่อนของแต่ละบุคคล ทำให้ทางเลือกของการท่องเที่ยวมีลักษณะแตกต่างกันออกไป อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน มีทั้งการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อทรัพยากร (Responsible Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน (Pro-poor Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวที่เป็นธรรม (Fair Trade Tourism) โรงแรมที่มีนโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) การท่องเที่ยวโดยการอาสาสมัคร (Volunteer Tourism) (ปริทัศน์ โขติช่วง,ออนไลน์,2552) โดยวัตถุประสงค์หนึ่งในการแบ่งเป็นรูปแบบต่างๆกันเพื่อสามารถจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และสามารถบำรุงรักษาการท่องเที่ยวในรูปแบบนั้นๆให้มีต่อไปอย่างยั่งยืน

Ceballos Lascurain (1991) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำลายความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ โดยต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย และต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่เหมาะสม ถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นพื้นที่ที่สำคัญของประเทศไทยที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย หลายแห่งมีความเป็นธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจแก่นักอนุรักษ์ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้นทุกๆปี (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540) ถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาแนวโน้มการเติบโตของการท่องเที่ยวในระดับโลกพบว่า ในปี 1950 มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศประมาณ 25 ล้านคน ปี 2004 มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 760 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเป็น 903 ล้านคนในปี 2007 จึงทำการพยากรณ์ในปี 2020 ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากเป็นจำนวนถึง 1.6 พันล้านคน สำหรับกระแสการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ(Ecotourism) ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากในระดับโลก เริ่มมีการมองเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวโดยมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามลำดับ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ได้ประมาณการว่า ในปี 2007 จะมีมูลค่าเป็นร้อยละ 7 ของตลาดระหว่างประเทศ และนิตยสารการท่องเที่ยวรายสัปดาห์ ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าสามารถเติบโตเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ของตลาดการท่องเที่ยวของโลก โดยปี 2012 มูลค่าของภาคการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีมูลค่าที่ประมาณ 473 ล้านล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (Center for Responsible Travel ,ออนไลน์, 2010)

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น รัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศอย่างจริงจังต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คาดว่าในปี พ.ศ. 2553 จะมีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยจำนวนประมาณ 88 ล้านคน ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนภายในประเทศประมาณ 413,000 ล้านบาท กระจายไปสู่พื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ (ปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2551) จากข้อมูลที่มีการรวบรวมตลอดปี 2555 มีนักท่องเที่ยวไทย เที่ยวไทยกว่า 112 ล้านคน รายได้กว่า 500,000 ล้านบาท ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยมีถึง 22.30 ล้านคน สร้างรายได้เข้าประเทศกว่า 960,000 ล้านบาท โดยเฉพาะช่วงสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ที่เป็นไปอย่างคึกคักในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะจังหวัดหลักการท่องเที่ยว ทั้งเชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต กระบี่ พัททยาและขอนแก่น มีอัตราการเข้าพักที่สูง อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทภูเขาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ วังน้ำเขียว ภูเรือ ภูกระดึง จ.เลยและมอหินขาว จ.ชัยภูมิ ส่งผลให้จำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวพุ่งสูงขึ้นกว่า 13,000 ล้านบาท จากจำนวนนักท่องเที่ยวกว่า 2.3 ล้านคน โดยอัตราเข้าพักภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงสุดถึง 90 เปอร์เซ็นต์ มีจำนวนนักท่องเที่ยว กว่า 700,000 คน ขณะที่ภาคเหนือมีถึง 480,000 คน ซึ่งภาคเหนือสร้างรายได้มากที่สุด 3,500 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,ออนไลน์,2556)

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนยาวนานต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่สามารถมองแยกออกเป็น 1.อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว (Tourism Demand) หมายถึงความต้องการท่องเที่ยวที่อยู่ในรูปของจำนวนหรือปริมาณ (คน/ครั้ง/ช่วงเวลา) หรือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และ 2. อุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism Supply) หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางด้านสินค้าและบริการในการท่องเที่ยว (Tourism Products) 3.การจัดการ (Management) ที่อยู่ภายใต้หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ดังนั้นการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมด้านอุปสงค์ (Demand) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านอุปทาน(Supply) โดยการสร้างความประทับใจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มขีดความสามารถของธรรมชาติให้สามารถผลิตหรือฟื้นฟู เพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนตลอดไปโดยไม่ถดถอยหรือเสื่อมโทรมลง รวมไปถึงมีดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Stakeholders) มีความเข้าใจประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในทิศทางเดียวกัน (จันทร์ ทงหอม,2554)

ห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสนับสนุนการผลิตและการจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมถึงการประสานสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆดังกล่าวที่เชื่อมต่อกันอยู่เป็กระบวนการ การจัดการห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวข้องกับการประสานงานและร่วมมือกันตั้งแต่แหล่งของวัตถุดิบต้นน้ำ (Upstream Source) จนถึงการส่งมอบสินค้าและบริการปลายน้ำ (Downstream Customers) โดยประเด็นสำคัญของห่วงโซ่อุปทาน จะอยู่ที่การจัดการการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์

สำคัญในการสร้างความพอใจให้กับลูกค้าแบบยั่งยืน (Customer Satisfaction) โดยกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานจะประกอบไปด้วย กระบวนการจัดหา การผลิต การตลาด การกระจายสินค้า การขนส่งและการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการจัดการเชิงระบบ (Systems) ให้แต่ละกระบวนการมีการสอดประสานปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีเป้าหมายในการสร้างความพอใจให้ลูกค้าและลดต้นทุนรวมเพื่อเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยพันธกิจของห่วงโซ่อุปทานจะครอบคลุมเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารข้อมูล เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยทำให้การดำเนินงานต่างๆดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ห่วงโซ่อุปทานจะเริ่มต้นจากแหล่งของวัตถุดิบไปสู่ผู้ผลิตและกระบวนการขนส่งไปสิ้นสุดปลายทางที่ผู้บริโภคชั้นสุดท้าย (หน่วยงานวิจัยด้านโลจิสติกส์, ออนไลน์, 2551) ห่วงโซ่อุปทานสำหรับการท่องเที่ยวโดยทั่วไปจะไม่มี การเคลื่อนย้ายของสินค้าเนื่องจากเป็นทรัพยากรในแหล่งนั้นๆ ไม่สามารถทำการเคลื่อนย้ายได้ แต่จะเป็นการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่ โดยผ่านขั้นตอนด้านบริการด้านต่างๆ เปรียบได้คือ องค์กรหรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ เท่ากับเป็นผู้ผลิต เทียบเท่ากับต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน และขั้นตอนต่างๆในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวหรือการบริการ เทียบได้กับขั้นตอนในการเคลื่อนย้ายสินค้าและส่งมอบสินค้าไปยังผู้บริโภคหรือกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน และปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานก็คือนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มของชั้นสุดท้าย โดยวัตถุประสงค์สำคัญในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวก็คือการสร้าง ความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

จากการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อใช้ในการวางแผนกำหนดศักยภาพของพื้นที่ท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ ด้านอุปสงค์ (Demand Side) จากจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว และด้านอุปทาน (Supply Side) จากความพร้อมในการให้บริการและเน้นโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อกำหนดแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพศักยภาพสูงนั้น ในส่วนพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมาถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับการจัดประเภทโดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงและบทบาทสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศักยภาพในระดับสูงในกลุ่มของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ซึ่งถือว่ามีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่คาดการณ์จะมีเพิ่มมากขึ้น (ปรีดี โชติช่วง ,ออนไลน์ ,2552)

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมและมีชื่อเสียงระดับโลก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและทรงคุณค่า จัดอยู่ในประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบกับการเดินทางที่สะดวกทำให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับความนิยมและมีแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาพนมดงรักหรือบริเวณขอบทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ราบสูงโคราช มีเนื้อที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,396 ไร่ ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกันถึง 11 อำเภอ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา และสระบุรี ได้รับสมญานามว่าเป็น อุทยานมรดกของอาเซียน เป็นผืนป่าใหญ่ต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด ตลอดจนมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามสภาพโดยทั่วไปประกอบด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ เขาร่ม เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด 1,351 เมตร เขาแหลมสูง 1,326 เมตร เขาเขียวสูง 1,292 เมตร เขาสามยอดสูง 1,142 เมตร เขาฟ้าผ่าสูง 1,076 เมตร ประกอบด้วยทุ่งกว้างสลับกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ สภาพพื้นที่ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียง

ลาดลง ส่วนทางทิศใต้ และทิศตะวันออกเป็นที่สูงชันขึ้นไปเรื่อยๆและเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญ 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายก แม่น้ำลำตะคอง แม่น้ำลำพระเพลิง และห้วยมวกเหล็ก

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดการบริการบ้านพัก บ้านพักเรือนแถว และค่ายพักแรม ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 4 โซน ได้แก่ โซนศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โซนบนเขา-จุดชมวิว โซนค่ายสุรสวัสดิ์ และโซนบ้านธนะรัชต์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนในอุทยานฯได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ของอุทยานเป็นผู้จัดการบริการให้แก่นักท่องเที่ยว โดยให้มีการจองคิวล่วงหน้าก่อนเข้าพัก (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, ออนไลน์, 2554) โดยได้มีประกาศมาตรการจำกัดนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันนักท่องเที่ยวล้นอุทยานแห่งชาติ และกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปริมาณขยะและจำนวนรถยนต์ ดังนั้นจึงกำหนดให้มีการจองล่วงหน้าก่อนจะเข้าไปท่องเที่ยวอุทยานฯ โดยเฉพาะการนอนพักค้างคืนบ้านพัก เจ้าหน้าที่อุทยานจะพิจารณาให้เข้าพักตามลำดับการจองที่พัก และจากสถิติที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ในปีถัดไป (ณรงค์ มหรรณพ, ออนไลน์, 2551) จากสถิติการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2552 – 30 กันยายน พ.ศ. 2553 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 754,927 คน ในปี 2554 แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 680,717 คน และชาวต่างประเทศจำนวน 74,210 คน พาหนะจำนวน 185,372 ลำ/คัน รายละเอียดข้อมูลช่วงปี พ.ศ. 2542 - พ.ศ. 2554

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติตัวเลขของนักท่องเที่ยวโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อน และพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นนั้น ทำให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่อุทยานแห่งชาติทั้งด้านการเก็บค่าธรรมเนียมและค่าที่พัก และด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อจำนวนที่พักรวมในปัจจุบันที่มีอยู่อย่างจำกัด และต้องจองคิวล่วงหน้าเป็นระยะเวลานาน ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อย่างแท้จริง และต้องเปลี่ยนทางเลือกมาใช้บริการของภาคเอกชนในด้านที่พักและบริการ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงขาดการจัดการความรู้ที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมในอนาคตทั้งต่อธรรมชาติและชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาแล้ว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีอุทยานแห่งชาติอื่นๆที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความงดงามตามธรรมชาติไม่แพ้กัน ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูเรือ อุทยานแห่งชาติภูเรือมีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอภูเรือและอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย อาณาเขตด้านทิศเหนืออยู่ติดกับประเทศลาว รูปพรรณสันฐานของภูเรือมีรูปร่างลักษณะเหมือนเรือใหญ่บนยอดดอยสูงเป็นภูผาสีสนิมสลดตาหินบางก้อนมีลักษณะเหมือนถูกปั้นแต่งไว้ ชาวบ้านเรียกว่า “ก๊วนสมอ” โดยรอบๆ จะเห็นยอดดอยเป็นขุนเขาน้อยใหญ่ใกล้เคียงเป็นผ้าขาวด้วยละอองน้ำหมอก ปกคลุมไว้ท่ามกลางป่าอันอุดมสมบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 120.84 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ป่าภูเรือประกอบด้วยทิวเขาสูง สลับซับซ้อนเรียงรายเป็นรูปต่างๆ น่าพิศวงสลับกับที่ราบเป็นบางส่วน สาเหตุที่ขนานนามว่า “ภูเรือ” เพราะมีภูเขาลูกหนึ่งมีชะง่อนผายื่นออกมาคล้ายสำเภาใหญ่ และที่ราบบนยอดเขามีลักษณะคล้ายท้องเรือตลอดจนมีธรรมชาติและทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ

คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2521 เห็นชอบให้กำหนดพื้นที่ป่าดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าภูเรือ ในท้องที่ตำบลอาฮี ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ และตำบลลาดค่าง ตำบลหนองบัว ตำบลร่องจิก อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 124 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2522 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 16 ของประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ,ออนไลน์ , 2556) อุทยานแห่งชาติภูเรือ อยู่ห่างจากจังหวัดเลย ประมาณ 48 กิโลเมตร โดยเดินทางไปโดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 203 ถึงอำเภอภูเรือ จะมีป้ายอุทยานแห่งชาติอยู่ปากทางเข้าซึ่งอยู่ข้างที่ว่าการอำเภอภูเรือ (มาจากจังหวัดเลย ป้ายจะอยู่ทางด้านขวามือ มาจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ป้ายจะอยู่ทางด้านซ้ายมือ) จากปากทางเข้าเดินทางต่อไปอีก ประมาณ 4 กิโลเมตร ก็ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติ และมีทางเดินเท้า 700 เมตร ก็จะถึงยอดภูเรือ ส่วนสถานที่พัก อุทยานฯ มีบริการบ้านพักไว้สำหรับนักท่องเที่ยว ติดต่อขอรายละเอียดและสำรองที่พักล่วงหน้าได้ที่ ที่ทำการอุทยานฯ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,ออนไลน์ , 2556)

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2559 สอดคล้องกับแนวทางการเติบโตของการท่องเที่ยวในอนาคตที่มีทิศทางในการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทั้งนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน รวมไปถึงการดูแลรักษาทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติภูเรือ และสร้างความพึงพอใจในการท่องเที่ยวจนทำให้เกิดการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต โดยยังคงสามารถคงสภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวต่อไป จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างปัจจัยในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีผลกระทบต่อกันเป็นทอดๆ ตั้งแต่ปัจจัยต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยใช้อุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่งที่กล่าวเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำผลความรู้จากการวิจัยที่ได้มาพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีความก้าวหน้ามั่นคงตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้าน ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

1.2.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

1.2.4 เพื่อระบุแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 สมมุติฐานงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ได้กำหนดสมมุติฐานของงานวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.2.2 ได้แก่

H₀₁ ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สมมุติฐานข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.2.3 ได้แก่

H₀₂ ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ

H₀₃ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ

H₀₄ ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยทางด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ และการให้บริการในระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติ 2 แห่งข้างต้นดังนี้

1.4.1 ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (ผู้ให้บริการ) ได้แก่ 1. ทรัพยากรและศักยภาพ 2. คุณลักษณะขององค์กร 3. การไหลของข้อมูล 4. ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร 5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 6. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

1.4.2 ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ (ด้านการให้บริการ) ได้แก่ 1. ที่พักอาศัย 2. การเดินทาง 3. สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม และ 4. อาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

1.4.3 ปัจจัยทางด้านปลายน้ำ (ผู้ใช้บริการ คือ นักท่องเที่ยว) ได้แก่ ระดับความพึงพอใจ

โดยการวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยใช้แบบสอบถามสำหรับสำรวจความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่นำไปสู่ผลการวิจัยที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลการวิจัยในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทราบถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว

2. ทราบถึงความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านต้นน้ำ

กลางน้ำ และปลายน้ำ

3. ทราบถึงผลกระทบทางตรงของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

4. เผยแพร่และนำความรู้จากผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

1.6 นิยามคำศัพท์

คำนิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศไทย, 2539 อ้างถึงใน สฤกษ์, 2548) และ (Ceballos Lascurain, 1991 อ้างถึงใน Ecotourism Society, 1991) ได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ

ในการศึกษาวิจัยนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน(ราชบัณฑิตยสถาน)

การบริหารห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) หมายถึง การจัดการกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุปทานของสินค้าและบริการ โดยการปฏิสัมพันธ์จะมีลักษณะเชิงบูรณาการ โดยมีเป้าหมายในการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่ม และสนองต่อความต้องการของตลาด การผลิต การกระจายและการส่งมอบสินค้าและรวมถึงการสื่อสารสนเทศของข้อมูลและข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดต้นทุนรวมของธุรกิจและเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันเห็นได้ว่าการจัดการเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทาน กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางธุรกิจตั้งแต่แหล่งของวัตถุดิบต้นน้ำ (Upstream Source) จนถึงการส่งมอบสินค้าและบริการปลายน้ำ (Downstream Customers) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะครอบคลุมถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาดและการผลิตรวมถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าจนถึงมือผู้ต้องการสินค้า ทั้งนี้ กระบวนการต่างๆจะมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของบูรณาการ โดยมุ่งที่จะลดต้นทุนรวม และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการอันนำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่า (Robert B. Handfield & Ernest L. Nichols Jr. ,1999)

ในการศึกษาวิจัยนี้ **ห่วงโซ่อุปทานสำหรับการท่องเที่ยว** : หมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งต่างๆ รวมถึงการเชื่อมต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่างๆ ให้กระบวนการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างราบรื่น และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้ใช้บริการ มีองค์ประกอบหลักดังนี้

2.1 ด้านต้นน้ำ : หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวและองค์กรผู้ดูแลตลอดจนทรัพยากรที่มีในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ได้แก่ 1. ทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. คุณลักษณะขององค์กร 3. การนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ค่านิยมและวัฒนธรรม 5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร และ 6. ประสิทธิภาพและการปฏิบัติหน้าที่

2.2 ด้านกลางน้ำ : หมายถึงขั้นตอนหรือกระบวนการต่างๆ ในการให้บริการ การเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยว เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2. ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

2.3 ด้านปลายน้ำ : เป็นเรื่องของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ การท่องเที่ยว ที่เกิดจากการดำเนินการของสองด้านข้างต้น ได้แก่ ด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว

การพัฒนา (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ,ออนไลน์,2556)

ในการศึกษาวิจัยนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าไปในทางที่ดีขึ้นจากสภาพที่เคยเป็นอยู่เดิม โดยมีการวางแผนดำเนินการอย่างมีแนวคิด และผลงานของการพัฒนาต้องทำให้สภาพต่างๆ ดีขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ธรรมชาติเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านกิจกรรมมีรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมศึกษาและด้านองค์กรที่เป็นการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมจึงถือได้ว่าเป็นการพัฒนา

คุณภาพ (Quality) หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพอใจให้กับลูกค้า และมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสมได้เปรียบคู่แข่ง ลูกค้ามีความพึงพอใจ และยอมจ่ายตามราคาเพื่อซื้อความพอใจนั้น (ลักษมี สารบรรณ,ออนไลน์,2556)

ในการศึกษาวิจัยนี้ คุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพควรมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น

- คงรักษาสภาพดั้งเดิมได้มากที่สุด และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
- การออกแบบและสร้างสิ่งก่อสร้าง ต้องกลมกลืน ไม่แปลกแยก
- มีการจัดสาธารณูปโภคพื้นฐานที่คำนึงถึงขีดความสามารถ และขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว
- มีการศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศทั้งระบบโดยเฉพาะทางธรรมชาติ

และส่วนที่เกี่ยวข้อง

- มีการสำรวจและใช้แหล่งพลังงานจากธรรมชาติให้มากที่สุดและใช้อย่างคุ้มค่า
- สร้างระบบกำจัดขยะและของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ
- การบริหารจัดการ การบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล
- ต้องศึกษาให้รู้จักวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวที่เหมาะสมและให้การศึกษาแก่ประชากรในท้องถิ่นในทุกระดับ
- มีการตรวจสอบผลกระทบการประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม หาสมดุลระหว่างความสามารถรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว การยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน
- การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผน ปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน กับประชาชนท้องถิ่น และให้โอกาสคนท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกัน

บทที่ 2

ปรัชญารวบรวมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ได้ทำการศึกษาข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวและห่วงโซ่อุปทานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อนำตัวแปรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาศึกษาถึงผลกระทบที่มีระหว่างกันและมีต่อห่วงโซ่อุปทานโดยมีการศึกษาปรัชญารวบรวม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
 - 2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
 - 2.1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
 - 2.1.3 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
 - 2.1.4 รูปแบบการท่องเที่ยว
- 2.2 ความหมายและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.2.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตลาดการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห่วงโซ่อุปทาน
 - 2.4.1 ความหมายของห่วงโซ่อุปทาน
 - 2.4.2 การบริหารห่วงโซ่อุปทาน
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริการ
 - 2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ
 - 2.5.2 โมเดลคุณภาพการบริการ
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 2.6.1 แนวคิดและความหมายของความพึงพอใจ
 - 2.6.2 การประเมินประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริการท่องเที่ยว
- 2.7 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว
 - 2.7.1 คุณภาพการท่องเที่ยว
 - 2.7.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.8.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว
 - 2.8.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.8.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

- 2.8.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว
- 2.8.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว
- 2.8.6 บทสรุปจากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

มีผู้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวไว้หลากหลาย จากการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ประเทศอิตาลี ณ กรุงโรม ปี พ.ศ. 2506 โดยองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ 1. ต้องมีการเดินทาง 2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน 3. ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง โดยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเดินทางใดๆก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิงเรีงรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่างๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อดูธุรกิจ

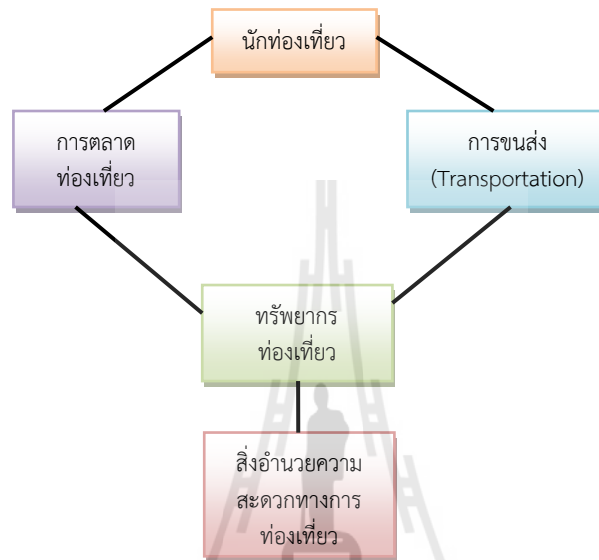
นอกจากนี้ วรรณภา วงษ์วานิช (2546) ได้อธิบายถึง การท่องเที่ยว เป็นการที่คนเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ และตลอดระยะเวลาการเดินทางได้มีกิจกรรมต่างๆเกิดขึ้น เช่น การไปเที่ยวชมสถานที่ที่สวยงามหรือทัศนียภาพน่าสนใจ หรือเดินซื้อสินค้าต่างๆ เป็นต้น โดยการไปท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับการเดินทาง จำนวนสมาชิก หรือค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางแบบชั่วคราวจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการ และเป็นการไปด้วยความสมัครใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อน ออกกำลังกาย เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม และการจับจ่ายใช้สอย เป็นต้น

2.1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ได้มีการจัดองค์ประกอบการท่องเที่ยว จำแนกตามระบบการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ ระบบที่ 1 คือ ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resource) ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวซึ่งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ หมายถึง สภาพทางกายภาพของทรัพยากร ซึ่งอาจจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น ระบบที่ 2 คือการบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) ได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยว ข้องกับการท่องเที่ยวของ

พื้นที่นั้นๆ ระบบที่ 3 คือ การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ซึ่งหมายรวมถึง กิจกรรมรูปแบบหรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในการวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวประกอบ ด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นักท่องเที่ยว (Tourist) การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) การขนส่ง (Transportation) ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resource) และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourism Facilities) ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นวงจรดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา: ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542) การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว : 9

จากภาพที่ 2.1 สรุปได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International visitor) หมายถึง บุคคลที่มีได้พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย

1.2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศค้างคืน (International tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้ง อย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

1.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ได้ค้างคืน (International excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งโดยมิได้ค้างคืน

1.4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic visitor) หมายถึง บุคคลทุกสัญชาติที่มีที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีได้ เป็นถิ่นที่อยู่ประจำ

1.5 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยอยู่ในปัจจุบันแต่ครั้งอย่างน้อย 1 คืน

1.6 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ได้ค้างคืน (Domestic excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ได้พักค้างคืนในที่พำนักนอกเหนือที่พำนักในปัจจุบัน

2. การตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว แล้วใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ในการท่องเที่ยว และบริการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ถือเป็นองค์ประกอบที่ 2 โดยการตลาดท่องเที่ยวสามารถทำได้ 2 รูปแบบคือ

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้และรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการท่องเที่ยว

2.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสารหนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว

3. การขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ และกลับสู่ภูมิลำเนา กล่าวได้ว่าเป็นการเคลื่อนย้าย คนหรือสิ่งของจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ประเภทของการขนส่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การขนส่งทางรถยนต์ การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางเรือ และการขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว และนับได้ว่าสินค้าทางการท่องเที่ยวถือเป็นองค์ประกอบที่ 4 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งที่มีความงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่

ประเภทที่ 2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และที่สร้างเพิ่มเติมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

ประเภทที่ 3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สถาปัตยกรรมในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ถือเป็นองค์ประกอบสุดท้าย หมายถึง อุปกรณ์ที่จำเป็นในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวที่มี

ความสะดวกสบายและปลอดภัยโดยสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะประกอบด้วย 2 อย่างคือ 1. การอำนวยความสะดวกในการเข้า และออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกของนักท่องเที่ยว และ 2. การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้บริการความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การให้บริการ 5 ประเภท คือ บริการที่พักแรม บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการอาหารและบันเทิง บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก 3 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ และส่งผลเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข

5.2.2 ด้านความปลอดภัย หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน การเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และความเดือดร้อนต่างๆที่จะเกิดขึ้น เช่น การโจรกรรม ปล้นชิงทรัพย์สิน การก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

5.2.3 ด้านอื่นๆ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริม หรือสนับสนุนเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการรักษาพยาบาล การศึกษาลักษณะการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวนั้นทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการไปท่องเที่ยว

2.1.3 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยงานภาครัฐกิจต่างๆ ของภาคเอกชน ที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือหน่วยธุรกิจ หรือ องค์กรอื่นๆที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก และจัดบริการให้แก่นักท่องเที่ยว จากความหมายดังกล่าวแล้ว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหน่วยธุรกิจและองค์กรอื่นๆ ในทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเกี่ยวข้องกับ การซื้อการขาย การสร้างผลผลิตและบริการต่างๆแก่นักท่องเที่ยว กล่าวคือการประกอบกิจกรรมด้วยการนำปัจจัยการผลิตต่างๆ มาผลิตบริการอย่างใดอย่างหนึ่งด้านการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายหรือความพึงพอใจ และขายบริการด้านการท่องเที่ยวนั้นให้แก่ ผู้เยี่ยมชม

Collier and Harraway (1997) ได้อธิบายถึง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ 1. การขนส่ง (Transportation) โดยการขนส่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถ

เดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ 2. ที่พัก (Accommodation) ที่พักมีหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท แตกต่างออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการ รสนิยมของนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการต่างๆ (Attractions Activities and Ancillary services) เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจและความสนุกสนานในการเดินทางท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดความประทับใจในสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ 4. การขาย (Sales) โดยการขายทำให้เกิดการกระจายการให้บริการด้านการท่องเที่ยวจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยว หน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขาย เช่น ผู้ขายส่ง บริการด้านการท่องเที่ยว (Tour Operator) ตัวแทนการจัดการเดินทาง (Travel Agents)

ประเภทของสินค้าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ประเภท โดยจำแนกตามลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้ (ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว, ออนไลน์, 2553)

1. เป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Goods) สินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือการให้บริการ ผู้บริโภคหรือผู้มาเยี่ยมเยียนไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสได้ ผู้มาเยี่ยมเยียนเพียงแต่ได้รับความพึงพอใจจากสิ่งที่เห็นหรือสิ่งที่ได้รับเท่านั้น บุคลากรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างมาก

2. เป็นสินค้าที่ไม่มีการเคลื่อนที่ไปหาผู้บริโภค ผู้บริโภคต้องเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการ ณ สถานที่ผลิตนั่นเอง ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ

3. เป็นสินค้าที่ไม่สูญสลาย โดยเป็นสินค้าและบริการที่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกหลายครั้ง ในบางครั้งต้องดูแลรักษาและบำรุงให้คงอยู่ในสภาพที่ดีและเสียหายน้อยที่สุด

4. เป็นสินค้าที่เปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกรรมสิทธิ์ก็ได้ เนื่องจากสินค้าในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งที่เมื่อผู้เยี่ยมเยียนได้ซื้อสินค้าแล้ว สินค้าบางประเภทมีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ อาทิ อาหาร และของที่ระลึก เป็นต้น แต่บางประเภทเพียงแค่ได้สิทธิ์ในการใช้หรือชม อาทิ การจ่ายค่าห้องโรงแรม ไม่ใช่การได้เป็นเจ้าของห้อง เพียงแต่ได้สิทธิ์ในการเข้าพักตามระยะเวลาที่ตกลง และโดยเฉพาะสินค้าประเภทบริการ อาทิ รอยยิ้ม ความช่วยเหลือการดูแล ผู้เยี่ยมเยียนเพียงแต่ได้รับบริการเหล่านั้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งไม่ได้เป็นเจ้าของ องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1.) องค์ประกอบหลัก และ(2.) องค์ประกอบเสริม โดยองค์ประกอบหลัก คือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และองค์ประกอบเสริม คือ องค์ประกอบที่สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อจัดประชุมสัมมนา MICE (Meeting Incentive Convention and Exhibition) การบริการข่าวสารข้อมูล การอำนวยความสะดวกทางด้านความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการเข้า-ออกเมือง

2.1.4 รูปแบบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีอยู่หลายรูปแบบตามพฤติกรรมการพักผ่อนของแต่ละบุคคล ซึ่งลักษณะตัวเลือกของการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบมีลักษณะแตกต่างกันออกไป องค์การท่องเที่ยวโลก (www.unwto.org) อ้างถึงใน วาริชย์ มัชฌมบุรุษ (ออนไลน์, 2553) ได้มีการกำหนดรูปแบบการ

ท่องเที่ยว ได้ 3 รูปแบบหลักได้แก่ 1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) 2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) และ 3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศ

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ ได้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยะจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม และประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบน

พื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลินและสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health Beauty and Spa)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปะ หัตถกรรมไทยรวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อให้มีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นซึ่งมีคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกีนํ้ากระดานโต้คลื่น สกีน้ำ เป็นต้น ให้ได้รับความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อ การรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิต คือ การท่องเที่ยวโดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆอย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจูงใจให้แก่อำนาจของกลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้าชิ้นๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอางจากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัล โดยการจูงใจให้แก่อำนาจ และออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจูงใจรายการพักร้อนตั้งแต่ 2-7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม หรือ MICE (Meeting Incentive Convention and Exhibition) เป็นการจูงใจให้แก่อำนาจของลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจูงใจเที่ยวก่อนการประชุม (Pre-tour) และการจูงใจรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-tour) โดยการจูงใจรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักร้อน 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจูงใจรายการนำเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 - 7 วัน หรือมากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo- historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-cultural Tourism) เป็นต้น

2.2 ความหมายและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Ecotourism เป็นคำที่เกิดใหม่ในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยนำคำ 2 คำมารวมกัน ได้แก่ Eco และ Tourism คำว่า Eco แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัย ส่วน Tourism แปลว่า การท่องเที่ยว Ecotourism จึงแปลว่า การท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์ ส่วนคำว่า นิเวศ ซึ่งเป็นคำภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย แปลว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัยเช่นกัน ฉะนั้น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นศัพท์บัญญัติที่มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสมเพื่อขยายความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน,2525)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตนเอง และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นสรุปได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นฐาน (Nature Based Tourism) เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยาน วนอุทยาน เกาะแก่ง และชายทะเล เป็นต้น แต่อาจหมายรวมถึง ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นหากสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในหรือเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศธรรมชาติ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยหรือต่ำ หรือไม่มีผลกระทบต่อวิถีทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ เพราะฉะนั้นการป้องกันและควบคุมผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ เช่น ไม่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวไม่ สนับสนุนให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเกินความจำเป็น เน้นธรรมชาติและองค์ประกอบของธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบธรรมชาติ (รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น) ตลอดจนผลกระทบของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นการจัดระบบบริการข้อมูลและการสื่อความหมายธรรมชาติ รวมทั้งการเพิ่มพูนศักยภาพของมัคคุเทศก์จึงเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการคิด (วางแผน) การทำ (ปฏิบัติหรือดำเนินการ) และการติดตามตรวจสอบประเมินผลร่วมกับผู้เกี่ยวข้องส่วนอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมได้รับผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นด้วยความเหมาะสม เป็นธรรม (สมชัย เบญจขย,2548)

องค์กรและนักวิชาการในประเทศไทยได้มีการสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ให้คำนิยามว่า การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม และชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ และบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนท้องถิ่น การสร้างจิตสำนึก ให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในต่างประเทศอีกจำนวนมากที่ได้ให้คำจำกัดความ และความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ Ceballos Lascurain (1991) ได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการทำลายหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และ เพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น Elizabeth Boo (1991) ได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการ

ปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ และมีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม The Ecotourism Society (1991) ได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่าเป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น Western (1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากคำจำกัดความของ The Ecotourism Society ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้น โดยกล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น The Common Wealth Department of Tourism (1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ Ralph Buckley (1995) ได้ให้คำนิยามสั้นๆ ว่า การท่องเที่ยวที่อาศัยผลิตผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืน และองค์ประกอบทาง การศึกษา ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์ Costas Christ (2002) ให้ความหมายว่าเป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติพร้อมกับอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปด้วย และช่วยสร้างสวัสดิการให้ชุมชนท้องถิ่น และยังได้กล่าวอีกว่า นักท่องเที่ยวสับสนคำว่าท่องเที่ยวธรรมชาติกับคำว่าท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งไม่เหมือนกัน เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องใช้ธรรมชาติ และปฏิบัติต่อสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน และยังคงบริจาคเงินช่วยเหลือเพื่อเป็นทุนในการอนุรักษ์รวมทั้งเพื่อให้คนในชุมชนมีฐานะดีขึ้น และองค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme - UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากรในท้องถิ่น

2.2.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึง หลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันการเกิดมลพิษและมลภาวะ รวมไปถึงการควบคุมอย่างมีขอบเขต จึงจัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนภายในท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการในการมีส่วนร่วมในทางความคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน การติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสถาบันการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ ให้ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่ามีหลักการพื้นฐาน 5 อย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ (Nature Based Tourism) หมายถึง ต้องเจาะจงเรื่องชีววิทยา ลักษณะกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ การวางแผน การพัฒนา การจัดการด้านท่องเที่ยว เพราะทั้งหมดเป็นพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. ต้องทำให้ระบบนิเวศยั่งยืน (Ecological Sustainable Tourism) หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สังคมที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน กฎเกณฑ์สำคัญ นำไปสู่การจัดการกิจกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ยังเป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่ยอมรับกันในการจัดการด้านธรรมชาติวิทยา เป็นการพัฒนาด้านศักยภาพในการรับรองและคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้สิ่งแวดล้อมคงอยู่ และไม่ได้รับความเสียหาย

3. การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ (Environmentally Educative Tourism) เป็นการศึกษาสิ่งแวดล้อมและแปลความหมาย สิ่งนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสร้างความสนุกสนาน และให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีความหมาย ช่วยดึงดูดผู้คนที่ปรารถนาจะมีส่วนร่วมให้ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีสำนึก โดยพัฒนาความคิด จิตใจ ความรู้สึกชื่นชมต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชน ซึ่งช่วยให้กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ได้อย่างยั่งยืน การแปลความหมายช่วยให้นักท่องเที่ยวเห็นภาพในการพิจารณาสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน ซึ่งให้ทั้งคุณค่าทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเช่นกัน

4. ต้องให้ชุมชนมีรายได้ (Locally Beneficial Tourism) เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ถือว่าไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมเท่านั้นแต่ยังช่วยพัฒนาคุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว ชุมชนในท้องถิ่นมักให้ความร่วมมือกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยการให้ความรู้ ให้บริการ ให้ความสะดวก และขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลประโยชน์เหล่านี้จะมีประโยชน์กว่าที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีให้ต่อแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยก่อให้เกิดรายได้จากการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากผลต่อสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

5. ต้องให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ (Tourist Satisfaction) โดย ความพึงพอใจ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อนักท่องเที่ยว แมคอินทอช (McIntosh; 1975 อ้างถึงใน Pearce. 1991) กล่าวว่ามนุษย์มี Fulfillment Needs เรื่องการท่องเที่ยวซึ่งเรียกว่า Travel Needs Ladder ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนของความพึงพอใจการท่องเที่ยว เช่น พึงพอใจในเรื่องของความปลอดภัย พึงพอใจในเรื่องของความมัน คงทางสังคม

พอใจในข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง พอใจกับการจัดประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสม พอใจความคาดหวังที่เป็นจริงให้กับนักท่องเที่ยว ถึงอย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจควรเป็นอันดับรองจากการอนุรักษ์ (ปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2551)

จากการศึกษาแนวคิดด้านความหมายของการท่องเที่ยว องค์ประกอบของการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า การท่องเที่ยวตามแนวคิดขององค์การการท่องเที่ยวโลก คือ การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแต่ไม่ใช่เพื่ออยู่ประจำ โดยองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย นักท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว การขนส่ง ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เติบโตตามแนวคิดของ Collier and Harraway (1997) ที่ให้ความสำคัญกับการขนส่ง ที่พัก กิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ และการขายเป็นหลัก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ ไม่มีการเคลื่อนไปหาผู้บริโภค ดังนั้นหากต้องการให้ผู้บริโภคเข้ามาหาสินค้าจึงต้องสร้างความดึงดูดใจ และน่าสนใจ เพื่อให้เกิดความต้องการ โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆในการท่องเที่ยว ซึ่งขึ้นอยู่กับทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวว่าจะดึงดูดผู้บริโภคกลุ่มใด เนื่องจากรูปแบบทรัพยากรในพื้นที่ที่แตกต่างกัน จะทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวแตกต่างกันไป และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ที่มีระบบนิเวศเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น และต้องอาศัยการเรียนรู้และความร่วมมือจากทั้งชุมชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน และสร้างประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว

การจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยอาศัยการวิจัยการตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยว ได้สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญไว้ดังนี้

Victor T.C Middleton (1998) ได้ให้ความหมายว่าของการตลาดท่องเที่ยวว่าเป็นการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว (อุปสงค์) และการจัดองค์ประกอบที่สำคัญที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (อุปทาน) ให้สอดคล้องกันโดยให้ความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mixed) ของประเภทธุรกิจบริการ นอกจากนี้ สิทธิศักดิ์ เตียงหงา (2554) ได้อธิบายถึงการตลาดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Marketing for tourism Industry) ในความหมายและความสำคัญของการตลาดท่องเที่ยว ส่วนประกอบของตลาดเพื่อการท่องเที่ยว การจัดลำดับความสำคัญของตลาดเป้าหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน การวางแผน และการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีส่วนประกอบหลักดังนี้

1. มีจุดสนใจ (Attraction) ที่นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจ โดยจุดสนใจนี้อาจเกิดขึ้นใหม่หรือมีอยู่ดั้งเดิมแล้ว และมีความสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักท่องเที่ยว

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) สถานที่ท่องเที่ยวควรเป็นจุดหมายหลักที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ เช่น เป็นประเทศหรือเมือง หรือสถานที่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ

3. สามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) สถานที่ท่องเที่ยวต้องสามารถเข้าถึงได้สะดวก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก และหากนักท่องเที่ยวไม่สามารถจะเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ นับว่าสถานที่ดังกล่าวยังไม่พร้อมที่จะดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ความสำคัญของความสามารถเข้าถึงได้นี้ เป็นส่วนสำคัญมากต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีส่วนที่ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเติบโตได้มาก หรือน้อย การเดินทางสามารถใช้ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ

4. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ธุรกิจการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวได้ เช่น ถนน สนามบิน ท่าเรือ ฯลฯ โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้อาจมิใช่สิ่งถาวร หรืออาจทำขึ้นชั่วคราว

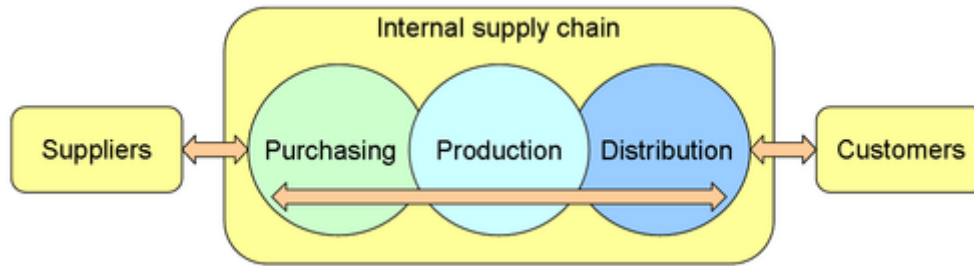
5. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวจะนำมา พิจารณาเป็นอันดับแรก ได้แก่ การบริหารด้านอาหาร น้ำดื่มและที่พัก ยารักษาโรค และความปลอดภัย ซึ่ง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดการท่องเที่ยวดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยซึ่งได้ ทำการศึกษาทางด้านอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว โดยวัดจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอุทยาน ในด้านของปัจจัยสำคัญในการให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมาย และต่อตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารห่วงโซ่อุปทาน

2.4.1 ความหมายของห่วงโซ่อุปทาน

สภาบริหารห่วงโซ่อุปทาน (supply chain council) ได้อธิบายถึง การบริหารอุปทาน และอุปสงค์ ตั้งแต่แหล่งวัตถุดิบและชิ้นส่วน การผลิตและการประกอบ คลังสินค้าและการติดตามสินค้าคง คลัง การเสนอใบสั่งซื้อและการบริหารใบสั่งซื้อ การกระจายสินค้าตลอดทุกๆช่องทาง และส่งมอบให้กับ ลูกค้า โดย Chen และ Paulraj (2004) ได้ให้คำจำกัดความของ ห่วงโซ่อุปทาน หรือห่วงโซ่ อุปทาน หรือ เครือข่ายโลจิสติกส์ คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการ จากผู้จัดหาไปยังลูกค้า กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่นๆให้กลายเป็นสินค้า สำเร็จ แล้วส่งไปจนถึงลูกค้าคนสุดท้าย (ผู้บริโภค หรือ End Customer) โดยทั่วไปแล้ว จุดเริ่มต้นของห่วง โซ่อุปทานมักจะมาจากทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางชีววิทยาหรือนิเวศวิทยา ผ่าน กระบวนการแปรรูปโดยมนุษย์ผ่านกระบวนการสกัด และการผลิตที่เกี่ยวข้อง เช่น การก่อโครงสร้าง, การ ประกอบ หรือการรวมเข้าด้วยกัน ก่อนจะถูกส่งไปยังโกดัง หรือคลังวัสดุ โดยทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย ปริมาณของสินค้าก็จะลดลงทุกครั้ง และไกลกว่าจุดกำเนิดของมัน และท้ายที่สุด ก็ถูกส่งไปถึงมือผู้บริโภค

ภาพที่ 2.2 ห่วงโซ่อุปทานในบริษัท

จากภาพที่ 2.2 : ลูกศรแสดงถึง การจัดการความสัมพันธ์ของผู้จัดหาวัตถุดิบ การจัดการโซ่อุปทานภายใน และการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Chen และ Paulraj, 2004)

ในประเทศไทย ได้มีการสรุปความหมายและคำจำกัดความของห่วงโซ่อุปทาน โดย สุปรดี ศรีวัฒนา (ออนไลน์, 2008) ได้ให้ความหมายของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ไว้ว่าความเชื่อมโยงที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการผลิต และการจัดส่งสินค้า หรือบริการ จากผู้ผลิตสินค้า ถึงผู้ซื้อ หรือลูกค้า โดยจะเน้นที่การทำให้กิจกรรมการสั่งซื้อวัตถุดิบ และส่วน ประกอบของผลิตภัณฑ์ เป็นไปอย่างราบรื่น และประหยัดที่สุด โซ่อุปทาน ประกอบด้วยการผลิต และการกระจายของสินค้าหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของเวลาการจัดส่ง ต้นทุน และความต้องการของลูกค้า ซึ่งปัจจัยทั้งหมดล้วนเปลี่ยนแปลงง่าย และทำนายได้ยาก การจัดการกับห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ จึงเปรียบเสมือนกับการรักษาสมดุลของสิ่งที่สลับซับซ้อนซึ่งต้องการการเตรียมความพร้อมที่ดีเยี่ยม และมีการวางแผนที่เหมาะสมพร้อมรับมือกับข้อมูลในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และความหมายของห่วงโซ่อุปทานจากโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ (2010) คือ การรวมเอาหัวใจสำคัญของกระบวนการทางธุรกิจ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การแยกวัตถุดิบไปจนกระทั่งถึงเสร็จสิ้นกระบวนการหรือถึงมือลูกค้าที่ใช้สินค้าตลอดจนกระบวนการที่อยู่ระหว่างกลาง อันได้แก่ การขนส่ง การเก็บสินค้า และการขายสินค้าให้กับลูกค้า นอกจากนี้ สถาบันการวิจัยโลจิสติกส์ (2553) ได้อธิบายความหมายของห่วงโซ่อุปทาน ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการจัดซื้อกับการตลาดในลักษณะที่เป็นบูรณาการการค้าในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นการค้าแบบไร้พรมแดน ทั้งระบบโลจิสติกส์ และห่วงโซ่อุปทานต่างก็จะมีภาระหน้าที่ (Function) แตกต่างกันในแต่ละส่วนของตลาด โดยต่างก็เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการตลาด และการผลิตโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน Supply Chain เป็นเรื่องของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการวางแผนการผลิต และกิจกรรมทางการตลาดโดย เฉพาะส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mixed) ซึ่งจะเห็นว่า Supply Chain จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product Concept) การจัดหาวัตถุดิบ (Product Design , Raw Material Supply) กระบวนการเกี่ยวกับการผลิต (Production Process) การขนส่ง(Transportation) คลังสินค้า และการกระจายสินค้า (Warehouse and Distributor) เพื่อจัดจำหน่ายต่อไปยังผู้ค้าส่ง และร้านค้าปลีก จนกระทั่งสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย(End Consumers) กระบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่า ห่วงโซ่ของการสร้างมูลค่า หรือ Value Chain

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในต่างประเทศที่ได้ให้คำจำกัดความของห่วงโซ่อุปทานโดยเน้นที่ห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ซึ่ง Tapper และ Font (2004) ได้ให้ความหมายของห่วง

โซ่อุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism Supply Chain) ว่าเป็นห่วงโซ่ที่ประกอบด้วย ผู้ค้าที่มีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของสินค้าและบริการ ไปจนถึงขั้นตอนการส่งมอบสินค้าให้ถึงมือลูกค้าในธุรกิจการท่องเที่ยว และ X.Zhang et al. (2009) ได้ให้อธิบายห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง เครือข่ายขององค์กรด้านการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กิจกรรมและผลิตภัณฑ์สำหรับการท่องเที่ยว รวมไปถึงการส่งมอบบริการนั้นให้กับนักท่องเที่ยว รวมไปถึง Kaukal et (2000) ได้มีการจัดองค์ประกอบของห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว โดย แบ่งส่วนประกอบออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1. ผู้จัดจำหน่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Suppliers) 2. ผู้ประกอบการทัวร์ (Tours Operator) 3. ตัวแทนการท่องเที่ยว (Agents) และ 4. ลูกค้า (Customers) ซึ่งถือว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันในห่วงโซ่อุปทาน

ห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวโดยทั่วไปจะไม่มี การเคลื่อนย้ายของสินค้าเนื่องจากเป็นทรัพยากรแหล่งนั้นๆ ไม่สามารถทำการเคลื่อนย้ายได้ แต่จะเป็นการเคลื่อนย้ายผู้บริโภคเข้ามาสู่พื้นที่ โดยผ่านขั้นตอนการให้บริการด้านต่างๆ โดย องค์กรหรือผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต ซึ่งก็คือต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน และขั้นตอนต่างๆในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยว คือ ขั้นตอนในการเคลื่อนย้ายสินค้าและส่งมอบสินค้าไปยังผู้บริโภคหรือกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน และปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานก็คือ นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้บริโภคขั้นสุดท้าย โดยวัตถุประสงค์สำคัญในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวก็คือ การสร้างความพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

2.4.2 การบริหารห่วงโซ่อุปทาน

Robert B. Handfield & Ernest L. Nichols, Jr. (1999) ได้อธิบายถึง การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ไว้ว่า หมายถึง การจัดการกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุปทานของสินค้าและบริการ โดยการปฏิสัมพันธ์จะมีลักษณะเชิงบูรณาการ โดยมีเป้าหมายในการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่ม และสนองต่อความต้องการของตลาด การผลิต การกระจาย และการส่งมอบสินค้า และรวมถึงการสื่อสารสนเทศของข้อมูลและข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลดต้นทุนรวมของธุรกิจและเพิ่มศักยภาพของการแข่งขัน สรุปได้ว่าการจัดการห่วงโซ่อุปทานและกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางธุรกิจ ตั้งแต่แหล่งของวัตถุดิบต้นน้ำ (Upstream Source) จนถึงการส่งมอบสินค้าและบริการปลายน้ำ (Downstream Customers) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ จะครอบคลุมถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบกระบวนการส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาดและการผลิต รวมถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าจนถึงมือผู้ต้องการสินค้า ทั้งนี้กระบวนการต่างๆ จะมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของบูรณาการโดยมุ่งที่จะลดต้นทุนรวมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ อันนำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่า นอกจากนี้ Kogg (2003) และ Island (2005) ได้กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้าในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการยอมรับสินค้าจากผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบให้ผู้ผลิตต้องมีการพัฒนาทั้งระบบ ตั้งแต่ระบบต้นน้ำของโรงงานไปจนถึงปลายน้ำของระบบห่วงโซ่อุปทาน Cox (1999) กับ Mentzer และคณะ (2001 ตลอดจน Halldorsson และคณะ (2003) ได้อธิบายถึง การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานว่า เป็นแนวทางของการรวมการทำงานของแต่ละองค์กรเข้าด้วยกันจนเข้าสู่การทำงานในระบบเครือข่ายขององค์กร

นอกจากนี้ได้มีการให้ความหมายของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management หรือ SCM) ในประเทศไทยไว้ว่า เป็นกระบวนการของการบริหารทุกขั้นตอน

นับตั้งแต่การนำเข้าวัตถุดิบสู่กระบวนการผลิต กระบวนการสั่งซื้อ จนกระทั่งส่งสินค้าถึงมือลูกค้าให้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมกับสร้างระบบให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลที่ทำให้เกิดกระบวนการทำงานของแต่ละหน่วยงานส่งผ่านไปทั่วทั้งองค์กร การไหลเวียนของข้อมูลยังรวมไปถึงลูกค้าและผู้จัดส่งวัตถุดิบด้วย (การจัดการสายโซ่อุปทาน Supply Chain Management, ออนไลน์, 2009) และมานะ ชัยวงศ์โรจน์ (2546) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้องค์กรยกระดับความสามารถในการบริหาร เช่น การลดสินค้าคงคลัง การเพิ่มผลผลิตภาพ หรือ การลดความสูญเปล่าในกระบวนการทำงาน ส่งเสริมความเติบโตของธุรกิจ เช่น การเพิ่มโอกาสในการออกสินค้าใหม่ให้เร็วขึ้น การเปิดตลาดใหม่ๆ การสร้างความพอใจแก่ลูกค้ามากขึ้น ส่งเสริมความยั่งยืนของธุรกิจ เช่น การลดต้นทุนธุรกิจ การบริหารเงินทุนหมุนเวียน การบริหารห่วงโซ่อุปทาน คือ กระบวนการโดยรวมของการไหลของวัสดุ สินค้า ตลอดจนข้อมูล และธุรกรรมต่างๆ ผ่านองค์กรที่เป็นผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ไปจนถึงลูกค้าหรือผู้บริโภคโดยที่องค์กรต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจต่อกันในการปรับตัวขององค์กรเพื่อการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานนั้น สิ่งที่สำคัญ คือ เพื่อให้องค์กรมี ความสามารถในการบริหาร ความเติบโตของธุรกิจ และความยั่งยืนของธุรกิจ การปรับมุมมอง การดำเนินงานเข้าสู่แนวคิดการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานจึงควรเข้าใจความหมายของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานอย่างครบถ้วนเพื่อที่จะสามารถพิจารณา และกำหนดกลยุทธ์ได้อย่างถูกต้อง และสำหรับการบริหารจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคตองค์กรควรมีการให้ความสำคัญกับประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

1. การทำกำไรในปัจจุบันทำได้ยากขึ้น ในอนาคตองค์กรอาจต้องมีการจัดการผลกำไรอย่างเจาะจงตามประเภทลูกค้า และสินค้า และมองหาโอกาสในการสร้างกำไรระยะยาวในอนาคต
2. ผู้นำองค์กรในอนาคตจะต้องมุ่งเน้นการสร้างพันธมิตร การพัฒนาองค์กรจะเป็นไปในลักษณะของการสร้างเครือข่าย (Networking Organization)
3. การทำงานของบุคลากรจะเน้นการทำงานได้หลากหลาย ทำงานข้ามวัฒนธรรม และได้รับค่าตอบแทนตามผลงาน และให้ความสำคัญกับการร่วมเป็นเจ้าของ
4. ช่องทางธุรกิจใหม่ ๆ กำลังเปลี่ยนแปลงและเปิดโอกาสทางธุรกิจ ช่องทางดั้งเดิมกำลังเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อรักษาสภาพทางการตลาด มีการกำหนดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และช่องทางใหม่ มีการรวบรวมคนกลางและกำหนดการลงทุนธุรกิจใหม่
5. การมีช่องทางมากขึ้น กระแสโลกาภิวัตน์ การมีลูกค้าที่หลากหลาย จำนวนคู่แข่งที่เพิ่มขึ้น ทำให้การบริหารองค์กรทำได้ยากขึ้น และเข้าสู่การเป็นองค์กรขยายและเน้นการตอบสนองลูกค้าเฉพาะเป็นบุคคล
6. ใช้ระบบช่วยในการตัดสินใจและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce)
7. การประเมินผล และการนำทิศทางองค์กรมุ่งเน้นมูลค่าของหุ้นและมูลค่าเพิ่มของธุรกิจ
8. เน้นสินค้าบริการเฉพาะตัว และให้ความสำคัญกับราคามากขึ้น ลูกค้ามีความคาดหวังต่อบริการมากขึ้น
9. คุณภาพถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีและลูกค้าไม่ต้องการสินค้าหลากหลาย แต่ต้องการสินค้าที่เหมาะสมกับตน องค์กรจะต้องเน้นการทำตลาดเจาะจงโดยใช้แหล่งวัตถุดิบร่วมกัน รวมทั้งเน้นการผลิตสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัวมากขึ้น
10. การตลาดต้องกลายเป็นมุ่งเน้นลูกค้าแต่ละราย

11. การบริหารเน้นการสร้างพันธมิตรมากขึ้น เช่น การเป็นพันธมิตรกับคู่แข่งมากขึ้นทั้งในลักษณะเอกเทศและพหุภาคี

ดังนั้น การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน จึงได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในระบบของห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงประสิทธิภาพของการขนส่งและกิจกรรมการวางแผน วัสดุและการควบคุมข้อมูล รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในเครือข่ายของห่วงโซ่อุปทาน

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบริการ

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการนั้น ได้มีการให้ความหมายจากนักวิชาการโดย Kotler (2000) ได้ให้คำจำกัดความของการบริการ คือ กิจกรรมหรือประโยชน์เชิงนามธรรมซึ่งฝ่ายหนึ่งได้เสนอเพื่อขายให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้รับบริการไม่ได้ครอบครองการบริการนั้นอย่างเป็นทางการ กระบวนการให้บริการอาจจะให้ควบคุมไปกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือไม่ก็ได้ และ Gronroos (1990) ได้ให้คำจำกัดความของการบริการ คือ กิจกรรม หรือชุดของกิจกรรม ซึ่งอาจอยู่ในสภาพที่จับต้องได้หรือไม่ก็ตาม เกิดขึ้นเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างลูกค้ากับผู้ให้บริการหรือระบบของการบริการ ซึ่งจัดเตรียมไว้เพื่อแก้ปัญหาของลูกค้า นอกจากนี้ Weber. (1966) ได้อธิบายถึง การให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดคือ การให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคล เป็นการให้บริการที่ปราศจากอารมณ์ ความชอบพอ สนใจเป็นพิเศษโดยทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันตามเกณฑ์เมื่ออยู่ในสภาพที่เหมือนกัน

2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ

แนวคิดในเรื่องการบริการเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในวงการการท่องเที่ยว การบริการ และการพักผ่อนหย่อนใจ (Fick และ Ritchie, 1991; Lewis และ Chambers, 1989; Mackay และ Crompton, 1988) การให้บริการหมายถึง กิจกรรมใดๆ หรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มอบให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผลประโยชน์นั้นเป็นสิ่งที่จะต้องไม่ได้และไม่สามารถจะส่งผลให้เกิดการครอบครองสิ่งใดภายหลังการส่งมา การผลิตการบริการอาจจะเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางกายภาพ (Kotler และคณะ, 1989)

2.5.1.1 ลักษณะของการบริการ การบริการมีลักษณะเฉพาะตัวคือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ (intangibility) เน่าเสีย (perishability) ไม่สามารถแบ่งแยกได้ระหว่างการผลิต(ให้บริการ) กับการบริโภค(รับบริการ) และมีลักษณะของการไม่เป็นเนื้อเดียวกัน(Heterogeneity)

2.5.1.2 กระบวนการการบริการ จุดเน้นของกิจกรรมและการดำเนินการของอุตสาหกรรมบริการอยู่กระบวนการการบริการซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า encounter หรือ service process ซึ่งหมายถึง ช่วงเวลาที่ลูกค้าและผู้ให้บริการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Shostack, 1985) Shostack (1985) ให้จำกัดความคำว่า กระบวนการบริการ หมายถึงช่วงเวลาที่ผู้บริโภคมมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับการบริการ ขอบเขตของการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์ในการให้บริการในขณะที่แขกพักอยู่ในรีสอร์ทแห่งหนึ่ง หรือกระบวนการบริการที่ลูกค้าได้รับขณะเที่ยวชมสถานที่ที่บมัตคเทศก์ในหนึ่งวัน เป็นต้น

2.5.1.3 การจำแนกประเภทบริการ มีการจำแนกประเภทการบริการเอาไว้หลากหลาย เช่น จำแนกประเภทตามขอบเขตของการมีปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลในระหว่างการให้บริการ ผลงานของ Mill (1986) ซึ่งมักจะถูกนำมาอ้างอิงอยู่บ่อย ได้จำแนกประเภทการบริการออกเป็น 3 อย่างได้แก่

1.Maintenance – interactive service เป็นบริการที่เรียบง่ายที่สุด การบริการมีความคงเส้นคงวา มีความแตกต่างกันน้อย เช่น บริการในร้านอาหารประเภทจานด่วนจะมีมาตรฐานเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน หรือประเภทใด

2.Task – interactive service การบริการนี้เป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงมากขึ้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการจะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือจะต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น การให้บริการทางการเงินของเจ้าหน้าที่ธนาคาร หรือบริษัทนายหน้าต่างๆ

3.Personal – interactive service เป็นบริการที่ขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นหลัก เป็นบริการที่ต้องใช้หลักทางด้านวิชาการสูง มีข้อผูกมัดสูง การบริการขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าแต่ละคน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและต้องอาศัยความไว้วางใจระหว่างกันสูงในกระบวนการให้บริการ

การบริการทางการท่องเที่ยวและโรงแรมมีลักษณะเป็นการบริการประเภทที่ 3 นี้ เพราะต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์อย่างมีศิลปะระหว่างผู้ให้บริการกับลูกค้า เช่น พนักงานเสิร์ฟจะต้องฝึกฝนวิธีการเสิร์ฟอาหารอย่างถูกวิธี มัคคุเทศน์จะต้องผ่านการฝึกอบรมมาก่อนการออกทัวร์จริง สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการบริการที่มอบให้กับนักท่องเที่ยว และเป็นจุดเน้นของการวิเคราะห์คุณภาพการบริการ

2.5.1.4 คุณภาพการบริการ นักทฤษฎีหลายคนได้อภิปรายถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ เช่น Gronroos, (1978, 1982, 1984) และ Parasuraman กับคณะ (1985, 1986, 1988) สำหรับ Parasuraman กับคณะ (1985) ได้กล่าวว่า คุณภาพการบริการมีคุณสมบัติที่เลื่อนราง และไม่มี การให้คำจำกัดความที่ชัดเจน และตัวผู้บริโภคนเองก็ไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณภาพการบริการก็ยังไม่มีการกำหนดไว้อย่างสมบูรณ์แบบ

2.5.1.5 มิติต่างๆของคุณภาพการบริการ Lehtinon และ Lehtinen (1982) คุณภาพการบริการประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่

1. มิติทางด้านกายภาพ (physical) ของการบริการ
2. มิติทางด้านองค์กร (corporate) ของการบริการ
3. มิติด้านปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของการบริการ

Gronroos (1984) จำแนกคุณภาพการบริการออกเป็น 2 อย่างคือ คุณภาพทางด้านเทคนิค (Technocal quality) และคุณภาพทางด้านหน้าที่ (Functional quality)

1. คุณภาพทางเทคนิค หมายถึง สิ่งที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริการหรือผลของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ

2. คุณภาพด้านหน้าที่ หมายถึง กิริยาอาการหรือการแสดงออกที่ผู้ให้บริการแสดงต่อลูกค้าในขณะที่ให้บริการ

Gronroos (1984) ยังได้เน้นถึงผู้ให้บริการว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งมอบการบริการด้วย

Martin (1987) ได้จำแนกคุณภาพของการบริการออกเป็น 2 มิติ ซึ่งแตกต่างไปจาก Gronroos มิติทั้ง 2 ในทัศนะของ Martin คือมิติทางด้านกลไก (Procedural) และมิติทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Convivial) Martin ได้อธิบายมิติทั้ง 2 ไว้อย่างนี้

1. มิติทางด้านกลไก (Procedural dimension) หมายถึง ลักษณะทางด้านกลไก และระบบการจำหน่าย หรือการกระจายผลิตภัณฑ์ไปสู่ลูกค้า

2. มิติทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Convivial dimension) หมายถึง ลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและเน้นที่การมีทัศนคติที่ดีที่ผู้ให้บริการมีต่อลูกค้า การแสดงพฤติกรรมที่ดีทักษะทางด้านคำพูด และทักษะการแสดงออก โดยไม่ใช่คำพูด รวมไปถึงความเอาใจใส่ที่ผู้ให้บริการมีต่อลูกค้า ความเป็นมิตร การให้คำแนะนำ การยกย่องชมเชย การตอบสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยาของลูกค้า การเรียกชื่อลูกค้าอย่างเหมาะสม การแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างจริงจัง ความอ่อนน้อม ความมีไหวพริบปฏิภาณ ความใส่ใจ ไปจนถึงการใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม

2.5.1.6 คุณภาพการบริการกับความคาดหวัง Gronroos (1982) กล่าวว่าผู้บริโภคจะเปรียบเทียบความคาดหวังจากการบริการ (Service expectations) กับการรับรู้เกี่ยวกับการบริการที่เขาได้รับ เพื่อที่จะประเมินคุณภาพการบริการ Lewis และ Booms (1983) ได้ชี้ให้เห็นว่าการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ หมายถึงการทำตามความคาดหวังของลูกค้า ส่วน Eglie และ Langleard (1987) กล่าวว่าคุณภาพการบริการ หมายถึง ศักยภาพในการตอบสนองต่อความคาดหวังของลูกค้า ถ้าความคาดหวังของลูกค้าไม่ได้รับการตอบสนอง ลูกค้าจะประเมินการบริการนั้นว่า มีคุณภาพต่ำ และเมื่อความคาดหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนองเท่ากับที่คาดหวังไว้หรือสูงกว่าที่คาดไว้ ลูกค้าจะประเมินคุณภาพการบริการนั้นว่า มีคุณภาพสูง อย่างไรก็ตามอีกความเห็นของ Lewis (1987) มีอยู่ว่าเราสามารถวัดความแตกต่างระหว่างการรับรู้ (ของลูกค้า) และความคาดหวัง (ของลูกค้า) ได้ และผลต่างจะแสดงให้เห็นถึงว่าคุณภาพอาจจะดีอยู่หรืออาจจะไม่มี โดยไม่สำคัญว่าคุณภาพจะหมายถึงอะไร

2.5.1.7 ลักษณะการเป็นผู้นำด้านบริการ Parasuraman, Zethamal และ Berry (1990) กล่าวว่า ผู้นำด้านการบริการควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริการ (Service Vision) คือ การมองเห็นถึงคุณภาพของการบริการว่าเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้แต่ละองค์กรประสบความสำเร็จในธุรกิจนั้นๆ โดยมองว่าการให้บริการที่มีคุณภาพอยู่ตลอดเวลา จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะสร้างกำไรให้แก่องค์กรได้ และผู้นำจะต้องไม่หยุดยั้งในการพัฒนาคุณภาพในการบริการของตน

2. มีมาตรฐานสูง (High Standard) คือ การสร้างความแตกต่างในการบริการซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การมีบริการที่ดีเท่านั้น โดยต้องมองเห็นว่าในบางครั้งเพียงจุดเล็กๆที่ให้ความสนใจก็จะสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าได้ และมีความกระตือรือร้นที่จะสร้างการบริการที่ประทับใจให้แก่ลูกค้าในครั้งแรกที่ใช้บริการ มีการพัฒนาความน่าเชื่อถือในการบริการให้เกิดธุรกิจบริการของตนเอง

3. มีแบบอย่างผู้นำในธุรกิจบริการ (In-the field leadership style) การเป็นผู้นำในการบริการจำเป็นต้องลงไปสัมผัสกับการบริการจริงๆ ไม่ใช่เพียงแค่การวางแผนสั่งการเท่านั้น ซึ่งหมายถึงการใกล้ชิดกับพนักงานผู้ให้บริการ การให้คำแนะนำ การยกย่อง การแก้ไขปัญหา การสอบถาม และการรับฟัง เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆในงานบริการที่เกิดขึ้น โดยจะต้องมีการสร้างและบริหารทีมงานบริการที่ดีด้วย

4. มีความซื่อสัตย์ (Integrity) ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเป็นผู้นำในการบริการ คือ ความซื่อสัตย์ โดยจะต้องทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น

2.5.2 โมเดลคุณภาพการบริการ SERVQUAL ของ Parasuraman และคณะ จากการศึกษาวิจัยของ Parasuraman, Zethamal และ Berry (1990) ได้มีการกำหนดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพของการให้บริการ โดยใช้ชื่อโมเดลคุณภาพการบริการ SERVQUAL โดยแบ่งออกเป็น 10 ประเด็น ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ความสม่ำเสมอของมาตรฐานในการบริการ และความเชื่อถือได้ หมายถึง การที่บริษัทได้ส่งมอบการบริการให้แก่ลูกค้าได้อย่างถูกต้องในครั้งแรกที่ได้รับบริการ
 2. การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อม และความเต็มใจในการให้บริการแก่ลูกค้า และยังรวมถึงการให้บริการภายในเวลาที่เหมาะสม
 3. ความสามารถ (Competence) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการมีความรู้และมีทักษะที่ดีในการให้บริการ
 4. การเข้าถึงบริการ (Access) หมายถึง ผู้เข้ารับบริการต้องได้รับความสะดวก ไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อนเกินไป ใช้เวลาในการรอคอยน้อย และผู้ให้บริการอยู่ในสถานที่ที่ติดต่อได้สะดวก เวลาเปิดและปิดให้บริการมีความเหมาะสม
 5. การมีมารยาท (Courtesy) หมายถึง ผู้ให้บริการที่มีความสุภาพอ่อนโยนต่อการให้บริการ ให้การเคารพต่อลูกค้า ให้ความสนใจและเป็นมิตร และมีการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย
 6. การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการสามารถที่จะอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจถึงการบริการได้เป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในความต้องการของลูกค้า และแจ้งรายละเอียดของค่าบริการให้ลูกค้าได้รับทราบ
 7. ความไว้วางใจได้ (Credibility) หมายถึง ความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือที่ลูกค้าจะได้รับและความซื่อสัตย์ที่ผู้ให้บริการจะมีต่อลูกค้า
 8. ความมั่นคง (Security) หมายถึง บริการที่ได้รับจะต้องปราศจากความเสี่ยงจากสิ่งที่เป็นอันตรายหรือปัญหาต่างๆต้องให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในชีวิตทรัพย์สิน ชื่อเสียง
 9. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Understanding the customer) หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการต้องเข้าใจในความต้องการของลูกค้าและสนใจที่จะตอบสนองต่อความต้องการนั้น
 10. ลักษณะทางกายภาพหรือสิ่งที่สามารถจับต้องได้ (Tangibility) หมายถึง การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ที่ใช้ในการบริการ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้รับบริการ
- การให้บริการการท่องเที่ยวดังกล่าวเปรียบเทียบกับขั้นตอนของการส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้า และนับว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การศึกษาการให้บริการช่วยให้สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญ และเหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือในการทำวิจัยที่ส่งผลต่อห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การประยุกต์ใช้ทฤษฎี SERVQUAL

โมเดลของ SERVQUAL ได้มีการนำไปประยุกต์ใช้กันอย่างกว้างขวางในการวิจัยสาขาวิชาและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจคุณภาพการบริการ และเป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิจัยว่าเป็นโมเดลที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับการบริการที่หลากหลาย เช่น การค้าปลีก นายหน้า ไปจนถึงบริการด้านรักษาและซ่อมแซม

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการทางด้านความพึงพอใจต่างๆ พบว่า แนวคิดนี้ยังหาข้อยุติไม่ได้และยังไม่สามารถให้ความหมายได้ชัดเจน และวิธีการวัดความพึงพอใจที่เป็นที่ยอมรับกัน ในเชิงวิชาการยังขาดอยู่ มีผู้ที่เคยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมาแล้วมีอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่

Allen และคณะ (1988) Lewis และ Pizam (1982) Mayo และ Javis (1981) Pearce (1980 และ 1984) Pizam (1994) Ryan (1991 และ 1995) Qu และ Li (1997) เป็นต้น แต่การให้ความจำกัดความ ความพึงพอใจที่ยอมรับโดยทั่วกัน

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจในมุมมองที่แตกต่างกัน

ความหมายของความพึงพอใจมีความแตกต่างในหลายมุมมองจะกล่าวถึงในบางมุมมอง ดังต่อไปนี้

2.6.1.1 ความพึงพอใจจากมุมมองของความคาดหวัง (Expectation) และประสบการณ์ (Experiences) Cadotte และคณะ, 1982 ระบุความหมายพึงพอใจ หมายถึงการเปรียบเทียบกัน ระหว่างความหวังต่างๆ กับประสบการณ์ต่างๆที่เปื้อนในเชิงของการกระทำ (performance) เมื่อ ประสบการณ์ดังกล่าวมีความแตกต่างในทางลบจากความคาดหวัง จะทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้น (dissatisfaction) ในด้านของการท่องเที่ยว ความพึงพอใจมักเข้าใจกันว่า หมายถึงความคาดหวังต่างๆ ที่ คนนเรามีก่อนการเดินทาง (Moutinho, 1987; Whipple และ Thach, 1988) จากมุมมองในด้านการ ความคาดหวังและประสบการณ์ที่กำลังพูดถึงตอนนี้เราอาจจะให้คำจำกัดความของคำว่า ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการเปรียบเทียบกันระหว่างความคาดหวังต่างๆ ที่นักท่องเที่ยว ต้องการได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือน (Pizam และคณะ, 1987) เมื่อเอาประสบการณ์ที่ได้รับมา เปรียบเทียบกับความคาดหวังต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวได้ตั้งเอาไว้ ส่งผลออกมาเป็นความรู้สึกของการบรรลุ ความตั้งใจ (gratification) ก็หมายถึงว่านักท่องเที่ยวจะเกิดความพึงพอใจ (Pizam และคณะ, 1978)

2.6.1.2 แนวคิดสัมพัทธ์แห่งความพึงพอใจ (Relativity of the satisfaction concept)

แนวความคิดสัมพัทธ์แห่งความพึงพอใจได้ถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกโดย Olander (1977) และ Hughes (1991) ซึ่งบุคคลหลัง Hughes กล่าวว่าถึงแม้ประสบการณ์ต่างๆที่นักท่องเที่ยวได้รับจะไม่ได้ ตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวก็ยังคงมีความพึงพอใจกับการ ท่องเที่ยวครั้งนั้น Hughes ได้จำแนกความพึงพอใจทางด้านบวกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พอใจอย่างยิ่ง (very satisfied) พอใจมาก (quite satisfied) และพอใจ (satisfied)

Hughes ได้พบว่านักท่องเที่ยวที่ระบุว่าความคาดหวังของเขามีความเหมือน (similar) กับ ประสบการณ์ที่ได้รับ จะแสดงความพึงพอใจในระดับสูง ซึ่งแตกต่างกับนักท่องเที่ยวที่ระบุว่าความคาดหวัง ค่อนข้างจะคล้าย (somewhat alike) กับประสบการณ์ที่ได้รับจะแสดงออกถึงความพอใจในระดับที่ต่ำ กว่า ระดับความพึงพอใจจะลดลง ถ้าความคาดหวังไม่ได้รับการตอบสนองให้เป็นไปตามคาด Pearce (1988) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หรือการบรรลุความคาดหวังอาจจะขึ้นอยู่กับว่าคุณค่าหรือดีค่า ผลลัพธ์ของความคาดหวังนั้นมากน้อยแค่ไหน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจของเราขึ้นอยู่กับ ค่านิยมหรือความเชื่อต่างๆ แนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับของ Olander (1977) ที่ได้กล่าว ความพึง พอใจควรจะได้รับรางวัลหรือประเมินโดยเทียบกับมาตรฐานค่านิยมหรือความเชื่อต่างๆของบุคคล

2.6.1.3 ความพึงพอใจเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ

เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มนักวิจัยทั้งหลายว่า ความพึงพอใจเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยมิติเพียงด้าน เดียว อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องเพราะความพึงพอใจประกอบด้วยมิติที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละ มิติมีความเป็นเอกเทศ ผู้ที่เห็นด้วยกับความคิดนี้ได้แก่ Hughes (1991) และ Pizam (1991) ดังนั้นความ

พึงพอใจที่นักท่องเที่ยวมีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวของเขาเองเป็นความพึงพอใจที่มีความหลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วยความพึงพอใจต่อมิติต่างๆ เป็นด้านๆ เช่น สิ่งต่างๆที่เขาได้รับประสบการณ์ในระหว่างการท่องเที่ยว อาทิเช่น ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (ที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคม ฯลฯ) ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (ทิวทัศน์ ความเป็นธรรมชาติ ความสวยงาม ความสะอาด บริสุทธิ์ ฯลฯ) หรือความพึงพอใจต่อการบริการด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละมิติจะต้องได้รับการวิเคราะห์แยกกันไปเป็นด้านๆไป การที่เราระบุความพึงพอใจโดยแยกเป็นด้านๆไปนี้ จะทำให้เราสามารถทราบว่าคุณนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อด้านใดหรือเรื่องใด และเรื่องอะไรบ้างที่ทำให้เขาไม่พอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้ เพราะว่าไม่ใช่ว่าในการท่องเที่ยวครั้งหนึ่งคนเราจะพอใจกับทุกเรื่องที่เราประสบ และก็ไม่ใช่เราจะไม่พอใจกับทุกๆเรื่องที่เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยว (Whipple และ Thach, 1988)

2.6.1.4 มิติด้านต่างๆของความพึงพอใจ

การที่เราจะวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเราจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์มิติ ด้านต่างๆของความพึงพอใจ (Pizam และคณะ, 1998) มิติความพึงพอใจประกอบด้วยมิติ 2 ด้านคือ 1. มิติด้านทางกายภาพ หรือ instrumental dimension ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจต่อผลการกระทำทางด้านกายภาพ เช่น ความใส ความสะอาด ความหลากหลาย 2. มิติด้านความรู้สึก หรือ expressive dimension ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจต่อผลการกระทำทางด้านจิตวิทยาเช่น ความสะดวก ความสบาย (Swan และCombs 1976) ดังนั้นความพึงพอใจต่อเจ้าบ้านหรือผู้ให้บริการควรจะต้องวัดทั้งทางด้านกายภาพ เช่น รูปร่างลักษณะภายนอก ความฉับไวในการให้บริการ และทางด้านจิตวิทยา เช่น ความมีมิตรจิตมิตรใจ ความเอื้ออาทร เป็นต้น

2.6.1.5 ผลที่เกิดขึ้นตามมาเมื่อนักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ

ผลที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความไม่พึงพอใจมีหลายอย่างด้วยกันตามทฤษฎีของ Moutinho (1987) นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความพึงพอใจ ผลที่ตามมาอาจจะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวเปลี่ยนแหล่งท่องเที่ยวโดยไปที่อื่นแทนหรืออาจจะยังคงกลับมาเที่ยวที่แหล่งเดิมโดยที่ยังคงมีหรือไม่มี การติดต่อกับเจ้าบ้าน
2. ในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวอาจจะเปลี่ยนแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งใหม่ไปเลย
3. ในกรณีที่นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจปานกลาง นักท่องเที่ยวอาจจะเปลี่ยนแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่ใหม่ หรืออาจจะยังคงกลับมาเที่ยวแหล่งเดิมแต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน
4. นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจปานกลางจนถึงความพอใจเป็นอย่างยิ่งอาจจะกลับมาเที่ยวที่เดิม และเต็มใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้านต่อไป หรืออาจจะเปลี่ยนแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปเที่ยวที่ใหม่ก็ได้

2.6.2 การประเมินประสิทธิภาพในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการการท่องเที่ยว

เป้าหมายสูงสุดของห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism Supply Chain หรือ TSC) คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวคือการวัดระดับของความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวและการบริการที่ได้รับ และสามารถวัดได้จาก 2 มุมมอง โดยมุมมองที่ 1 หมายถึง ความพึงพอใจโดยรวมกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวและอื่นๆ สำหรับ มุมมองที่ 2 หมายถึง ระดับความ

พึงพอใจกับบริการที่มีลักษณะเฉพาะตัวของการบริการในการท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะตัดสินใจจากการบริการและสินค้าท่องเที่ยวในภาพรวม ดังนั้นคุณลักษณะของบริการจากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการสามารถกำหนดได้โดยผ่านรูปแบบของ โมเดล SERVQUAL ในการวัดผลความพึงพอใจ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) นอกจากนี้ได้มีการเปรียบเทียบมาตรการการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมการผลิตและการท่องเที่ยวจากมุมมองของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และนำเสนอกรอบทั่วไปสำหรับการวัดประสิทธิภาพการทำงานของบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว การวัดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 2.6.2.1

ตารางที่ 2.6.2.1 การเปรียบเทียบมาตรการการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมการผลิต และการท่องเที่ยว

ประสิทธิภาพ ทางการเงิน	ประสิทธิภาพ ทางการดำเนินงาน	ภาพรวม ของห่วงโซ่อุปทาน
1. ต้นทุนโดยรวม	ระยะเวลาในการตอบสนอง ต่อลูกค้า	ความพึงพอใจของลูกค้า
2. ต้นทุนค่าจัดส่ง	ระยะเวลาที่ใช้ในขั้นตอนการผลิต	ความยืดหยุ่นของระบบ ห่วงโซ่อุปทานที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง
3. ต้นทุนทางการผลิต ของโรงงาน	คุณภาพสินค้า	
4. ต้นทุนสินค้าคงเหลือ ผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน (ROI) รายรับทั้งหมด กำไร	ความเพียงพอของสินค้า	

ที่มา : Yimaz and Bititci (2006)

การประเมินในระดับที่ 1 มุ่งเน้นการประเมินประสิทธิภาพภายในองค์กรและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริการการท่องเที่ยวโดยรวม โดยนำเครื่องมือการบริการเชิงคุณภาพ (Service Quality Management ; SERVQUAL) ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติสำคัญ คือ

1. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการได้ตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับลูกค้า บริการที่ให้ทุกครั้งจะต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม และได้ผลออกมาเช่นเดิมในทุกจุดของการบริการ ความสม่ำเสมอจะส่งผลให้ลูกค้ารู้สึกว่าการบริการที่ได้รับนั้นมีความน่าเชื่อถือ สามารถให้ความไว้วางใจได้

2. การตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันท่วงที ลูกค้าสามารถเข้ารับบริการได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการใช้บริการ รวมทั้งมีการกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

3. ความไว้วางใจ (Assurance) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ผู้ให้บริการจะต้องแสดงถึงทักษะความรู้ ความสามารถในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ ใช้การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและให้ความมั่นใจว่าผู้รับบริการจะได้รับบริการที่ดีที่สุด

4. รูปลักษณ์ทางกายภาพ (Tangibles) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันได้แก่ สถานที่ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับการดูแลจากผู้ให้บริการ โดยบริการที่แนะนำเสนอนอกมาจะเป็นรูปธรรมและทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงการให้บริการนั้นๆ ได้ชัดเจนขึ้น

5. การเอาใจใส่ (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ลูกค้าตามความต้องการที่แตกต่างของลูกค้าแต่ละราย (Parasuraman, et.al, 1988)

การประเมินในระดับที่ 2 ประกอบด้วยขั้นตอนของการรับคำสั่งซื้อ (receive-order) ก่อนการส่งมอบบริการ (Pre-delivery) การส่งมอบบริการ (Delivery) และหลังการส่งมอบบริการ (Post-delivery) ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพถูกตั้งขึ้นเพื่อประเมินประสิทธิภาพของแต่ละขั้นตอนที่อยู่ในโซ่คุณค่า

การประเมินในระดับที่ 3 เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการส่งมอบบริการ ซึ่งประกอบด้วย ที่พักอาศัย (Accommodation) การขนส่ง (Transportation) และผู้แทนบริษัทนำเที่ยวภาคพื้นดิน (Incoming travel agents) โดยการประเมินคุณภาพของการบริการนั้น Yilmaz และ Bititci (2006) ได้นำเสนอหลักการของโมเดล SERVQUAL และหลักการของการวัดความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดคุณภาพการให้บริการ โดยการนำการประเมินภายในองค์กรจากข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ความสามารถในการให้บริการ (Productivity) ต้นทุน (Cost) กระแสเงินสด (Cash Flow) และความสามารถในให้บริการ (Capacity Management) มาประกอบเพื่อเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ

จากการศึกษาพบว่า การประเมินประสิทธิภาพในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบริการการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงการวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญไปที่ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ และปัจจัยทางด้านกลางน้ำของระบบห่วงโซ่อุปทานซึ่งสะท้อนถึงภาพรวมของห่วงโซ่อุปทาน

2.7 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว

2.7.1 คุณภาพการท่องเที่ยว

คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับการใช้งาน (Juran, 1964) การเป็นไปตามความต้องการ หรือสอดคล้องกับข้อกำหนด (Crosby, 1979) คุณภาพของการออกแบบและความสอดคล้องในการดำเนินงาน ที่จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่เจ้าของผลงาน (Deming, 1940) การประหยัดที่สุด มีประโยชน์ในการใช้งานสูงสุด และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ (Ishikawa, 1985) สิ่งที่ดี

ที่สุดสำหรับเงื่อนไขด้านการใช้งาน และราคาของลูกค้า (Feigenbaum, 1961)หรือมาตรฐาน ผลงาน ประสิทธิภาพ และความพอใจ(ทิพวรรณ,2547)

จากการศึกษาความหมายของคุณภาพที่ผู้เชี่ยวชาญกล่าวมาจะเห็นว่า คุณภาพเป็นคำที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามสามารถสรุปความสอดคล้องของความหมายได้ 3 ด้าน คือ การเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด การสร้างความพอใจให้ลูกค้า และด้านต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม

ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า คุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสินค้าหรือบริการนั้นสร้างความพอใจให้กับลูกค้า และมีต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสมได้เปรียบคู่แข่ง ลูกค้ามีความพึงพอใจ และยอมจ่ายตามราคาเพื่อซื้อความพอใจนั้น ซึ่งมีใช้เรื่องที่เหมาะสมจากสิ่งของที่จับต้องได้ หรือเป็นรูปธรรมเพียงด้านเดียว แต่จะต้องนำปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นนามธรรมมาประกอบการพิจารณาด้วย หากพิจารณาคุณสมบัติของคุณภาพสามารถจะแยกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์

พิจารณาจากคุณสมบัติสำคัญ 8 ด้าน คือ สมรรถนะ ลักษณะเฉพาะ ความเชื่อถือได้ ความสอดคล้องตามที่กำหนด ความทนทาน ความสามารถในการให้บริการ ความสวยงาม และการรับรู้คุณภาพหรือชื่อเสียงของสินค้า

2. คุณภาพของงานบริการ

ประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญ 10 ด้านคือ ความเชื่อถือได้ การตอบสนองความต้องการ ความสามารถ การเข้าถึงได้ ความสุภาพ การติดต่อสื่อสาร ความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัย ความเข้าใจลูกค้า และสามารถรู้สึกได้ในบริการ

ในทางการท่องเที่ยวที่มีทั้งผลิตภัณฑ์และงานบริการเป็นสินค้าประกอบกัน การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว จึงน่าจะหมายถึงการปรับปรุงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวให้มีคุณสมบัติเหล่านี้ดีขึ้น

2.7.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

โดยที่การแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทุกประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับการลงทุนและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ ประกอบกับบริบทที่เปลี่ยนไปทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวที่นับวันจะมีความซับซ้อนรุนแรงและเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาดังนี้

วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน”

เป้าประสงค์

1. ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
2. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า
3. สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

1. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.1 อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.2 อันดับขีดความสามารถด้านสภาวะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับที่ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.3 อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับที่ 1-7 ของทวีปเอเชีย
2. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
3. กลุ่มท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา 8 กลุ่มท่องเที่ยว

พันธกิจ

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล
2. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสังคม และวิถีชีวิตของชุมชน
3. เตรียมความพร้อมของภาคบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ
4. สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ
5. บูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้างกลไกในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์

- เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
 - ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
 - ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว
 - ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยว

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549) จากงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน พบว่ามี ศักยภาพความโดดเด่นทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน เนื่องจากมีความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกันมายาวนาน และผูกโยงกับพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ส่วนข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ได้แก่สินค้าการท่องเที่ยวที่ยังขาดจุดเด่น จุดขายทางการท่องเที่ยวรวมทั้งการไม่สามารถสร้างแบรนด์ของสินค้าให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในระดับสากลได้ มีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและปรับแก้ไขข้อจำกัดโดยพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอภิปรัชญาควบคู่กับการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัด ให้ชุมชนได้ร่วมกันค้นหาจุดเด่นของตนเองเพื่อมาสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเน้นสิ่งที่มีในชุมชนเป็นหลัก เพื่อนำมาใช้เป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีแนวทางการบูรณาการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับกลุ่มจังหวัดที่เน้นความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และในระดับชุมชนที่เน้นบทบาทของศักยภาพของตนเอง การจัดทำแผนการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในระดับชุมชน

ไพฑูริย์ นิยมมา และคณะ (2549) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยทำการศึกษากลุ่มโฮมสเตย์ในเขตอีสานใต้ทั้งกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกลุ่มอื่นๆที่ยังไม่ได้รับการรับรองจากการศึกษาในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ทั้งสิ้น 26 แห่ง จำแนกลักษณะเด่นๆ ที่เป็นลักษณะร่วมได้เป็น 4 ลักษณะ คือ 1) เป็นโฮมสเตย์ที่มีวิถีชีวิต แหล่งโบราณคดีที่สนใจของนักท่องเที่ยว 2) เป็นโฮมสเตย์ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีภูมิประเทศที่สวยงาม 3) เป็นโฮมสเตย์ที่มีสัตว์เลี้ยงเป็นจุดเด่น มีกิจกรรมเกี่ยวกับสัตว์ในการจูงใจนักท่องเที่ยว และ 4) เป็นโฮมสเตย์ที่สามารถเดินทางไปเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตชาวบ้านของประเทศเพื่อนบ้านได้ สำหรับปัญหาของโฮมสเตย์ในเขตอีสานใต้ พบว่าส่วนใหญ่ขาดการประชาสัมพันธ์ตนเองและขาดการจัดเป็น เครือข่ายระหว่างกลุ่มของโฮมสเตย์ โดยการจัดเป็น เครือข่ายมีเฉพาะจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนควรจัดทำยุทธศาสตร์ดังนี้ รวบรวมข้อมูลชาวต่างประเทศที่แต่งงานกับสตรีในภาคอีสาน และจัดทำเอกสารแนะนำโฮมสเตย์แจกจ่ายไปยังบุคคลดังกล่าวเพื่อส่งต่อไปยังชาวต่างประเทศ ส่งสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ชื่นชอบเข้ามาพักที่โฮมสเตย์ติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปีแล้ว จัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้กับชาวต่างประเทศ ณ โฮมสเตย์ที่ใดที่หนึ่งที่เหมาะสม และเปิดช่องทางการท่องเที่ยวไปยังประเทศลาว ณ จุดโฮมสเตย์ลาดเจริญ ท่าลี่ และประเทศเขมร ณ จุดผ่านแดน บ้านละลม โดยการสำรวจจุดเด่นของประเทศลาวและ เขมรในจุดที่เป็นที่ตั้งโฮมสเตย์

งอกงาม เอี่ยมศรีปลั่ง (2549) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนนทบุรีภายใต้การจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า ศักยภาพและทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย 4 แหล่งมีคะแนนประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดีเท่าที่ควร มีความต้องการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกด้านอยู่ในระดับสูง มีข้อเสนอแนะถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนนทบุรีภายใต้การจัดการและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่วิจัย 4 แหล่ง ใน 4 ด้าน คือ กลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กลยุทธ์ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว กลยุทธ์ในการส่งเสริมและสนับสนุน

การให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกลยุทธ์ในการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์

ปองผล ธวัลหทัยกุล และคณะ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในกลุ่มแ จังหวัดอีสานใต้ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เพราะความน่าสนใจของวิถีชีวิตเกษตรกรรม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดคือกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไว้ดังนี้ ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กลยุทธ์พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ และกลยุทธ์พัฒนาด้านอื่นๆเช่น ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว

วิชร นันตะยานา และคณะ (2548) ศึกษาวิจัย แนวทางในการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวคู่กับเมืองอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการจัดเวทีเสวนา ผลการวิจัยพบว่าองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานการท่องเที่ยวและประชาชนมีความเห็นต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นเมืองท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ดังนี้ โดยทั่วไปการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน และสามารถพัฒนาควบคู่กันโดยมีการบริหารจัดการที่ดี แต่ในบางส่วนจังหวัดเชียงรายควรเน้นพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเพราะอุตสาหกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมจะถูกทำลาย วิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมความเป็นท้องถิ่นของเชียงรายเปลี่ยนแปลง สร้างค่านิยมทางวัตถุมากกว่าความเจริญทางจิตใจ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม อย่างไรก็ตามการพัฒนาให้จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองท่องเที่ยวคู่กับเมืองอุตสาหกรรม จะทำให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น ลดการออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจกลุ่มแม่น้ำโขงเหมาะกับการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของจังหวัดดีขึ้น ดังนั้นแนวทางที่ควรทำคือการพัฒนาต้องคำนึงถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องพืชผลการเกษตร มีความพร้อมด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มีการศึกษาปัญหาผลกระทบและวิธีการป้องกันเช่น การกำจัดมลภาวะ ลดขยะ การรักษา สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่คุ้มค่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทุกด้านทุกขั้นตอน ต้องมีหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อและมีบทบาทต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นเมืองท่องเที่ยวคู่กับเมืองอุตสาหกรรมที่ชัดเจน โดยต้องคำนึงถึงอุปสรรคจากการมีข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแผนไม่ชัดเจน ขาดงบประมาณสนับสนุน ไม่มีเจ้าภาพทำงานที่จริงจัง ชุมชนไม่มีส่วนร่วม ภาครัฐไม่มีความจริงจัง นโยบายภาครัฐไม่สอดคล้องกับพื้นที่จริง สื่อไม่มีจุดยืนในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงปัจจุบันนักท่องเที่ยวลดลง

2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว พบว่างานวิจัยของ Silvia Muhcina และVeronica Popvici (2008) และ George Q. Huang และคณะ (2010) สามารถ

แสดงรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานในแต่ละขั้นตอน รวมไปถึงระบบการบริหารจัดการของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปยังปลายน้ำ โดยศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ และส่วนเกี่ยวข้องทั้งในประเด็นหลักและประเด็นย่อย และสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการนำตัวแปรที่เหมาะสมของระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในแต่ละขั้นตอน ทั้งตัวแปรหลัก และตัวแปรย่อย เพื่อประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป โดยงานวิจัยของ Silvia Muhcina และVeronica Popvici (2008) ได้ทำการศึกษา ลักษณะและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจสำหรับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเน้นที่ธุรกิจบริการประเภททัวร์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษารรณกรรมและงานวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพองค์กรเกิดจาก ปัจจัยต่างๆ เช่นการประสานงานและความร่วมมือของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วม มีส่วนสนับสนุนด้านกิจกรรมของกระบวนการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน และจากงานวิจัยได้มีการอธิบายถึง การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานไว้ว่า คือ การวางแผนและการจัดการเกี่ยวกับการจัดซื้อ การเลือกผู้จัดจำหน่าย การจัดการโลจิสติกส์ เช่นเดียวกับการร่วมมือกับผู้จัดจำหน่ายในทุกช่องทาง การตลาด และโลจิสติกส์ก็เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่หมายถึงการจัดซื้อ การสนับสนุนการดำเนินงานและการกระจายสินค้า ความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้จัดจำหน่ายไปจนถึงผู้บริโภค หรือกล่าวได้ว่าโลจิสติกส์ คือ การนำเสนอสินค้าและบริการในที่ที่เหมาะสม เวลาที่เหมาะสม คุณภาพที่ผู้บริโภคต้องการ และสามารถสร้างกำไรให้แก่องค์กรได้ (Balan, 2006) นอกจากนี้ สถาบันโลจิสติกส์ ได้ให้ความจำกัดความของการบริหารจัดการการส่งมอบในห่วงโซ่อุปทานว่า การส่งมอบได้รวมกิจกรรมการบริหารจัดการของทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดจำหน่าย การจัดหา และกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์ รวมไปถึงการประสานงานและความร่วมมือจากคู่ค้าในห่วงโซ่อุปทาน กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการส่งมอบในห่วงโซ่อุปทานซึ่งประกอบด้วย ประเภทของสินค้าและบริการซึ่งมีส่วนในการสร้างและส่งมอบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวไปยังผู้บริโภคขั้นสุดท้าย รวมทั้งผู้จัดจำหน่ายและผู้ที่มีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ร้านค้าเครือข่ายขนาดใหญ่หรือคนกลางในการให้บริการ (สถาบันโลจิสติกส์, 1991)

สมชาย เดชะพรหมพันธุ์ และภัทรพร สร้อยทอง (2554) การศึกษาวิจัยการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ออกแบบให้มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องอยู่ 4 ประการ คือ 1)เอกลักษณ์และความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม 2) การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว และองค์กรจัดการท่องเที่ยว 3) การบริหารและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และมีกิจกรรมชีวิตการบริหารและการจัดการ 48 ตัวพบว่า อุทยานแห่งชาติทั้ง 7 แห่งมีการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับตั้งแต่ร้อยละ 79.18 ขึ้นไปถึงร้อยละ 89.58 ของแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของการบริหารและการจัดการเชิงอนุรักษ์เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน อุทยานแห่งชาติในกลุ่มที่ศึกษาสามารถปฏิบัติได้ในระดับน่าพึงพอใจมาก คือปฏิบัติได้มากกว่า 3 ใน 4 ของตัวชี้วัด สำหรับตัวชี้วัดที่อุทยานแห่งชาติภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การทำ Landmark บ่งบอกการเดินทางมาถึงอุทยานแห่งชาติ การเผยแพร่ความรู้และแนะนำอุทยานแห่งชาติทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดเขตอ่อนไหวต่อการเสื่อมโทรม การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่อ่อนไหวต่อการเสื่อมโทรม การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่อุทยานแห่งชาติสามารถรองรับได้ การกำหนดให้มีระยะเวลาปิด-เปิด การบำบัดน้ำเสีย การหมุนเวียนการใช้พื้นที่เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

การเฝ้าติดตามการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับประชาชนชุมชนท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ

โดยสาระสำคัญของการบริหารการส่งมอบในห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวจะประกอบด้วย การประสานงานของกิจกรรมในประเภทการจัดการโลจิสติกส์ ได้แก่ การรวมกิจกรรมภายใน และภายนอกของระบบโลจิสติกส์ในระดับองค์กรเข้าไว้ด้วยกัน นอกจากนี้องค์ประกอบของกลยุทธ์ในการพัฒนากิจกรรมสามารถทำให้แตกต่างกันออกไปได้ตามรูปแบบของธุรกิจและกิจกรรมในการดำเนินงาน พันธมิตรที่สำคัญสำหรับการบริหารการส่งมอบในห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ ผู้ให้บริการสินค้าวัสดุและผู้ให้บริการ ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว คนกลาง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและตัวแทนชุมชนท้องถิ่น ผู้บริโภค

2.8.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

ทัศนัยวรรณ ดวงมาลา และคณะ (2549) จากผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบันนั้นโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการโฆษณา เช่น แผ่นพับ โบรชัวร์ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวยังได้รับข้อมูลไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์จะเป็นการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการแถลงข่าวหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางจังหวัดได้จัดขึ้น การส่งเสริมการขายและการขายโดยพนักงานจะมีการใช้น้อยมาก เพราะแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการ และส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทนำเที่ยว หรือผู้ประกอบการอื่นๆ จัดทำเพื่อขายแพคเกจทัวร์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวจัดการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวดังกล่าวน้อย ในส่วนปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้ คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีหลายหน่วยงานทำให้ขาดการประสานงานที่ดีจึงทำให้เกิดการขาดความร่วมมือร่วมใจในการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว นอกจากนี้ความไม่พร้อมและขาดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทำให้การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวไม่เป็นที่ประสบความสำเร็จเพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแล้วเกิดความรู้สึกไม่ประทับใจ การที่ไม่มีความต่อเนื่องในการส่งเสริมการตลาดก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะนักท่องเที่ยวจะได้รับข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน แม้กระทั่งชุมชนในท้องถิ่นไม่มีความรู้ความสามารถในการช่วยกันส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวหรือขาดบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องและไม่ทันต่อฤดูกาลการท่องเที่ยว อีกประการ คือ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้เป็นรูปแบบการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเข้ามาท่องเที่ยวโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ 1) การโฆษณา คือ นิตยสาร วารสารทางการท่องเที่ยวและสิ่งพิมพ์ 2) การประชาสัมพันธ์ คือ แถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และพร้อมด้วยการจัดทัศนศึกษา 3) การส่งเสริมการขาย คือ การจัดแสดงสินค้าและจัดนิทรรศการโดยรัฐและเอกชน 4) การขายโดยพนักงาน คือ การขายโดยพนักงานด้วยการจัดกิจกรรมซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและลูกค้า และแนวทางยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน โดยใช้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่แม้จะใช้ระยะเวลาพอสมควรแต่ไม่ต้องทุ่มงบประมาณจำนวนมาก ทั้งยังไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

George Q. Huang และคณะ ได้มีการอธิบายถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การระบุและสำรวจประเด็นปัญหาหลักของแนวคิดในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply Chains) และการบริหารห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply Chains management) วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวที่มีโดยมากนั้น งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การจัดจำหน่ายและกิจกรรมทางการตลาดอย่างเต็มที่โดยพิจารณา ลักษณะของผู้จัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน ซึ่งมีส่วนในการจัดหาและการบริโภคของผลิตภัณฑ์ในการท่องเที่ยว แต่งานวิจัยในครั้งนี้ได้มีการศึกษาระบบของการท่องเที่ยวในปัจจุบันจากมุมมองของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยมีวิธีการในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้ 1. ศึกษาแนวคิด วิเคราะห์ ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเพื่อระบุ อธิบาย และพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการบริหารห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ได้แก่ อนุกรมวิธาน กรอบแนวคิด และการทบทวนวรรณกรรม 2. ที่มุ่งเน้นการศึกษาเชิงประจักษ์ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ที่เฉพาะเจาะจงและใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงโดยนักวิจัยหรือจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว 3.การศึกษาเชิงปริมาณ การวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิธีการสำหรับ การบริหารห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยใช้แบบจำลองเชิงปริมาณ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การจำลองแบบ stochastic และ heuristics

รูปแบบของห่วงโซ่อุปทาน และลักษณะการไหลของสินค้าและการไหลย้อนกลับของข้อมูล ประกอบด้วย 7 กระบวนการทางธุรกิจหลัก ได้แก่ 1. การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า 2. การจัดการบริการลูกค้า 3. การจัดการความต้องการ 4. การจัดการคำสั่งซื้อ 5. การจัดการการผลิตของโรงงาน 6. การจัดส่ง 7. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการโฆษณาสินค้า รายละเอียดในการเปรียบเทียบคุณลักษณะทางการท่องเที่ยวกับประเด็นของการบริหารจัดการทางด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ดังภาพที่ 2.3

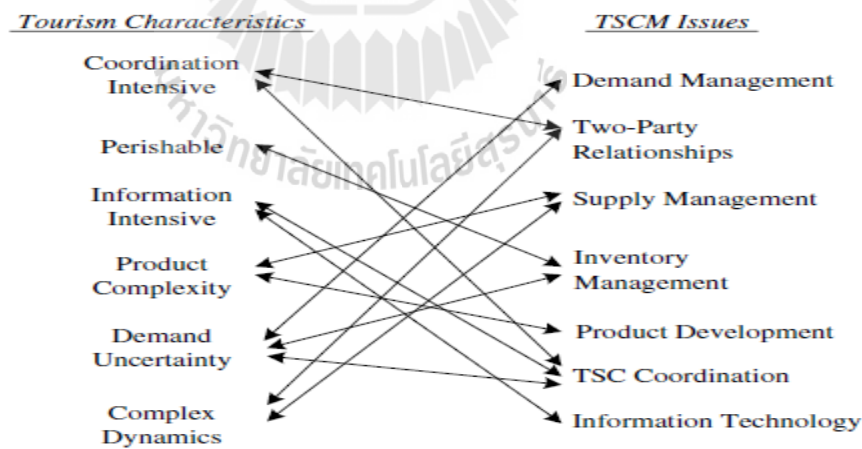

Fig. 1. Tourism characteristics and related TSCM issues.

ภาพที่ 2.3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะทางการท่องเที่ยวกับประเด็นของการบริหารจัดการทางด้านการท่องเที่ยว

ที่มา : George Q. Huang et all. (2010)

การบริหารห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ขั้นตอนแรก คือ กำหนดเป้าหมายที่สำคัญหรือประเด็นหลักของการขับเคลื่อนหรือวัตถุประสงค์ของห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวและต้องมีการระบุอย่างชัดเจน ปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา ได้แก่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ค่าของเงิน ความต้องการการเปลี่ยนแปลง และการลดปริมาณสินค้าคงคลัง โดยเป้าหมายสูงสุดของห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในระดับที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวและการบริการที่ได้รับ และสามารถตรวจสอบได้จากความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อการบริการการท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง โดยมากนักท่องเที่ยวมักจะตัดสินใจองค์ประกอบของการท่องเที่ยวและการบริการในภาพรวม (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988) ดังนั้นบทสรุปสำหรับงานวิจัย คือ ควรมีการกำหนดเป้าหมายใหม่สำหรับการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ภายใต้กรอบแนวคิดที่นำเสนอความสัมพันธ์และประสิทธิภาพการทำงานของบริษัทการท่องเที่ยวของแต่ละองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และการวัดความแตกต่างของกลยุทธ์สามารถวัดได้จากความร่วมมือประสานงาน การแข่งขัน โครงสร้าง ช่องทาง และรูปแบบความต้องการของตลาด

นอกจากนี้สามารถทำการศึกษาคัดเลือกขององค์กรในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานโดยเปรียบเทียบได้จากระดับกลยุทธ์ ยุทธวิธีการดำเนินงาน การบริหารกิจกรรมต่างๆในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวขององค์กรที่มีอยู่ทั้งในกลยุทธ์ เทคนิคเฉพาะและขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งประเด็นสำคัญเหล่านี้มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวทั้งระบบที่สามารถเปรียบเทียบขั้นตอนในการบริหารจัดการภายในองค์กร ได้เท่ากับตัวแปรทางด้านต้นน้ำ ส่วนขั้นตอนทางการส่งมอบสินค้าและบริการหรือการให้บริการผ่านทางองค์กรที่มีส่วนร่วมนั้น เทียบเท่าได้เท่ากับเป็นตัวแปรทางด้านกลางน้ำ และผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญหลักในการรับบริการหรือตัวแปรทางด้านปลายน้ำ ทำการศึกษาได้โดยการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ตัวแปรทางด้านต้นน้ำที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ปัจจัยทางด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทานที่มีคุณลักษณะที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางด้านองค์กร ที่ส่งผลต่อขั้นตอนอื่นๆของห่วงโซ่อุปทานทั้งระบบโดยอาศัยการศึกษาทบทวนผ่านทางงานวิจัยของ Tanapat Sangaroon (2011) ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อสรุปรูปแบบของการบริหารห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รวมไปถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทั้งทางตรงและทางอ้อม การวิจัยครั้งนี้จึงได้นำคุณลักษณะที่สำคัญขององค์กรต่อการบริหารจัดการทางด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มาเป็นตัวแปรหลักของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ โดยได้มีการจัดแบ่งคุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะขององค์กรที่สอดคล้องกับปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (Upstream) 6 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรและศักยภาพ (Resource & Capability) หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติและสมรรถนะขององค์กรมีส่วนทำให้องค์กรสร้างความได้เปรียบที่เหนือกว่าคู่แข่งได้แก่ พนักงาน ความสามารถทางการบริหารการเงิน และแหล่งข้อมูลทางด้านเทคนิคที่มีผลต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยการกระตุ้นและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการในปัจจุบันเหล่านี้ เพื่อสร้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. คุณลักษณะขององค์กร (Business Features) หมายถึง ปัจจัยภายในที่มีผลต่อโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเงิน พนักงาน คุณภาพ นโยบายขององค์กร การดำเนินการในกิจกรรมภายในองค์กร การจัดการทางด้านการตลาด และการสร้างการรับรู้ให้แก่ลูกค้า

3. การเคลื่อนที่ของข้อมูล (Information Flows) หมายถึง การพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการข้อมูลความรู้ ความสามารถ การเปลี่ยนแปลง และวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญในการติดต่อสื่อสารและกระตุ้นให้องค์กรกระตือรือร้นในการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติการและการดำเนินการ รวมไปถึงช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้แก่องค์กร

4. ค่านิยมและวัฒนธรรม (Value and Culture) หมายถึง องค์กรควรมีการวางแผน และอาศัยความร่วมมือจากผู้จัดการและพนักงาน รวมไปถึงการปลูกฝังความคิดริเริ่มในการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่น รวมไปถึงการมีบทบาทและมีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น

5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder Integration) หมายถึง ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการบริหารจัดการความต้องการของผู้บริโภคในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันจากทั้งภายใน และภายนอก

6. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience and Previous Practices) หมายถึง การนำความรู้ ประสบการณ์จากประสิทธิภาพในการบริหารงานและการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีจากในอดีตมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องและป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำซ้อน รวมไปถึงการพัฒนาแนวทางที่จะทำให้เกิดลดปัญหา และหลีกเลี่ยงอคติในการดำเนินงานและสามารถช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายให้ได้ประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

โดยงานวิจัยเรื่องได้นำแนวคิดปัจจัยด้านต้นน้ำ 6 ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาพัฒนาเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2.8.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ตัวแปรทางด้านกลางน้ำ คือ ขั้นตอนระหว่างการส่งมอบสินค้าและบริการให้แก่ลูกค้า โดย Collier and Harraway (1997) ระบุว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ซึ่งถือเป็นผู้ให้บริการโดยตรง(Direct Providers)ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้แก่

1. การขนส่ง (Transportation) การขนส่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวการขนส่งมีหลายรูปแบบ เช่น การขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

2. ที่พัก (Accommodation) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีที่พักในบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท อพาร์ทเมนท์ เกสต์เฮาส์ การให้บริการด้านที่พักอาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการ รสนิยมของผู้บริโภคและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งดึงดูดใจกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการต่างๆ (Attractions Activities and Ancillary Services) วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ ต้องการได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานและประสบการณ์แปลกใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวอาจเป็นสถานที่ (sites) หรือ เหตุการณ์ (Events) ซึ่งเกิดได้ตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การอำนวยความสะดวกในด้านการเดินทางเข้าออกประเทศ ด้านสาธารณสุขบุคคล และสาธารณสุขบริการ

4. การขาย (Sales) เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระจายบริการด้านการท่องเที่ยวจากผู้ให้บริการไปยังผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ขายส่งบริการด้านการท่องเที่ยว(Tour Operator) ตัวแทนจัดการเดินทาง(Travel Agents) ตัวแทนจำหน่ายและเฉพาะทาง(Specially Chandlers)

Richard Tapper (2004) ได้นำเสนอความเชื่อมโยงของธุรกิจภายในโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยยังคงไว้ซึ่งองค์ประกอบหลักตามแนวคิดของ Collier and Harraway อันได้แก่ การขนส่ง ที่พัก การขาย สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการต่างๆ และได้เพิ่มเติมองค์ประกอบที่สำคัญอื่นในโซ่อุปทานการท่องเที่ยวอีก 12 ประเด็น ได้แก่ ลูกค้า (Customers) การตลาดและการขาย (Marketing & Sales) การจัดการนำเที่ยว(Tour operating) การจัดหาอาหารและเครื่องดื่ม (Catering, food & beverages) ธุรกิจซักรีด (Laundry) การผลิตอาหาร(Food Production) การกำจัดของเสียและนำกลับมาใช้ใหม่ (Waste recycling & disposal) ระบบไฟฟ้าและน้ำประปา (Energy & water supplies) โครงสร้างพื้นฐานและแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว(Infrastructure, services & resources of destinations) เฟอร์นิเจอร์และงานฝีมือ(Furniture & crafts) วัฒนธรรม เหตุการณ์ทางสังคมและกีฬา (Cultural, social & sports events) การเดินทางระยะสั้นและสิ่งดึงดูดใจ (Excursions & attractions) การขนส่งภาคพื้นดิน(Ground transport) และดำเนินการภาคพื้นดิน(Ground operations)

อย่างไรก็ดีแม้ว่า Tapper จะนำเสนอความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวไว้ถึง 16 ประเด็น แต่งานวิจัยของเขากลับเลือกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหลักในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ที่พัก (Accommodation) การขนส่ง (Transport) การให้บริการนำเที่ยวและกิจกรรม (Ground handlers, excursions and activities) อาหารและงานฝีมือ (Food and craft)

กรณีศึกษาจากประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่าการท่องเที่ยวทำให้มีการเพิ่มการจ้างงานในท้องถิ่น การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ในประเทศ เช่น การปลูกและการผลิตในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า (Western Samoa, 2008) การจัดตั้งเงินลงทุนและเงินให้กู้ยืมเพื่อช่วยในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศและสนับสนุนการขยายธุรกิจ (Zambia, 2008) การกำหนดคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นและการสร้างความยั่งยืน มีการนำโปรแกรมที่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความยั่งยืนมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Lanzarote and Calvia, 2008) เช่นเดียวกับการวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการเปลี่ยนแปลงของตลาดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ และการดำเนินงานสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม รวมไปถึงการให้การศึกษาด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง (Rottneest Island, and Calvia, 2008) นอกจากนี้สถานประกอบการควรมีการติดตั้งโปรแกรมตรวจสอบและฟื้นฟู

สิ่งแวดล้อม และศึกษาตัวชี้วัดที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Couran Cove, and the Maldives, 2008) จากการศึกษาขององค์กรและบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ กับธุรกิจการท่องเที่ยวในสหราชอาณาจักร และประเทศในแถบยุโรปพบว่า ขั้นตอนของการปฏิบัติการเพื่อสร้างความยั่งยืนแก่การท่องเที่ยว ที่ทำได้ง่ายที่สุดคือในส่วนของการดำเนินงานด้านที่พัก และสิ่งที่ยากที่สุด คือในส่วนของการขนส่งและทางด้านกิจกรรมต่างๆ และในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคของการผลิต อาหาร และงานฝีมือท้องถิ่น ก็เป็นส่วนที่สามารถสร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัดที่สุด ในส่วนของความยั่งยืนทางด้านสถานที่นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างมากและในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่นานกว่าขั้นตอนอื่นๆ สำหรับความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกัน โดยรวมสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญในห่วงโซ่อุปทาน คือ ขั้นตอนของการดำเนินการผ่านความสัมพันธ์ในรูปแบบธุรกิจกับธุรกิจ การส่งมอบความยั่งยืน การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ต้องมีพื้นฐานมาจากกับความสัมพันธ์ทางธุรกิจ องค์กรบุคคลที่สามารถมีส่วนร่วมโดยการใช้เครื่องมือที่สามารถนำไปปฏิบัติการได้ และการให้ความช่วยเหลือโดยการการระบุปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข และการสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียร่วมกัน รวมไปถึงการตรวจสอบขั้นตอนโดยรวม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะ ที่เน้นการบูรณาการการปรับปรุงความยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริการที่มีคุณภาพ

ในปี 2008 Tapper และ Font ได้ร่วมงานกับ Karen Schwartz และ Marianna Kornilaki โดยมุ่งเน้นในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในการผลิต แต่ละเลยปัจจัยด้านความต้องการที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับภาคการบริการในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การบริหารห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถเพิ่มความยั่งยืนในการจัดการกระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน โดยการพิจารณาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจของกิจกรรมทางธุรกิจ

โดยการวิจัยนี้จะนำเสนอประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในสหราชอาณาจักร และประเทศแถบยุโรปโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นและทำการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ระหว่างเดือนพฤศจิกายนและธันวาคมปี 2004 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการทัวร์ที่เป็นสมาชิกสนับสนุนการดำเนินการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และองค์กรพัฒนาเอกชนทั่วโลกมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานของบริษัท เว็บไซต์และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลเหล่านี้ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติในการนำมาใช้บริหารการจัดการห่วงโซ่อุปทาน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เป็นผู้ค้าคนกลาง ผู้ค้าส่ง สามารถชี้ให้เห็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของผู้จัดจำหน่าย

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ ความสัมพันธ์ที่ดีในการร่วมงานกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสะท้อนถึงวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนให้เกิดแนวความคิดทางด้านความยั่งยืน ทรัพยากรขององค์กรในการลงทุนด้านความยั่งยืน ปัจจุบันได้มีการกำหนดเกณฑ์ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าเกณฑ์ทางเศรษฐกิจและสังคมและภาคอุตสาหกรรม โดยเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของการบริหารห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สิ่งสำคัญคือการนำแนวทางปฏิบัติ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายมาดำเนินการอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงต้องเน้นที่ด้านคุณภาพ และควบคุมปัญหาที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว รวมไปถึงการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ตลอดจนการเพิ่มการรับรู้ด้านตลาดท่องเที่ยวและความ

ต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ดังนั้นจึงมีการเสนอแนะทางด้านการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยให้มีการส่งเสริมผู้ประกอบการค่านึงถึงการมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับองค์ประกอบภาคบริการได้แก่ ด้านที่พัก ด้านการขนส่งและการจัดการทางภาคพื้นดิน การทัศนศึกษาและกิจกรรม และอาหารและงานฝีมือ สำหรับการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรทางด้านกลางน้ำที่มีความสำคัญและเหมาะสมในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งตัวแปรทางด้านกลางน้ำออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. ตัวแปรทางด้านที่พัก 2. ตัวแปรทางด้านขนส่ง และการจัดการหรือการเดินทาง 3. ตัวแปรทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม และ 4. ตัวแปรทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

จินตนา สมสวัสดิ์ และคณะ (2552) จากงานวิจัยเรื่อง การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขาพนมรุ้ง ภูพระบาท และภูเก้าภูคุ้มข้าว การศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือ อุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้วยวิธีการต้นทุนการเดินทาง และการคำนวณมูลค่าทางด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้ทำการศึกษาข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้ อาชีพ ภูมิลำเนา พาหนะการเดินทาง และกิจกรรมที่เป็นวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้วยวิธีการต้นทุนการเดินทาง ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้วยวิธีการต้นทุนการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method : ITCM) และการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้วยวิธีการต้นทุนการเดินทางระดับเขต (Zonal Travel Cost Method : ZTCM) โดยปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวคือต้นทุนการเดินทาง ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งต้นทุนเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ต้นทุนการเดินทางไม่คิดค่าเสียโอกาส ต้นทุนการเดินทางคิดค่าเสียโอกาสแบบคิด ณ อัตราค่าจ้างเต็ม และต้นทุนการเดินทางคิดค่าเสียโอกาสคิด ณ 1/3 ของอัตราค่าจ้าง จากผลการวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวในส่วนที่ 2 ได้ทำการคำนวณมูลค่าทางด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ผลดังนี้คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาพนมรุ้งมีมูลค่าเท่ากับ 2,383 ล้านบาทต่อปี แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภูเก้าภูคุ้มข้าวมีมูลค่าเท่ากับ 306 ล้านบาทต่อปี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภูพระบาทมีมูลค่าเท่ากับ 121 ล้านบาทต่อปี

2.8.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยทางด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

การศึกษาตัวแปรทางด้านปลายน้ำ ที่ได้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวพบว่า ตัวแปรทางด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบการจัดการและการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการให้บริการการท่องเที่ยว ทำให้การศึกษาครั้งสามารถนำตัวแปรทางด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากำหนดให้เป็นตัวแปรทางด้านปลายน้ำในห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยว จากงานวิจัยของ Taweesak

(2011) ได้นำทฤษฎีของการบริหารจัดการทางด้านโลจิสติกส์สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้สมมุติฐานของการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากพญาไปเกาะล้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการจัดเตรียมระบบการทางการขนส่งที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นการใช้กลยุทธ์สำหรับการปรับปรุงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับการลดค่าใช้จ่าย การบริหารแบบ One-stop Service รวมถึงปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

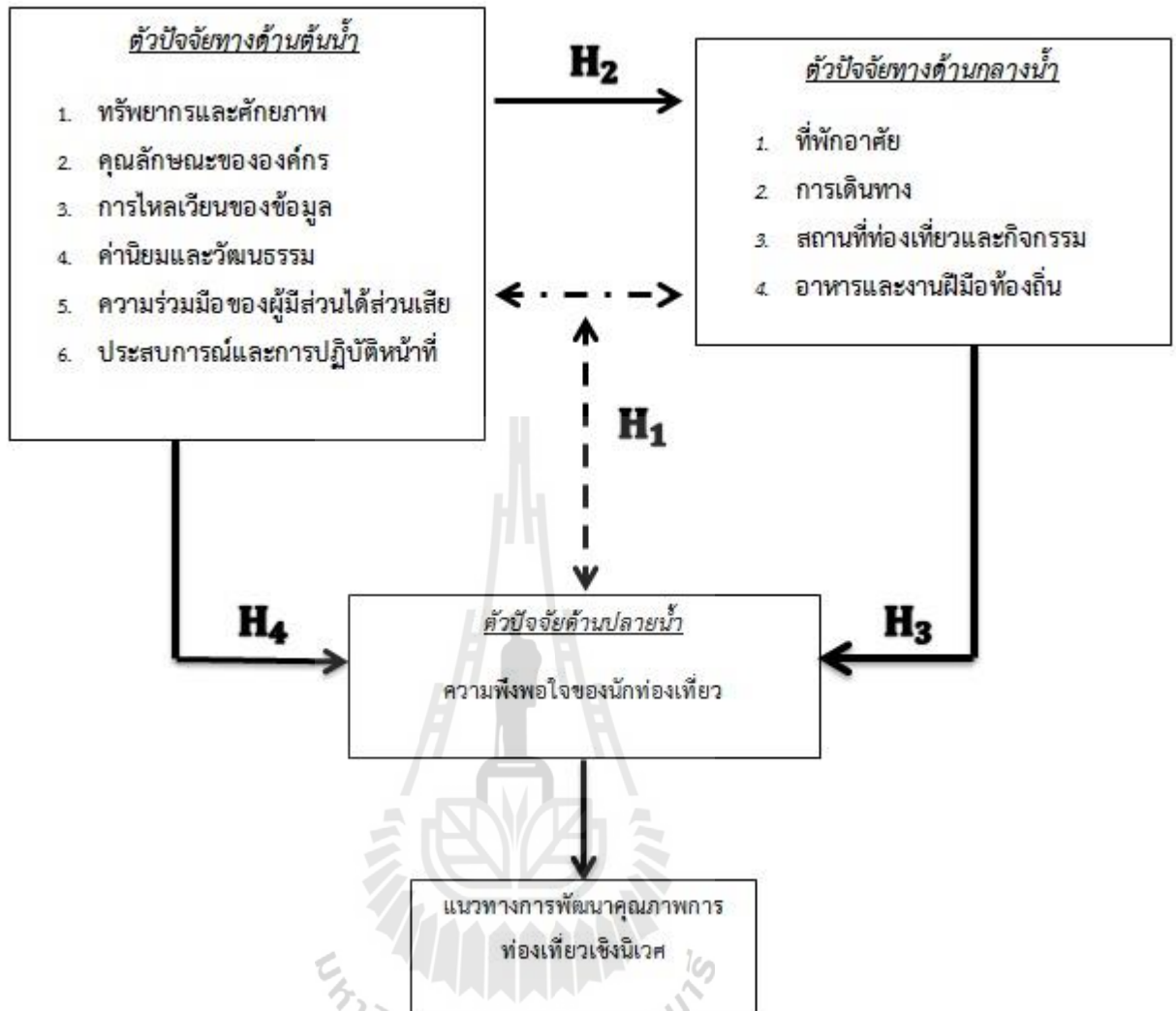
งานวิจัยดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ระดับความสำคัญสำหรับการใช้ระบบโลจิสติกส์ต่อกิจกรรมต่างๆของนักท่องเที่ยว ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพที่วัดได้จากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้เทคนิคของโลจิสติกส์ผ่านทางกิจกรรมต่างๆ และตัวแปรแทรก คือ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยงานวิจัยมีการใช้สถิติ ได้แก่ Spearman และ Pearson Product Moment Correlation และ Content Analysis ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการขนส่งในอนาคต สิ่งอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐานของเกาะล้าน และจากการผลของการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะนำมาใช้ในการออกแบบพัฒนาการปรับปรุงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยระบบโลจิสติกส์ในกิจกรรมต่างๆนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2.8.6 บทสรุปจากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผ่านการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ งานวิจัยนี้จึงเลือกศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้ในระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า ปัจจัยใดและปัจจัยย่อยใดๆ มีผลกระทบระหว่างกันในรูปแบบใด โดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์สถิติหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการสร้างแบบจำลองด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อได้สมการการถดถอย ซึ่งสมการที่ได้นี้จะช่วยทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เหมาะสมในการนำไปเป็นแนวทาง และวาดเส้นทางความสัมพันธ์ (Path Model) ตามหลักการของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่ออธิบายความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามขนาดของความสัมพันธ์ เพื่อนำความรู้ที่ได้เสนอต่อองค์กรที่มีหน้าที่ในการพัฒนารูปแบบการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านกระบวนการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมในองค์ประกอบของห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคตและการเกิดความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้องค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่คาดการณ์ว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต รวมไปถึงสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่นักท่องเที่ยว

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตลอดจนบทความวิชาการและบทความด้านการวิจัยนำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย สรุปลงได้ตามภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ที่มา : ปรับปรุงจาก Tanapat Sangaroon. (2011) Richard Tapper. (2004) และ Jooste. (2005)

จากรูปที่ 2.4 แสดงถึง ห่วงโซ่อุปทาน ในภาพรวมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1. ปัจจัยด้านต้นน้ำ หรือ การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร ส่วนที่ 2. ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการไปยังลูกค้าคนสุดท้าย ส่วนที่ 3. ประกอบด้วย ผู้บริโภคชั้นสุดท้าย (End Customer) และส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลในอดีตและจากงานวิจัยต่างๆ พบว่า ปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ หรือการบริหารจัดการ มีการกล่าวถึงตัวแปรย่อยต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบสำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านต้นทุนน้ำของห่วงโซ่อุปทานโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยพบว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในงานเรื่อง An Analytical Framework of Sustainable Supply Chain Management นำมาจากงานวิจัยของ Tanapat Sangaron (2001) ที่ทำการศึกษานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารห่วงโซ่อุปทานในการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ 1.ทรัพยากรและศักยภาพ 2.คุณลักษณะขององค์กร 3.การไหลเวียนของข้อมูล 4.ค่านิยมและวัฒนธรรม 5.ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6.ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

สำหรับกรณีปัจจัยด้านกลางน้ำ หรือการบริหาร โดยทั่วไปคือขั้นตอนของการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการไปยังผู้บริโภค โดยผ่านผู้จัดหาหรือผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวมีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการให้บริการจึงจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ และสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในระบบห่วงโซ่อุปทาน โดยการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้นำแนวคิดของ Tapper (2004) และ Joose (2005) มาเป็นตัวแปรในองค์ประกอบของปัจจัยกลางน้ำ หรือปัจจัยการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1.ที่พักอาศัย 2.การเดินทาง 3.สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม 4.อาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ในด้านปัจจัยปลายน้ำ หรือผู้บริโภคขั้นสุดท้าย ในระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญ และมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของกิจกรรมต่างๆ ในระบบห่วงโซ่อุปทาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวจัดเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากทั้งปัจจัยต้นน้ำ และปัจจัยกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน โดยในด้านของการท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยต้นน้ำ หมายถึง ทรัพยากร มีผลต่อด้านการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ และปัจจัยกลางน้ำ หรือการให้บริการ นับว่ามีส่วนช่วยส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มีความน่าสนใจมากขึ้น และเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น และในส่วนของนักท่องเที่ยวพบว่าสิ่งจะได้รับจากการท่องเที่ยวก็คือ ประสบการณ์ โดยจากงานวิจัยด้านห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว พบว่าเป้าหมายสูงสุดของห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถรับรู้ได้ผ่านทางประสบการณ์ที่ได้รับ สามารถวัดได้จาก 1.ความพึงพอใจในภาพรวมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวและอื่นๆ และ 2.ความพึงพอใจกับบริการที่มีลักษณะเฉพาะตัวของการให้บริการในการท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำการวัดความพึงพอใจโดยรวมการท่องเที่ยว มาใช้เนื่องจากได้ทำการศึกษาระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งระบบ (Parasuraman, Zeithamal, & Berry, 1998)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย มีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆดังนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2.1 ประชากร
 - 3.2.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 ตัวแปรที่ทำการวิจัย
 - 3.3.1 ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (Upstream Factors)
 - 3.3.2 ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ (Midstream Factors)
 - 3.3.3 ปัจจัยทางด้านปลายน้ำ (Downstream Factors)
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
 - 3.5.1 การสร้างเครื่องมือ
 - 3.5.2 ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.6.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data Source)
 - 3.6.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data Source)
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.7.1 การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านบุคคล
 - 3.7.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบหาระดับค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตัวแปรอิสระ
 - 3.7.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions)
 - 3.7.4 วาดเส้นทางความสัมพันธ์ (Path Model)
 - 3.7.5 หาขนาดผลกระทบ

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รูปแบบการวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามในการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้กรณีศึกษาจากสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย มาเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ งานวิจัย บทความ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงความสำคัญ
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. พัฒนารอบแนวคิดงานวิจัย
4. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา และระบุสถานที่ในการทำวิจัย
5. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณจากประชากรอย่างเหมาะสมแล้วตามสถานที่ทำวิจัยที่ระบุไว้
7. วิเคราะห์ผลการวิจัย
8. สรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย
9. ระบุข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในการนำไปใช้ประโยชน์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ โดยในปี พ.ศ. 2555 จากข้อมูลที่รวบรวมมีจำนวนนักท่องเที่ยวรวม 2 แห่งได้ทั้งหมด 992,358 คน สามารถจำแนกนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 963,643 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 97.11 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด และ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 28,712 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.89 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ตามตารางที่ 3.2.1.1 และ ตารางที่ 3.2.1.2

ตารางที่ 3.2.1.1 สถิตินักท่องเที่ยว รายได้ และจำนวนพาหนะในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระหว่าง ปี 2547- 2555

ปี พ.ศ.	รายได้ประจำปี งบประมาณของ อุทยาน (บาท)	พาหนะ (คัน/ลำ)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)		
			ชาวไทย	ชาว ต่างประเทศ	รวม
2547	37,663,312.50	-	-	-	771,922
2548	43,562,255.76	-	-	-	870,088
2549	48,196,378.00	-	1,217,654	33,605	1,251,259
2550	57,786,921.28	-	836,625	34,643	871,268
2551	65,751,736.00	184,254	634,564	37,005	671,569
2552	61,975,191.31	202,147	720,651	30,746	751,397
2553	66,146,271.40	214,349	793,419	30,133	823,552
2554	64,167,072.20	185,372	680,717	74,210	754,927
2555	65,322,628.08	205,671	824,060	28,712	852,772

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2555

หมายเหตุ : - หมายถึง ไม่มีข้อมูลจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

ตารางที่ 3.2.1.2 สถิตินักท่องเที่ยว รายได้ และจำนวนพาหนะในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ ระหว่าง ปี 2547- 2555

ปี พ.ศ.	รายได้ประจำปี งบประมาณของ อุทยาน (บาท)	พาหนะ (คัน/ลำ)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)		
			ชาวไทย	ชาว ต่างประเทศ	รวม
2547	4,276,720.00	-	-	-	-
2548	4,453,905.00	-	-	-	-
2549	5,154,770.00	-	-	-	-
2550	5,402,205.00	-	-	-	-
2551	6,551,035.00	24,095	104,292	718	105,010
2552	7,572,643.00	31,871	123,877	632	124,509
2553	5,914,967.00	27,426	793,419	798	794,217
2554	7,580,830.00	28,990	131,863	572	132,435
2555	8,103,445.00	-	139,583	-	139,583

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2555

หมายเหตุ : - หมายถึง ไม่มีข้อมูลจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

3.2.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย และจัดเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณด้วยสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คณิต ไช่มุกด์, 2546) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{z^2_{\alpha/2} \sigma^2 N}{d^2 (N - 1) + z^2_{\alpha/2} \sigma^2}$$

- โดยที่
- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 - N = ประชากรขนาดจำกัด
 - d = ความคลาดเคลื่อนสูงสุดระหว่างค่าเฉลี่ยประชากรกับค่าเฉลี่ยตัวอย่างเท่ากับ 0.1
 - $Z_{\alpha/2}$ = 1.96 (ระดับความเชื่อมั่น 95%)
 - σ^2 = ค่าความแปรปรวนของตัวอย่าง

ความแปรปรวนของตัวอย่างประมาณการจาก

$$\sigma = \frac{1}{4} (\text{MAX} - \text{MIN})$$

$$\sigma = \frac{1}{4} (5 - 1)$$

$$\sigma = \frac{1}{4} (4)$$

$$\sigma^2 = 1$$

จากจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 963,643 คน สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{คำนวณ } n &= \frac{(1.96)^2(1)(963,643)}{(0.1)^2(963,643-1) + (1.96)^2(1)^2} \\ n &= \frac{3701930}{9640.2616} \\ n &= 384.007 \approx 385 \end{aligned}$$

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้อย่างน้อยเท่ากับ 385 ราย และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 440 ราย แบ่งตามอัตราส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นเก็บที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จำนวน 340 ราย และที่อุทยานแห่งชาติภูเรือจำนวน 100 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัย

ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่าๆกัน

3.3 ตัวแปรที่ทำการวิจัย

ปัจจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.3.1. ปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (Upstream Factors) ประกอบด้วย 6 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรทางด้านทรัพยากรและศักยภาพ
2. ตัวแปรทางด้านคุณลักษณะขององค์กร
3. ตัวแปรทางด้านกำไรของข้อมูล
4. ตัวแปรทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรม
5. ตัวแปรทางด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
6. ตัวแปรทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

3.3.2 ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ (Midstream Factors) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรทางด้านที่พักอาศัย
2. ตัวแปรทางด้านการเดินทาง
3. ตัวแปรทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม
4. ตัวแปรทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

3.3.3 ปัจจัยทางด้านปลายน้ำ (Downstream Factors) ประกอบด้วย 1 ตัวแปร คือ

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจความคิดเห็นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Closed Form) แบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย แบบเลือกตอบ (Checklist) รวม 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 6 ตัวแปร รวม 25 ข้อ ได้แก่ ตัวแปรทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตัวแปรทางด้าน

คุณลักษณะขององค์กร ตัวแปรทางด้าน การนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ตัวแปรทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ตัวแปรทางด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนเสีย และตัวแปรประสพการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านกลางน้ำ) และความพึงพอใจโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยว (ปัจจัยด้านปลายน้ำ) ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย โดยส่วนของปัจจัยด้านกลางน้ำแบ่งออกเป็น 4 ตัวแปร รวม 24 ข้อ ได้แก่ ตัวแปรทางด้านที่พักอาศัย ตัวแปรทางด้านการเดินทาง ตัวแปรทางด้านสถานที่และกิจกรรมตัวแปรทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และในส่วนของปัจจัยด้านปลายน้ำมี 1 ตัวแปรคือ ความพึงพอใจโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยใช้คำถามปลายเปิด (open – ended questions) รวม 2 ข้อ

สำหรับแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ในแบบสอบถามนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed Ended Questions) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ตสเกล (Likert's Scale) (อ้างถึงใน จตุพร เลิศล้ำ, 2551) โดยระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถาม เป็นดังนี้

ระดับความพึงพอใจในแต่ละข้อคำถาม มี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ	เกณฑ์การให้คะแนน
พึงพอใจมากที่สุด	5
พึงพอใจมาก	4
พึงพอใจปานกลาง	3
พึงพอใจน้อย	2
พึงพอใจน้อยที่สุด	1

การกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกิจกรรมในการบริหารจัดการทางด้านต้นน้ำและกลางน้ำ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย คือ ผู้วิจัยได้นำคะแนนความพึงพอใจ มากำหนดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาจากช่วงคะแนนแต่ละระดับจากค่าอันตรภาคชั้น โดยมีสูตรคำนวณดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

$$I = \frac{R}{K}$$

เมื่อ I = ความกว้างของชั้น
 R = พิสัย (ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด)
 K = จำนวนชั้น

แทนค่าตามสูตร

$$I = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

เมื่อทราบค่าคะแนนในสูตรจะได้เกณฑ์ เพื่อนำมากำหนดช่วงคะแนน จากผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.5.1. การสร้างเครื่องมือ มีกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ ศึกษารวบรวมวรรณกรรม งานวิจัย นำมาสรุปที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และทำการกำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยทางด้าน ต้นน้ำ ปัจจัยทางด้าน กลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามจากการปรับปรุงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถึงความถูกต้องของคำถาม ทั้งด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของการตั้งคำถาม ว่ามีความครอบคลุมในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือไม่ และปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยนำเสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผศ.ดร.จิรัชญา มณีเนตร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น และ ผศ.ดร.ธวัชชัย ทีฆชอุณหเชียร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 111 ถ.มหาวิทยาลัย ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000 เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อคำถามต่างๆ เพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการปรับปรุงจนมีความเที่ยงตรงและนำไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด โดยไปทดลองสอบถามนักท่องเที่ยวเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มา หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยเกณฑ์ต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 จะพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในปัจจัย 3 กลุ่ม (สุวิมล ติรภานนท์, 2550)

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงแบบสอบถาม จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เป็นประชากรเป้าหมาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

3.5.2 ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

จากการนำข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เป็นสถิติวิเคราะห์ โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548) คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{Si^2}{Sx^2} \right]$$

- เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 k = จำนวนข้อสอบ
 Si = ความแปรปรวนของคะแนนข้อสอบแต่ละข้อ
 Sx = ค่าแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือดังกล่าวสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำ เท่ากับ 0.952 0.942 และ 0.968 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือ สำหรับรายละเอียด ปรากฏตามตารางที่ 3.5.2.1

ตารางที่ 3.5.2.1 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา α - Coefficient
ปัจจัยด้านต้นน้ำ : การบริหารจัดการของอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.806
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.833
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.899
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.743
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.727
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.814
รวมปัจจัยต้นน้ำโดยรวม	0.952
ปัจจัยด้านกลางน้ำ : การให้บริการของอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่	
1. ด้านที่พักอาศัย	0.804
2. ด้านการเดินทาง	0.796
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.827
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.841
รวมปัจจัยกลางน้ำโดยรวม	0.942
ปัจจัยด้านปลายน้ำ : ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว	
1. ระดับความพึงพอใจโดยรวม	0.968

ที่มา : จากการสำรวจ พ.ศ. 2555 และจากการคำนวณ

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ดังกล่าวได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เป็นหลัก จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิดังต่อไปนี้

3.6.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data Source) มีรายละเอียดดังนี้

ศึกษาข้อมูลจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยทั้งที่เป็นหนังสือ ตำราวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลทางสถิติต่างๆ ที่มีการบันทึกไว้แล้ว ข้อมูลจากรายงานการวิจัย บทความจากวารสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.6.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data Source) มีรายละเอียดดังนี้

การจัดเก็บข้อมูลโดยการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย จำนวน 440 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างจากหน่วยย่อยของประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ มีโอกาสได้รับเลือกให้ตอบแบบสอบถามเท่าๆกัน โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ เพื่อขออนุญาตเข้าไปทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือเรียบร้อยแล้ว จากการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือตามข้อ 3.5

2. เมื่อผู้บริหารของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย อนุญาตให้สามารถเข้าไปทำการเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยพร้อมทีมงานดำเนินการประสานงานเข้าไปทำการสอบถามนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง ตาม วัน เวลา ที่ได้นัดหมาย

3. เมื่อได้แจกแบบสอบถามครบถ้วนสำหรับการวิจัย จะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและจัดทำข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตามลักษณะข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.7.1 การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ สถิติที่ใช้คือ การหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

3.7.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบหาระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตัวแปรอิสระ คือปัจจัยทางด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามคือ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ รวมถึงตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามคือ ปัจจัยทางด้านปลายน้ำ และ ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบต่อทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ โดยใช้สถิติหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาค่าที่ได้จากการคำนวณ ดังนี้

3.7.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยที่ค่า r อยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 โดยที่หากค่า r มีค่าเป็นลบ แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ค่า r มีค่าเป็นบวก แสดงความสัมพันธ์ใน

ทิศทางเดียวกัน ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม และหากค่า r มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2545) ซึ่งสามารถพิจารณาค่า r ที่คำนวณได้ (Cohen,1988 อ้างอิงจาก ฉัตรศิริ ปิยพิมลสิทธิ์,ออนไลน์, 2544) ดังนี้

ความสัมพันธ์กันสูง	$0.50 \leq r \leq 1.00$
ความสัมพันธ์กันปานกลาง	$0.31 \leq r \leq 0.49$
ความสัมพันธ์กันต่ำ	$0.10 \leq r \leq 0.30$

3.7.2.2 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (r^2) การนำค่า r ที่คำนวณได้ ยกกำลังสองแล้วคูณด้วย 100 ผลคูณที่ได้สามารถแปลความหมายได้ว่า ถ้าทราบค่าตัวแปรตัวที่หนึ่งแล้ว จะทำนายค่าตัวแปรตัวที่สองได้ถูกต้องเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ $100 \times r^2 \%$ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550) โดย Haaland (1989) และ Hu (1999) ได้อธิบายไว้ว่า ค่า r^2 ยิ่งสูงเท่าใด ความแม่นยำของการนำสมการไปใช้เพื่อทำนายหรือคาดคะเนผลลัพธ์ย่อมมีสูงมาก

3.7.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variable) จำนวน 1 ตัวกับตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรทำนาย (Predictor Variable) มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป เพื่อทดสอบหาขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ซึ่งความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้จะนำมาสร้างสมการพยากรณ์ โดยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน(Beta) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม เมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนไป 1 หน่วย (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2544)

3.7.4 วาดเส้นทางความสัมพันธ์ (Path Model) ตามหลักการของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ที่ได้จากการทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน

3.7.5 หาขนาดผลกระทบ ศึกษาตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงและตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามในรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานซึ่งปรากฏอยู่ในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3 สมมติฐานงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการศึกษา (กรณีตัวอย่าง : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่)

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วน
ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย
ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 340 ชุด โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่
เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาแสดงเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ
ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

4.4 การทดสอบสมมุติฐาน

4.4.1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานทางด้านต้น
น้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

4.4.2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

4.4.3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

4.4.4. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 340 คนสรุปได้ดังนี้
ตารางที่ 4.1.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	176	51.8
หญิง	164	48.2
รวม	340	100.0
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	53	15.6
21 – 30 ปี	127	37.4
31 – 40 ปี	95	27.9
41 – 50 ปี	31	9.1
51 – 60 ปี	30	8.8
มากกว่า 60 ปี	4	1.2
รวม	340	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	9	2.6
มัธยมศึกษา	41	12.1
ปวช./ปวส.	36	10.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4	1.2
ปริญญาตรี	210	61.8
สูงกว่าปริญญาตรี	40	11.8
รวม	340	100.0
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	98	28.8
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	71	20.9
พนักงานบริษัทเอกชน	67	19.7
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	57	16.8
เกษตรกร	11	3.2
รับจ้างทั่วไป	27	7.9
อื่นๆ	9	2.6
รวม	340	100.0

ตารางที่ 4.1.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	114	33.5
10,001 – 20,000 บาท	96	28.2
20,001 – 30,000 บาท	47	13.8
30,001 – 40,000 บาท	26	7.6
40,001 – 50,000 บาท	28	8.2
มากกว่า 50,000 บาท	29	8.5
รวม	340	100.0
ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด		
กรุงเทพหรือปริมณฑล	155	45.6
ภาคกลาง	46	13.5
ภาคเหนือ	8	2.4
ภาคตะวันออก	24	7.1
ภาคตะวันตก	7	2.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	100	29.4
รวม	340	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.1.1 พบว่า นักท่องเที่ยวหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพหรือปริมณฑล

4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.2.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเคยมาท่องเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้หรือไม่		
เคย	216	63.5
ไม่เคย	124	36.5
รวม	340	100.0
จำนวนครั้งที่ท่านมาเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้		
1 ครั้ง	25	7.4
2 – 3 ครั้ง	106	31.2
3 – 4 ครั้ง	106	31.2
มากกว่า 5 ครั้ง	103	30.3
รวม	340	100.0
ท่านมักจะเดินทางมาเที่ยวในช่วงเวลาใด		
มกราคม – มีนาคม	28	8.2
เมษายน – มิถุนายน	73	21.5
กรกฎาคม – กันยายน	137	40.3
ตุลาคม – ธันวาคม	102	30.0
รวม	340	100.0
ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	292	85.9
รถจักรยานยนต์	30	8.8
รถโดยสารประจำทาง	2	0.6
รถบริการนำเที่ยว	10	2.9
อื่นๆ	6	1.8
รวม	340	100.0
ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณกี่วัน		
1 วัน	110	32.4
2 – 3 วัน	213	62.6
3 – 4 วัน	11	3.2
มากกว่า 5 วัน	6	1.8
รวม	340	100.0

ตารางที่ 4.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
การเดินทางครั้งนี้ท่านมากับใคร		
เดินทางมาคนเดียว	9	2.6
เดินทางมากับครอบครัว	184	54.1
เดินทางมากับเพื่อน	112	32.9
เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว	35	10.4
เดินทางมากับบริษัททัวร์	0	0
อื่นๆ	0	0
รวม	340	100.0
จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้		
1 – 10 คน	311	91.4
11 – 20 คน	27	8.0
มากกว่า 21 คน	2	0.6
รวม	340	100.0
อัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย(ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้		
ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	43	12.6
201 – 400 บาท	134	39.4
401 – 600 บาท	54	15.9
601 – 800 บาท	25	7.4
801 – 1,000 บาท	41	12.1
มากกว่า 1,000 บาท	43	12.6
รวม	340	100.0
ค่าที่พัก (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	81	23.8
201 – 400 บาท	76	22.4
401 – 600 บาท	70	20.6
601 – 800 บาท	30	8.8
801 – 1,000 บาท	38	11.2
มากกว่า 1,000 บาท	45	13.2
รวม	340	100.0

ตารางที่ 4.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ค่าพาหนะ/คน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	54	15.9
201 – 400 บาท	119	35.0
401 – 600 บาท	61	17.9
601 – 800 บาท	24	7.0
801 – 1,000 บาท	25	7.4
มากกว่า 1,000 บาท	57	16.8
รวม	340	100.0
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ/คน (ของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู และอื่นๆ)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท	73	21.5
101 – 200 บาท	69	20.3
201 – 300 บาท	85	25.0
301 – 400 บาท	30	8.8
401 – 500 บาท	21	6.2
มากกว่า 500 บาท	62	18.2
รวม	340	100.0
เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศสถานที่ท่องเที่ยวมีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์		
เลือก	201	59.1
ไม่เลือก	139	40.9
รวม	340	100.0
ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง		
เลือก	121	35.6
ไม่เลือก	219	64.4
รวม	340	100.0
ชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว		
เลือก	137	40.3
ไม่เลือก	203	59.7
รวม	340	100.0
สถานที่ท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์		
เลือก	239	70.3
ไม่เลือก	101	29.7
รวม	340	100.0
อื่นๆ		
เลือก	19	5.6
ไม่เลือก	321	94.4
รวม	340	100.0

ตารางที่ 4.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ในอนาคต ท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่(ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน)		
มาแน่นอน	279	82.1
ไม่มาแน่นอน	9	2.6
ยังไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	52	15.3
รวม	340	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.2.1 พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวที่เขาใหญ่แล้ว ประมาณ 2 – 4 ครั้ง มักมาเที่ยวในช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยวที่เขาใหญ่ประมาณ 2 – 3 วัน และมาที่ครบครันเป็นส่วนใหญ่อันเนื่องมาจากจำนวนผู้มาท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 1- 10 คน อัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวเขาใหญ่ มีค่าอาหาร อยู่ที่ 201 – 400 บาท ค่าที่พักน้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท ค่าพาหนะ อยู่ที่ 201 – 400 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 201 – 300 บาท

สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศที่เขาใหญ่นั้น ส่วนใหญ่มีเหตุผลคือ เขาใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ มีชื่อเสียงและความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ตามลำดับ และในอนาคต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศที่เขาใหญ่อย่างแน่นอน

ตารางที่ 4.2.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
เลือก	261	76.8
ไม่เลือก	79	23.2
รวม	340	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
เลือก	71	20.9
ไม่เลือก	269	79.1
รวม	340	100.0
การเที่ยวชมสวนผลไม้ สวนป่า และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
เลือก	147	43.2
ไม่เลือก	193	56.8
รวม	340	100.0

ตารางที่ 4.2.2 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
เลือก	161	47.4
ไม่เลือก	179	52.6
รวม	340	100.0
ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น		
เลือก	30	8.8
ไม่เลือก	310	91.2
รวม	340	100.0
การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
เลือก	32	9.4
ไม่เลือก	308	90.6
รวม	340	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
เลือก	204	60.0
ไม่เลือก	136	40.0
รวม	340	100.0
การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันหลายๆจะเป็นผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น		
เลือก	42	12.4
ไม่เลือก	298	87.6
รวม	340	100.0
เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น		
เลือก	23	6.8
ไม่เลือก	317	93.2
รวม	340	100.0
การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้นโดยตรงเท่านั้น		
เลือก	73	21.5
ไม่เลือก	267	78.5
รวม	340	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.2.2 เป็นการสำรวจ ความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศจะเลือกข้อความ คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และเลือกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ส่วนข้อความอื่นที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เลือก เช่น การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น

4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

4.3.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ โดยวิเคราะห์ภาพรวมของการแต่ละปัจจัย มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.3.1.1

ตารางที่ 4.3.1.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)				
1. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	3.51	0.95	มาก	1
2. ทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	3.49	0.87	มาก	2
3. คุณลักษณะขององค์กร	3.41	0.89	มาก	3
4. การนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	3.37	0.92	ปานกลาง	4
5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.37	0.92	ปานกลาง	4
6. ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	3.29	0.97	ปานกลาง	5
รวม	3.41	0.92	มาก	

ตารางที่ 4.3.1.1 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ(การให้บริการ)				
1. ด้านการเดินทาง	3.77	0.82	มาก	1
2. ด้านสถานที่และกิจกรรม	3.64	0.89	มาก	2
3. ด้านที่พักอาศัย	3.53	0.88	มาก	3
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	3.40	0.95	ปานกลาง	4
รวม	3.56	0.86	มาก	
ปัจจัยด้านปลายน้ำ				
1. ด้านความพึงพอใจโดยรวมของ นักท่องเที่ยว	3.91	0.73	มาก	1
รวม	3.91	0.73	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.1.1 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) โดยปัจจัยที่มีความพึงพอใจมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวม คือ ปัจจัยด้านความพึงพอใจโดยรวม ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเดินทาง ($\bar{x} = 3.77$) ปัจจัยด้านสถานที่และกิจกรรม ($\bar{x} = 3.64$) ปัจจัยด้านที่พักอาศัย ($\bar{x} = 3.53$) ปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{x} = 3.51$) ปัจจัยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ($\bar{x} = 3.49$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กร ($\bar{x} = 3.41$) ปัจจัยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.40$) ปัจจัยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ($\bar{x} = 3.37$) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x} = 3.37$) และปัจจัยที่มีความพึงพอใจในภาพรวมน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$) ตามลำดับ

4.3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำ แบ่งเป็น 6 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว 2. เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว 3. เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4. เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.3.2.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่				
1. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.69	0.86	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว	3.62	0.93	มาก	2
3. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว	3.61	0.94	มาก	3
4. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.42	0.97	มาก	4
5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานเพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม	3.21	1.08	ปานกลาง	5
รวม	3.51	0.95	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.2.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.51$) โดยประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาคือประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และประเด็นด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.62, 3.61, 3.42 และ 3.21 ตามลำดับ

2. **ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร** แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว 2. มีการจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 3. มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า 4. มีความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม

ตารางที่ 4.3.2.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร				
1. ความสามารถในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม	3.71	0.83	มาก	1
2. การจัดเตรียมความพร้อม ด้าน สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.54	0.81	มาก	2
3. การจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมาย บุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว	3.41	0.92	มาก	3
4. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้สำหรับการให้ข้อมูล และการจอง ห้องพักล่วงหน้า	3.30	0.94	ปานกลาง	4
รวม	3.49	0.87	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.2.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.49$) โดยประเด็นด้านความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.71$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการจัดเตรียมสถานที่และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.54, 3.41 และ 3.30 ตามลำดับ

3. **ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร** แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. มีบริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว 2. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากรุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ 3. นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.3.2.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร				
1. สามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยวได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.43	0.83	มาก	1
2. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากรุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ	3.42	0.91	มาก	2
3. การให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว	3.39	0.94	ปานกลาง	3
รวม	3.41	0.89	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.2.3 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.41$) โดยประเด็นด้านสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.43$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากรุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ และด้านการให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.42 และ 3.39 ตามลำดับ

4. ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว 3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.3.2.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)				
1. การจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.46	0.98	มาก	1
2. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.45	0.93	มาก	2
3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.31	0.92	ปานกลาง	3
4. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	3.26	0.88	ปานกลาง	4
รวม	3.37	0.92	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3.2.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.37$) โดยประเด็นด้านการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.46$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นด้านการมีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประเด็นด้านการมีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.45, 3.31 และ 3.26 ตามลำดับ

5. ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น 3. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา 5. ได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.3.2.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
1. มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.74	0.91	มาก	1
2. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.37	0.82	ปานกลาง	2
3. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่นเข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา	3.31	1.01	ปานกลาง	3
4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น	3.23	0.92	ปานกลาง	4
5. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของอุทยานฯ	3.20	0.95	ปานกลาง	5
รวม	3.37	0.92	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.2.5 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.37$) โดยประเด็นด้านการได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.74$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประเด็นด้านการให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ประเด็นด้านการได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น และประเด็นด้านการมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.37, 3.31, 3.23 และ 3.20 ตามลำดับ

6. ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว 2. มีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ 3. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรองนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า 4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่มัคคุเทศก์บริการนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.3.2.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร				
1. มีความสามารถในการธำรงรักษา ความเป็นธรรมชาติ	3.65	1.06	มาก	1
2. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรอง นักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า	3.53	0.89	มาก	2
3. เปิดโอกาสชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการ ด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นัก ท่องเที่ยว	3.03	0.96	ปานกลาง	3
4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำ หน้าที่ มัคคุเทศก์บริการนักท่องเที่ยว	2.96	0.97	ปานกลาง	4
รวม	3.29	0.97	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.2.6 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.29$) โดยประเด็นด้านการมีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.65$) รองลงมาคือประเด็นด้านมีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรองนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า ประเด็นด้านเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่มัคคุเทศก์บริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.35, 3.03 และ 2.96 ตามลำดับ

4.3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้าน
กลางน้ำ แบ่งเป็น 4 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านการเดินทาง** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว 2. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก 3. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว 4. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว 5. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ

ตารางที่ 4.3.3.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัย
 ด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุทยาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการเดินทาง				
1. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.83	มาก	1
2. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	3.84	0.76	มาก	2
3. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	3.84	0.84	มาก	2
4. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.80	0.83	มาก	3
5. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ	3.52	0.88	มาก	4
รวม	3.77	0.82	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.3.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการเดินทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.77$) โดยประเด็นด้านสภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก ประเด็นด้านมีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านมีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ และประเด็นด้านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.84, 3.84, 3.80 และ 3.52 ตามลำดับ

2. **ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม** แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว 2. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 3. มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม 5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 6. มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว 7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.3.3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุทยาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม				
1. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	3.86	0.81	มาก	1
2. มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว	3.84	0.89	มาก	2
3. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม	3.69	0.92	มาก	3
4. มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.68	0.83	มาก	4
5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	3.65	0.78	มาก	5
6. มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	3.44	0.94	มาก	6
7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.36	1.07	ปานกลาง	7
รวม	3.64	0.89	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.3.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.64$) โดยประเด็นด้านการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.86$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านมีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว ประเด็นด้านการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม ประเด็นด้านการมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นด้านมีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการมีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว และประเด็นด้านเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.84, 3.69, 3.68, 3.65, 3.44 และ 3.36ตามลำดับ

3. ตัวแปรด้านที่พักอาศัย แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย 2. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 3. มีการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ 4. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม 6. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ 7. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.3.3.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านที่พักอาศัย				
1. มีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ	3.70	0.86	มาก	1
2. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักได้อย่างเหมาะสม	3.64	0.84	มาก	2
3. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ	3.61	0.88	มาก	3

ตารางที่ 4.3.3.3 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านที่พักอาศัย (ต่อ)				
4. มีการจัดการทางด้านโครงสร้าง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พักได้ อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับ นักท่องเที่ยว	3.56	0.84	มาก	4
5. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการ ให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นัก ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.55	0.84	มาก	5
6. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ แนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพัก อาศัย	3.36	0.97	ปานกลาง	6
7. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของ เอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว	3.31	0.97	ปานกลาง	7
รวม	3.53	0.88	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.3.3 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.53$) โดยประเด็นด้านการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.70$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม ประเด็นด้านค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ ประเด็นด้านการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย และประเด็นด้านการมีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.64, 3.61, 3.56, 3.55, 3.36 และ 3.31 ตามลำดับ

4. **ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1.มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย 3. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ 4. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว 5. ให้ออกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ตารางที่ 4.3.3.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น				
1. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว	3.52	0.95	มาก	1
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย	3.50	0.89	มาก	2
3. มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ	3.47	0.98	มาก	3
4. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ	3.35	0.93	ปานกลาง	4
5. ให้ออกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	3.18	1.02	ปานกลาง	5
รวม	3.40	0.95	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.3.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.40$) โดยประเด็นด้านการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย ประเด็นด้านมีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ ประเด็นด้านราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ และประเด็นด้านการให้ออกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.50, 3.47, 3.35, และ 3.18 ตามลำดับ

4.3.4 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมหรือปัจจัยย่อยด้านปลายน้ำ

ปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อภาพรวมในการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4.3.4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยด้านปลายน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านความพึงพอใจโดยภาพรวมของการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานฯ เขาใหญ่				
1. โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการ เข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	3.91	0.73	มาก	1
รวม	3.91	0.73	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 4.3.4.1 ผลของการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

4.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.4.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

4.4.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน โดยปัจจัยด้านต้นน้ำ ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2.ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 4.4.1.1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1.ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.630**	0.397	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.616**	0.379	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.625**	0.391	0.000	สูง
4.ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.651**	0.424	0.000	สูง
5.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.717**	0.514	0.000	สูง
6.ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.797**	0.635	0.000	สูง
รวม	0.673**	0.457	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.1.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย ($r = 0.673$)

ตารางที่ 4.4.1.1.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.557**	0.310	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.491**	0.241	0.000	ปานกลาง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.550**	0.303	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.561**	0.315	0.000	สูง
5.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.641**	0.411	0.000	สูง
6.ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.682**	0.465	0.000	สูง
รวม	0.580**	0.341	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.1.2 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง ($r = 0.580$)

ตารางที่ 4.4.1.1.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	0.633 ^{**}	0.401	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.601 ^{**}	0.361	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.594 ^{**}	0.353	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.637 ^{**}	0.406	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.717 ^{**}	0.514	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.698 ^{**}	0.487	0.000	สูง
รวม	0.647 ^{**}	0.420	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.1.3 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม ($r = 0.647$)

ตารางที่ 4.4.1.1.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	0.535 ^{**}	0.286	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.519 ^{**}	0.269	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.592 ^{**}	0.350	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.584 ^{**}	0.341	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.667 ^{**}	0.445	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.698 ^{**}	0.487	0.000	สูง
รวม	0.599 ^{**}	0.363	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.1.4 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ($r = 0.599$)

สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถอธิบายได้ ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำโดยสัมพันธ์ทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 45.7, 42.0, 36.3 และ 34.1 ตามลำดับ

ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 40.1, 39.7, 31.0 และ 28.6 ตามลำดับ

ด้านคุณลักษณะขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 37.9, 36.1 และ 26.9 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 24.1

ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้าน การนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 39.1, 35.3, 35.0 และ 30.3 ตามลำดับ

ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 42.4, 40.6, 34.1 และ 31.5 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 51.4, 51.4, 44.5 และ 41.1 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 63.5, 48.7, 48.7 และ 46.5 ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ และปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านการเดินทางมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง กับปัจจัยด้านต้นน้ำด้านคุณลักษณะขององค์กร

4.4.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อาหาร ได้แก่ 1. ด้านที่พืกออาศัย 2. ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม และ 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อาหาร คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4.4.1.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำ กับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การถ้อยทำนาย (r^2)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
ด้านที่พืกออาศัย	0.621 ^{**}	0.386	0.000	สูง
ด้านการเดินทาง	0.569 ^{**}	0.324	0.000	สูง
ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.597 ^{**}	0.356	0.000	สูง
ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.644 ^{**}	0.415	0.000	สูง
รวม	0.608 ^{**}	0.370	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.2.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านกลางน้ำ จำนวน 4 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.608$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกลางน้ำ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ด้านที่พืกออาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านการเดินทาง สัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 41.5, 38.6, 35.6 และ 32.4 ตามลำดับ

4.4.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อาหาร ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อาหาร คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4.4.1.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (r^2)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.424 ^{**}	0.180	0.000	ปานกลาง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.479 ^{**}	0.229	0.000	ปานกลาง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.481 ^{**}	0.231	0.000	ปานกลาง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.468 ^{**}	0.219	0.000	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.475 ^{**}	0.226	0.000	ปานกลาง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.585 ^{**}	0.342	0.000	สูง
รวม	0.485 ^{**}	0.201	-	ปานกลาง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4.4.1.3 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ปานกลางกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.485$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ กับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 34.2 และปัจจัยด้านต้นน้ำด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 23.1, 22.9, 22.6, 21.9 และ 18.0 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้า $P_{value} \leq 0.05$ หมายถึง ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1

ถ้า $P_{value} \geq 0.05$ หมายถึง ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 และ ปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ทำให้ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานทั้งทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

4.4.2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านต้นน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 4.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.704**	-	-	-	-	-
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.767**	0.787**	-	-	-	-
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.689**	0.713**	0.734**	-	-	-
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.649**	0.646**	0.644**	0.716**	-	-
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.624**	0.589**	0.649**	0.692**	0.740**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- หมายเหตุ 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร
 2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร
 3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)
 4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร
 5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 4.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตารางที่ 4.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์		
	ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.107	2.191	0.029*
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.046	0.900	0.369
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.047	0.831	0.406
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.024	0.466	0.641
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.286	5.820	0.000*
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.446	9.479	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.715	64.944	142.763	0.000*

จากตารางที่ 4.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่ามีสมมติฐานที่ 2 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$MID = 0.107RES + 0.286STA + 0.446EXP$$

- โดยที่ MID = ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) (Midstream Factors)
RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)
STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

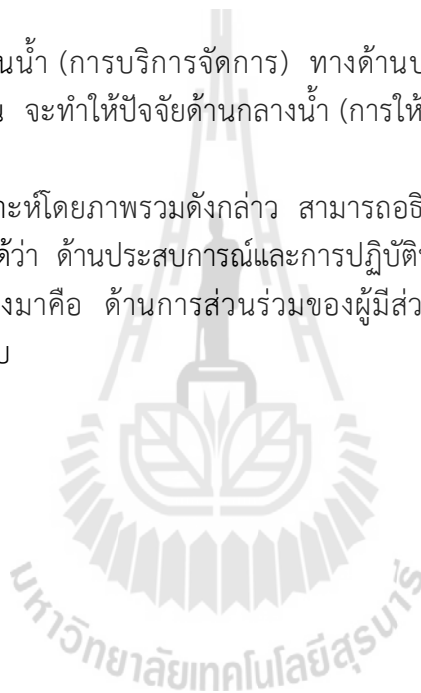
จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.107 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.286 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.446 หน่วยมาตรฐาน

จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 4.4.2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์		
		ถดถอย มาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านที่พักอาศัย	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.099	1.919	0.056
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.118	2.198	0.029*
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.015	-0.251	0.802
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.010	0.179	0.858
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.185	3.580	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.531	10.704	0.000*
ด้านการเดินทาง	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.124	1.935	0.054
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	-0.056	-0.844	0.399
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.075	1.011	0.313
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.005	0.075	0.940
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.246	3.823	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.404	6.543	0.000*
ด้านสถานที่และกิจกรรม	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.178	3.067	0.002*
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.107	1.770	0.078
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.058	-0.861	0.390
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.054	0.887	0.376
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.317	5.433	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.289	5.185	0.000*

ตารางที่ 4.4.2.3 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่า		
		สัมประสิทธิ์ ถดถอย มาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านอาหาร และงานฝีมือ ท้องถิ่น	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	-0.024	-0.383	0.702
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	-0.043	-0.672	0.502
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.200	2.801	0.005*
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.011	0.168	0.867
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.284	4.577	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.390	6.554	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, * $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.683	6.788	122.710	0.000*
2	0.510	5.393	59.822	0.000*
3	0.599	8.995	85.368	0.000*
4	0.544	7.340	68.272	0.000*

จากตารางที่ 4.4.2.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$ACC = 0.118BUF + 0.185STA + 0.531EXP$$

โดยที่ ACC = ด้านที่อยู่อาศัย (Accommodations)

BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

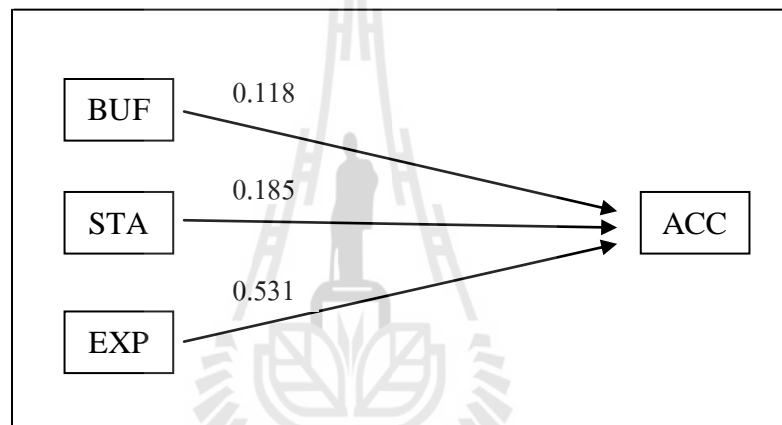
จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พิกอาศัยเปลี่ยนไป 0.118 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พิกอาศัยเปลี่ยนไป 0.185 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พิกอาศัยเปลี่ยนไป 0.531 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.2.3

หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พิกอาศัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านคุณลักษณะขององค์กร ตามลำดับ

2.1.2 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$TRA = 0.246STA + 0.404EXP$$

โดยที่ TRA = ด้านการเดินทาง (Transportations)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

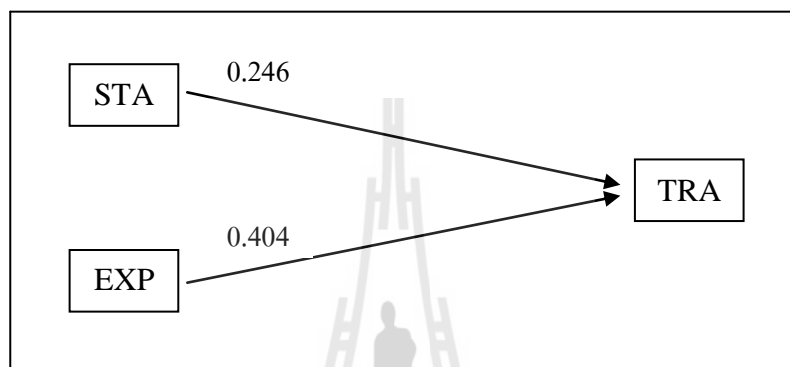
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.246 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.404 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.2.3

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทางมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1.3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$GHA = 0.178RES + 0.317STA + 0.289EXP$$

โดยที่ GHA = ด้านสถานที่และกิจกรรม (Ground Handles and Activities)

RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

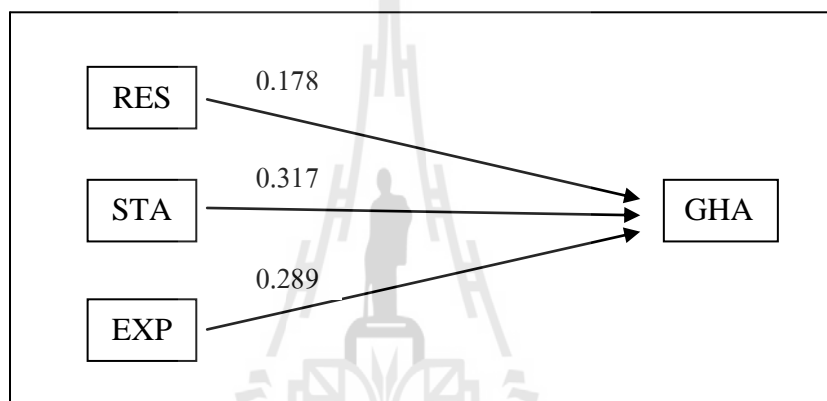
จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 0.178 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่สถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 0.317 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 0.289 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ

2.1.4 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$FAC = 0.200INF + 0.284STA + 0.390EXP$$

- โดยที่ FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)
 INF = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) (Information Flows)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

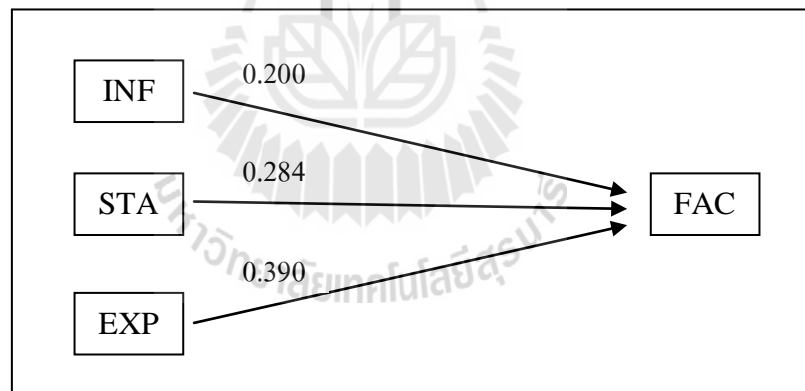
จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.200 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.284 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.390 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 4.4.2.3 ดังนี้

ด้านที่พืกออาศัย ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พืกออาศัย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.531 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.185 และ 0.118 ตามลำดับ

ด้านการเดินทาง ปัจจัยด้านกลางน้ำทางการเดินทาง มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.404 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.246

ด้านสถานที่และกิจกรรม ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรม มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.317 รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.289 และ 0.178 ตามลำดับ

ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดผลกระทบเท่ากับ 0.390 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.284 และ 0.200 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4.2.4 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
1. ด้านที่พืกออาศัย กับ	
1.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.531
1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.185
1.3 ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.118
2. ด้านการเดินทาง กับ	
2.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.404
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.246
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม กับ	
3.1 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.317
3.2 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.289
3.3 ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.178
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	
4.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.390
4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.284
4.3 ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.200

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.2.3 และภาพที่ 4.1, 4.2, 4.3 และภาพที่ 4.4

4.4.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่ และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว

H_0 : ปัจจัยด้านกลางน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านกลางน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

ตารางที่ 4.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

	ด้านที่พักอาศัย	ด้านการเดินทาง	ด้านสถานที่และกิจกรรม	ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น
1. ด้านที่พักอาศัย	-	-	-	-
2. ด้านการเดินทาง	0.763**	-	-	-
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.787**	0.747**	-	-
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.761**	0.672**	0.775**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านกลางน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรมและด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 4.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านที่พักอาศัย	0.200	2.641	0.009*
ด้านการเดินทาง	0.126	1.894	0.059
ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.073	0.961	0.337
ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.351	5.105	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.459	0.292	72.998	0.000*

จากตารางที่ 4.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านกลางน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบสมมติฐานที่ 3 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H₀ ยอมรับ H₁ หมายถึงปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.200ACC + 0.351FAC$$

โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)

ACC = ด้านที่พักอาศัย (Accommodations)

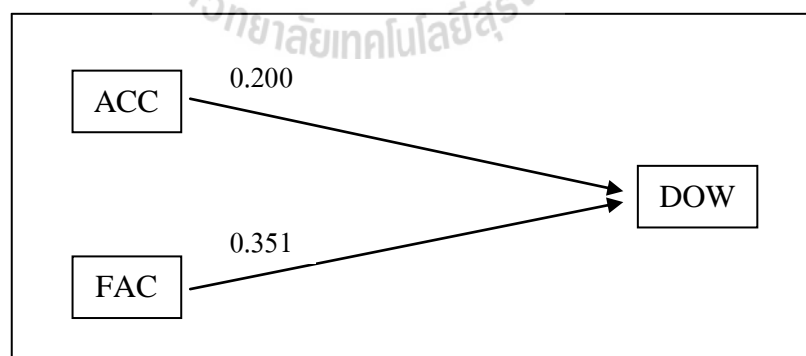
FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านที่พักอาศัย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.200 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.351 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 3

ภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 3

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.3.2

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่พักอาศัย

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 4.4.3.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.351 รองลงมาคือ ด้านที่พักอาศัย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.200

ตารางที่ 4.4.3.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.351
2. ด้านที่พักอาศัย	0.200

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.3.2 และภาพที่ 4.5

4.4.4 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 4.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.704**	-	-	-	-	-
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.767**	0.787**	-	-	-	-
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.689**	0.713**	0.734**	-	-	-
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.649**	0.646**	0.644**	0.716**	-	-
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.624**	0.589**	0.649**	0.692**	0.740**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- หมายเหตุ
- 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร
 - 2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร
 - 3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)
 - 4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร
 - 5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 - 6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 4.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 4.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
1.ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-0.051	-0.698	0.486
2.ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.184	2.408	0.017*
3.ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.080	0.948	0.344
4.ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.005	-0.066	0.948
5.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.001	0.018	0.986
6.ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.460	6.523	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.361	0.345	32.923	0.000*

จากตารางที่ 4.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่าสมมติฐานที่ 4 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.184BUF + 0.460EXP$$

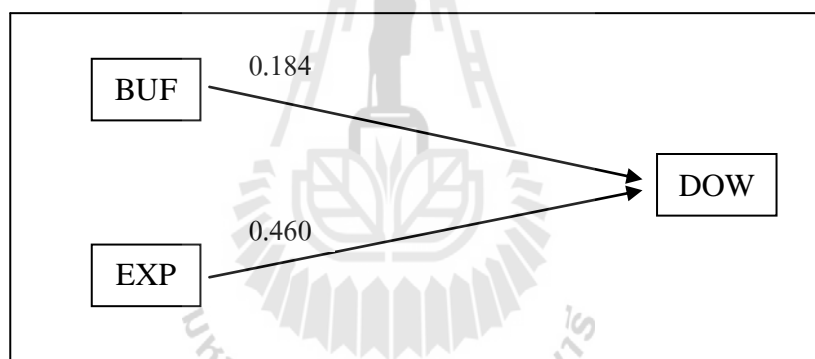
โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)
 BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.184 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.460 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 4

ภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 4

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.4.2

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะขององค์กร

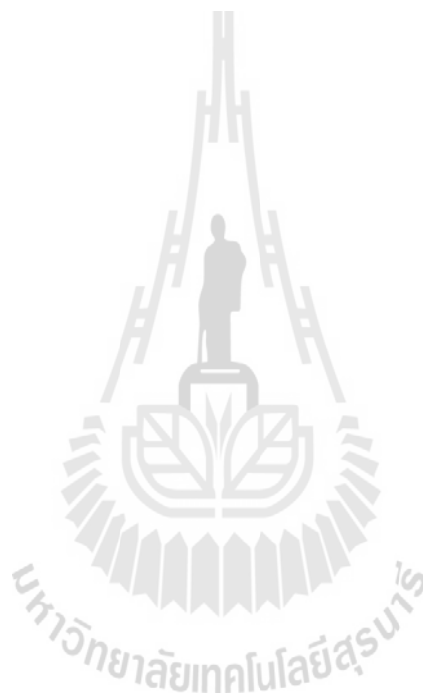
ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 4.4.4.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.460 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.184

ตารางที่ 4.4.4.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.460
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.184

ที่มา : จากตารางที่ 4.4.4.2 และภาพที่ 4.6

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการศึกษา
(กรณีตัวอย่าง : อุทยานแห่งชาติภูเรือ)

+ การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน ส่วนของอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ เครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทาง มาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผลการศึกษาแสดงเป็น 4 ส่วน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติ ภูเรือ จังหวัดเลย

5.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

5.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

5.4.1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานทางด้านต้น น้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

5.4.2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

5.4.3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

5.4.4. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คนสรุปได้ดังนี้
ตารางที่ 5.1.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	41	41.0
หญิง	59	59.0
รวม	100	100.0
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	7	7.0
21 – 30 ปี	33	33.0
31 – 40 ปี	36	36.0
41 – 50 ปี	19	19.0
51 – 60 ปี	5	5.0
มากกว่า 60 ปี	-	-
รวม	100	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	4	4.0
มัธยมศึกษา	5	5.0
ปวช./ปวส.	9	9.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	-	-
ปริญญาตรี	58	58.0
สูงกว่าปริญญาตรี	24	24.0
รวม	100	100.0
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	14	14.0
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	33	33.0
พนักงานบริษัทเอกชน	27	27.0
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	20	20.0
เกษตรกร	-	-
รับจ้างทั่วไป	2	2.0
อื่นๆ	4	4.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 5.1.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	14	14.0
10,001 – 20,000 บาท	26	26.0
20,001 – 30,000 บาท	30	30.0
30,001 – 40,000 บาท	9	9.0
40,001 – 50,000 บาท	12	12.0
มากกว่า 50,000 บาท	9	9.0
รวม	100	100.0
ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด		
กรุงเทพหรือปริมณฑล	40	40.0
ภาคกลาง	13	13.0
ภาคเหนือ	6	6.0
ภาคตะวันออก	9	9.0
ภาคตะวันตก	2	2.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	26	26.0
ภาคใต้	4	4.0
รวม	100	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.1.1 พบว่า นักท่องเที่ยวหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จะมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยเป็นกลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีงานทำแล้ว ทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักจำนวนมากมีรายได้อยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล

5.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ตารางที่ 5.2.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเคยมาท่องเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้หรือไม่		
เคย	73	73.0
ไม่เคย	27	27.0
รวม	100	100.0
จำนวนครั้งที่ท่านมาเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้		
1 ครั้ง	56	56.0
2 – 3 ครั้ง	10	10.0
3 – 4 ครั้ง	4	4.0
มากกว่า 5 ครั้ง	3	3.0
ไม่ระบุ	27	27.0
รวม	100	100.0
ท่านมักจะเดินทางมาเที่ยวในช่วงเวลาใด		
มกราคม – มีนาคม	14	14.0
เมษายน – มิถุนายน	-	-
กรกฎาคม – กันยายน	2	2.0
ตุลาคม – ธันวาคม	57	57.0
ไม่ระบุ	27	27.0
รวม	100	100.0
ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	98	98.0
รถจักรยานยนต์	-	-
รถโดยสารประจำทาง	1	1.0
รถบริการนำเที่ยว	1	1.0
อื่นๆ	-	-
รวม	100	100.0
ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณกี่วัน		
1 วัน	23	23.0
2 – 3 วัน	49	49.0
3 – 4 วัน	26	26.0
มากกว่า 5 วัน	2	2.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 5.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
การเดินทางครั้งนี้ท่านมากับใคร		
เดินทางมาคนเดียว	2	2.0
เดินทางมากับครอบครัว	48	48.0
เดินทางมากับเพื่อน	33	33.0
เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว	17	17.0
เดินทางมากับบริษัททัวร์	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	100	100.0
จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้		
1 – 5 คน	72	72.0
6 – 10 คน	26	26.0
มากกว่า 11 คน	2	2.0
รวม	100	100.0
อัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย(ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้		
ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	4	4.0
201 – 400 บาท	22	22.0
401 – 600 บาท	28	28.0
601 – 800 บาท	10	10.0
801 – 1,000 บาท	13	13.0
มากกว่า 1,000 บาท	23	23.0
รวม	100	100.0
ค่าที่พัก (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	13	13.0
201 – 400 บาท	20	20.0
401 – 600 บาท	31	31.0
601 – 800 บาท	11	11.0
801 – 1,000 บาท	18	18.0
มากกว่า 1,000 บาท	7	7.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 5.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ค่าพาหนะ/คน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	5	5.0
201 – 400 บาท	11	11.0
401 – 600 บาท	31	31.0
601 – 800 บาท	11	11.0
801 – 1,000 บาท	21	21.0
มากกว่า 1,000 บาท	21	21.0
รวม	100	100.0
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ/คน (ของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู และอื่นๆ)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท	11	11.0
101 – 200 บาท	8	8.0
201 – 300 บาท	14	14.0
301 – 400 บาท	9	9.0
401 – 500 บาท	15	15.0
มากกว่า 500 บาท	43	43.0
รวม	100	100.0
เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์		
เลือก	60	60.0
ไม่เลือก	40	40.0
รวม	100	100.0
ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง		
เลือก	27	27.0
ไม่เลือก	73	73.0
รวม	100	100.0
ชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว		
เลือก	34	34.0
ไม่เลือก	66	66.0
รวม	100	100.0
สถานที่ท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์		
เลือก	53	53.0
ไม่เลือก	47	47.0
รวม	100	100.0
อื่นๆ		
เลือก	3	3.0
ไม่เลือก	97	97.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 5.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ในอนาคตท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่ (ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน)		
มาแน่นอน	63	63.0
ไม่มาแน่นอน	6	6.0
ยังไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	31	31.0
รวม	100	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.2.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวที่อุทยานฯ ภูเรือแล้ว ประมาณ 1 ครั้ง มักมาเที่ยวในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยวที่อุทยานฯ ภูเรือ ประมาณ 2 - 3 วัน และมากับครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่ จำนวนผู้มาท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 1- 5 คน ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวภูเรือ มีค่าอาหารค่าที่พักและค่าพาหนะต่อคน อยู่ที่ 401 - 600 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 500 บาท

สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศที่อุทยานแห่งชาติภูเรื่อนั้น ส่วนใหญ่มีเหตุผลคือ อุทยานแห่งชาติภูเรือ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีชื่อเสียงและความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ตามลำดับ และในอนาคต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศที่อุทยานแห่งชาติภูเรือ อย่างแน่นอน

ตารางที่ 5.2.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
เลือก	66	66.0
ไม่เลือก	34	34.0
รวม	100	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
เลือก	26	26.0
ไม่เลือก	74	74.0
รวม	100	100.0
การเที่ยวชมสวนผลไม้ สวนป่า และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
เลือก	36	36.0
ไม่เลือก	64	64.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 5.2.2 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	100	100.0
พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
เลือก	51	51.0
ไม่เลือก	49	49.0
รวม	100	100.0
ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น		
เลือก	8	8.0
ไม่เลือก	92	92.0
รวม	100	100.0
การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
เลือก	13	13.0
ไม่เลือก	87	87.0
รวม	100	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
เลือก	57	57.0
ไม่เลือก	43	43.0
รวม	100	100.0
การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันหลายๆจะเป็นผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น		
เลือก	14	14.0
ไม่เลือก	86	86.0
รวม	100	100.0
เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น		
เลือก	13	13.0
ไม่เลือก	87	87.0
รวม	80	100.0
การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้นโดยตรงเท่านั้น		
เลือก	29	29.0
ไม่เลือก	71	71.0
รวม	100	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.2.2 เป็นการสำรวจ ความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศจะเลือกข้อความถาม คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ เลือกข้อที่ว่า พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม และเลือกข้อที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ส่วนข้อความถามที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เลือก เช่น การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

5.3.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ โดยวิเคราะห์ภาพรวมของการแต่ละปัจจัย มีรายละเอียด ดังตารางที่ 5.3.1.1

ตารางที่ 5.3.1.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)				
1. ทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	3.29	0.86	ปานกลาง	1
2. ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	3.29	0.98	ปานกลาง	1
3. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.25	1.01	ปานกลาง	2
4. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	3.23	1.08	ปานกลาง	3
5. คุณลักษณะขององค์กร	3.18	0.96	ปานกลาง	4
6. การนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์	3.05	1.00	ปานกลาง	5
รวม	3.22	0.98	ปานกลาง	

ตารางที่ 5.3.1.1 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยทางด้านกลาง (การให้บริการ)				
1. ด้านที่พักอาศัย	3.20	1.00	ปานกลาง	1
2. ด้านสถานที่และกิจกรรม	3.20	1.07	ปานกลาง	1
3. ด้านการเดินทาง	3.18	1.05	ปานกลาง	2
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	3.07	1.01	ปานกลาง	3
รวม	3.16	1.03	ปานกลาง	
ปัจจัยด้านปลายน้ำ				
1. ด้านความพึงพอใจโดยรวมของ นักท่องเที่ยว	3.50	0.87	มาก	1
รวม	3.50	0.87	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.1.1 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$) โดยปัจจัยที่มีความพึงพอใจมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวม คือปัจจัยด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.50$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กรและค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร โดยมีระดับความพึงพอใจเท่ากับที่ ($\bar{x} = 3.29$) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x} = 3.25$) ปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{x} = 3.23$) ปัจจัยด้านที่พักอาศัยและด้านสถานที่และกิจกรรม ($\bar{x} = 3.20$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กรและด้านการเดินทาง โดยระดับความพึงพอใจเท่ากับที่ ($\bar{x} = 3.18$) ปัจจัยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่มีความพึงพอใจในภาพรวมน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.05

5.3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำ แบ่งเป็น 6 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร** แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว 2. มีการจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 3. มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า 4. มีความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม

ตารางที่ 5.3.2.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร				
1. ความสามารถในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คง ความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม	3.54	0.94	มาก	1
2. การจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.37	0.77	ปานกลาง	2
3. การจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมาย บุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวก ให้นักท่องเที่ยว	3.24	0.90	ปานกลาง	3
4. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้สำหรับการให้ข้อมูล และการจอง ห้องพักล่วงหน้า	3.02	0.93	ปานกลาง	4
รวม	3.29	0.86	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.29$) โดยประเด็นด้านการมีความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.54$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการจัดเตรียมสถานที่และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สำหรับการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.37, 3.24 และ 3.02 ตามลำดับ

2. ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว 2. มีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ 3. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรองนักท่องเที่ยว โดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า 4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่มัคคุเทศก์บริการนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร				
1. มีความสามารถในการธำรงรักษา ความเป็นธรรมชาติ	3.53	0.85	มาก	1
2. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรอง นักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า	3.50	1.01	มาก	2
3. เปิดโอกาสชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการ ด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่ นักท่องเที่ยว	3.24	0.86	ปานกลาง	3
4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำ หน้าที่ มีคฤหะศกบริการนักท่องเที่ยว	2.88	1.20	ปานกลาง	4
รวม	3.29	0.98	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.29$) โดยประเด็นด้านการมีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.53$) รองลงมาคือประเด็นด้านมีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรองนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า ประเด็นด้านเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่มีคฤหะศกบริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.50, 3.24 และ 2.88 ตามลำดับ

3. **ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น 3. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา 5. ได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 5.3.2.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
ต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีส่วนร่วม ในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น	3.34	0.98	ปานกลาง	1
2. มีการกำหนดระเบียบและวิธีการ ปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่าง เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	3.33	1.09	ปานกลาง	2
3. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงาน ด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.26	1.03	ปานกลาง	3
4. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามา เรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา	3.21	1.05	ปานกลาง	4
5. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบ เป็นเครือข่ายที่สำคัญของอุทยานฯ	3.09	0.91	ปานกลาง	5
รวม	3.25	1.01	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2.3 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้าน
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.25$) โดยประเด็น
ด้านการได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.34$) รองลงมา
คือ ประเด็นด้านการได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามา
ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูล
ข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประเด็นด้านการให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา และประเด็นด้านการมีธุรกิจที่พักของเอกชน
โดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.33, 3.26, 3.21 และ
3.09 ตามลำดับ

4. ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว 2. เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว 3. เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4. เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5.3.2.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่				
1. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.29	1.10	ปานกลาง	1
2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานเพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม	3.28	1.01	ปานกลาง	2
3. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว	3.25	1.08	ปานกลาง	3
4. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว	3.16	1.05	ปานกลาง	4
5. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.16	1.14	ปานกลาง	4
รวม	3.23	1.08		

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.23$) โดยประเด็น

ด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.29$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.28, 3.25 และ 3.16 ตามลำดับ

5. **ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร** แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการบริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว 2. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ 3. นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 5.3.2.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร				
1. การให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว	3.19	0.88	ปานกลาง	1
2. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ	3.19	0.95	ปานกลาง	1
3. สามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยวได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.15	1.05	ปานกลาง	2
รวม	3.18	0.96	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2.5 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.18$) โดยประเด็นด้านการให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว กับประเด็นด้านการได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชน

โดยรอบบริเวณอุทยานฯ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรกและมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ \bar{x} เท่ากับ 3.19 รองลงมาคือ ด้านสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.15

6. ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว 3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.3.2.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)				
1. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.20	0.95	ปานกลาง	1
2. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	3.03	1.04	ปานกลาง	2
3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.03	0.97	ปานกลาง	2
4. การจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว	2.95	1.04	ปานกลาง	3
รวม	3.05	1.00	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.2.6 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.05$) โดยประเด็นด้านมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.20$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการมีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวกับประเด็นด้านการมีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน และประเด็นด้านการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.03 และ 2.95 ตามลำดับ

5.3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ แบ่งเป็น 4 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านที่พักอาศัย** แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย 2. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 3. มีการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ 4. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่פקแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม 6. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ 7. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.3.3.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านที่พักอาศัย				
1. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ	3.43	1.01	มาก	1
2. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักได้อย่างเหมาะสม	3.37	1.09	ปานกลาง	2
3. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่פקแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.20	1.05	ปานกลาง	3
4. มีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ	3.19	1.01	ปานกลาง	4
5. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว	3.15	0.90	ปานกลาง	5
6. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	3.06	1.03	ปานกลาง	6
7. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย	2.97	0.95	ปานกลาง	7
รวม	3.20	1.00	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.3.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.20$) โดยประเด็นด้านค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักรักษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.43$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นด้านการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ประเด็นด้านการมีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านมีการจัดการด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และประเด็นด้านเจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.37, 3.20, 3.19, 3.15, 3.06 และ 2.97 ตามลำดับ

2. **ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม** แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. มีจุดเด่นที่เป็น อัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว 2. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 3. มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม 5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 6. มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว 7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5.3.3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
1. ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความ น่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ เดินทางมาท่องเที่ยว	3.47	1.00	มาก	1
2. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่ นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	3.33	1.14	ปานกลาง	2
3. มีมาตรการในการรักษาความ ปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.31	1.00	ปานกลาง	3

ตารางที่ 5.3.3.2 (ต่อ)ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัย ด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
4. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม	3.20	1.11	ปานกลาง	4
5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	3.11	1.09	ปานกลาง	5
6. มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	2.99	1.08	ปานกลาง	6
7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.99	1.06	ปานกลาง	6
รวม	3.20	1.07	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.3.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.20$) โดยประเด็นด้านมีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.47$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ประเด็นด้านการมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นด้านการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม ประเด็นด้านการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการมีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวกับประเด็นด้านเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.33, 3.31, 3.20, 3.11 และ 2.99 ตามลำดับ

3. **ตัวแปรด้านการเดินทาง** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว 2. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก 3. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว 4. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว 5. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ

ตารางที่ 5.3.3.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของท่วงโซ่อุทยาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการเดินทาง				
1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	3.36	0.95	ปานกลาง	1
2. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่อ อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว	3.22	1.07	ปานกลาง	2
3. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่ หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ	3.22	1.04	ปานกลาง	2
4. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายัง แหล่งท่องเที่ยว	3.10	1.19	ปานกลาง	3
5. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่ นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง ท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.02	1.00	ปานกลาง	4
รวม	3.18	1.05	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.3.3 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการเดินทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.18$) โดยประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.36$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวและประเด็นด้านมีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อขึ้นชมธรรมชาติ มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน ประเด็นด้านสภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว และประเด็นด้านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.22, 3.10 และ 3.02 ตามลำดับ

4. ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1.มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย 3. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ 4. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว 5. ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ตารางที่ 5.3.3.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น				
1. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว	3.14	1.04	ปานกลาง	1
2. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ	3.07	1.06	ปานกลาง	2
3. ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	3.07	1.00	ปานกลาง	2
4. มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ	3.06	0.99	ปานกลาง	3
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย	3.00	0.94	ปานกลาง	4
รวม	3.07	1.01	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.3.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.07$) โดยประเด็นด้านการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.14$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพและประเด็นด้านการให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน ประเด็นด้านมีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ และประเด็นด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.07, 3.06 และ 3.00 ตามลำดับ

5.3.4 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมหรือปัจจัยย่อยด้านปลายน้ำ ปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อภาพรวมในการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 5.3.4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ปัจจัยด้านปลายน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านความพึงพอใจโดยภาพรวมของการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานฯ ภูเรือ				
1. โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการ เข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ	3.50	0.87	มาก	1
รวม	3.50	0.87	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 5.3.4.1 ผลของการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี \bar{x} เท่ากับ 3.50

5.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

5.4.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห้วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

5.4.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2.ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 5.4.1.1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับ ปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ก การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพ ขององค์กร	0.743 ^{**}	0.552	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.677 ^{**}	0.458	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของ ข้อมูล)	0.713 ^{**}	0.508	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.796 ^{**}	0.634	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0.781 ^{**}	0.610	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่	0.850 ^{**}	0.723	0.000	สูง
รวม	0.760 ^{**}	0.581	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.1.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย ($r = 0.760$)

ตารางที่ 5.4.1.1.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับ ปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพ ขององค์กร	0.672 ^{**}	0.452	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.722 ^{**}	0.521	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของ ข้อมูล)	0.647 ^{**}	0.419	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.653 ^{**}	0.426	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0.707 ^{**}	0.500	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่	0.698 ^{**}	0.487	0.000	สูง
รวม	0.683 ^{**}	0.468	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.1.2 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง ($r = 0.683$)

ตารางที่ 5.4.1.1.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับ ปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพ ขององค์กร	0.667 ^{**}	0.445	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.685 ^{**}	0.469	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของ ข้อมูล)	0.626 ^{**}	0.392	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.735 ^{**}	0.540	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0.741 ^{**}	0.549	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่	0.755 ^{**}	0.570	0.000	สูง
รวม	0.702 ^{**}	0.494	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.1.3 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม ($r = 0.702$)

ตารางที่ 5.4.1.1.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r^2)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.482 ^{**}	0.232	0.000	ปานกลาง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.524 ^{**}	0.275	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.546 ^{**}	0.298	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.690 ^{**}	0.476	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.687 ^{**}	0.472	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.718 ^{**}	0.516	0.000	สูง
รวม	0.608 ^{**}	0.378	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.1.4 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ($r = 0.608$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถอธิบายได้ ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำสัมพันธ์ทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านการเดินทาง และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 58.1, 49.4, 46.8 และ 37.8 ตามลำดับ

ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง และด้านสถานที่และกิจกรรม โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 55.2, 45.2, และ 44.5 ตามลำดับ ส่วนด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 23.2

ด้านคุณลักษณะขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรมด้านที่พักอาศัย และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 52.1, 46.9, 45.8 และ 27.5 ตามลำดับ

ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 50.8, 41.9, 39.2 และ 29.8 ตามลำดับ

ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 63.4, 54.0, 47.6 และ 42.6 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านการเดินทาง และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 61.0, 54.9, 50.0 และ 47.2 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 72.3, 57.0, 51.6 และ 48.7 ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ และปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

5.4.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2. ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม และ 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 5.4.1.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำ กับ ปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านที่พักอาศัย	0.620 ^{**}	0.384	0.000	สูง
2. ด้านการเดินทาง	0.690 ^{**}	0.476	0.000	สูง
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.732 ^{**}	0.536	0.000	สูง
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.749 ^{**}	0.561	0.000	สูง
รวม	0.698 ^{**}	0.489	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.2.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านกลางน้ำ จำนวน 4 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.698$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกลางน้ำ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านการเดินทาง และด้านที่พักอาศัย สัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 56.1, 53.6, 47.6 และ 38.4 ตามลำดับ

5.4.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห้วงโซ่อุปทาน คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 5.4.1.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r^2)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.480 ^{**}	0.230	0.000	ปานกลาง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.502 ^{**}	0.252	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.403 ^{**}	0.162	0.000	ปานกลาง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.552 ^{**}	0.305	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.623 ^{**}	0.388	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.591 ^{**}	0.349	0.000	สูง
รวม	0.525 ^{**}	0.281	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5.4.1.3.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.525$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ กับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร และด้านคุณลักษณะขององค์กร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 38.8, 34.9, 30.5 และ 25.2 ตามลำดับ ปัจจัยด้านต้นน้ำด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 23.0, และ 16.2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้า $P_{value} \leq 0.05$ หมายถึง ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1

ถ้า $P_{value} \geq 0.05$ หมายถึง ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 และ ปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ทำให้ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานทั้งทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

5.4.2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านต้นน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พึงอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 5.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1.ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2.ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.743**	-	-	-	-	-
3.ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.741**	0.782**	-	-	-	-
4.ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.700**	0.696**	0.761**	-	-	-
5.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.668**	0.691**	0.707**	0.784**	-	-
6.ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.616**	0.662**	0.706**	0.813**	0.780**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- หมายเหตุ 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร
 2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร
 3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)
 4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร
 5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 5.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.85 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตารางที่ 5.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
1.ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.182	2.298	0.024*
2.ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.134	1.586	0.116
3.ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.099	-1.095	0.276
4.ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.124	1.277	0.205
5.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.236	2.718	0.008*
6.ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.418	4.670	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.780	80.796	59.362	0.000*

จากตารางที่ 5.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่าสมมติฐานที่ 2 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\text{MID} = 0.182\text{RES} + 0.236\text{STA} + 0.418\text{EXP}$$

- โดยที่ MID = ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) (Midstream Factors)
RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)
STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.182 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.236 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.418 หน่วยมาตรฐาน

จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 5.4.2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่า		
		สัมประสิทธิ์ ถดถอย มาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านที่พักอาศัย	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	0.314	4.133	0.000*
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	-0.042	-0.524	0.602
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.020	-0.234	0.815
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.093	1.003	0.318
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.143	1.721	0.089
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.512	5.992	0.000*
ด้านการ เดินทาง	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	0.200	1.914	0.059
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.330	2.961	0.004*
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.062	-0.521	0.604
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.087	-0.682	0.497
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.231	2.024	0.046*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.291	2.473	0.015*
ด้านสถานที่ และกิจกรรม	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	0.188	1.909	0.059
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.211	2.007	0.048*
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.188	-1.680	0.096
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.155	1.289	0.201
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.221	2.050	0.043*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.334	3.011	0.003*

ตารางที่ 5.4.2.3 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่า		
		สัมประสิทธิ์ ถดถอย มาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านอาหาร และงานฝีมือ ท้องถิ่น	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพของ องค์กร	-0.079	-0.696	0.488
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.009	0.074	0.941
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.070	-0.538	0.592
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.271	1.950	0.054
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.283	2.277	0.025*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ หน้าที่	0.368	2.873	0.005*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, * $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.799	6.595	66.410	0.000*
2	0.619	7.287	27.761	0.000*
3	0.661	13.515	33.162	0.000*
4	0.547	9.469	20.943	0.000*

จากตารางที่ 5.4.2.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$ACC = 0.314RES + 0.512EXP$$

โดยที่ ACC = ด้านที่พักอาศัย (Accommodations)

RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)

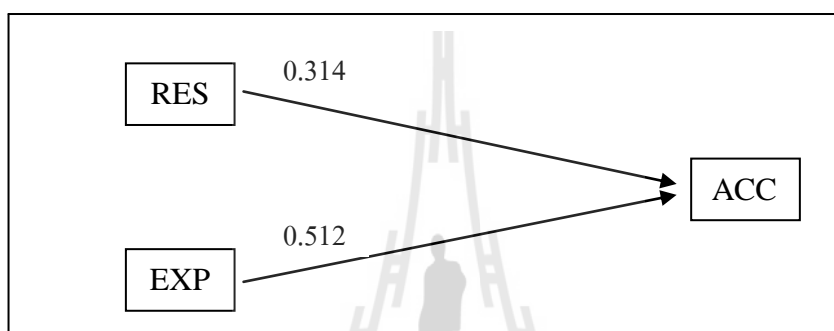
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พิกอาศัยเปลี่ยนไป 0.314 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พิกอาศัยเปลี่ยนไป 0.512 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 5.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พิกอาศัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

2.1.2 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$TRA = 0.330BUF + 0.231STA + 0.291EXP$$

โดยที่ TRA = ด้านการเดินทาง (Transportations)

BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

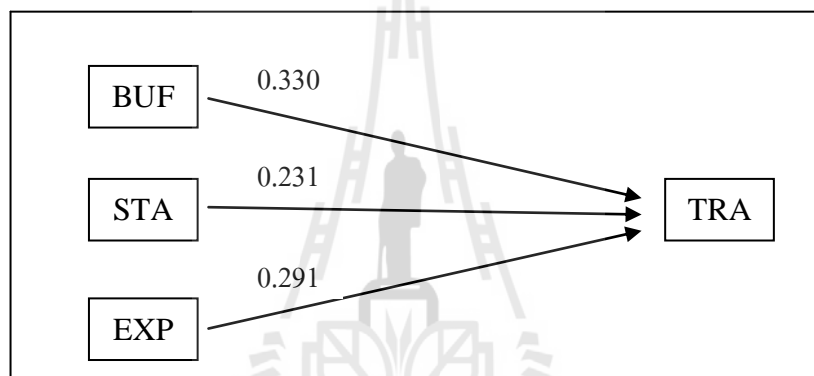
จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.330 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.231 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.291 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 5.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.2.3

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านคุณลักษณะขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทางมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามลำดับ

2.1.3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$GHA = 0.211BUF + 0.221STA + 0.334EXP$$

- โดยที่ GHA = ด้านสถานที่และกิจกรรม (Ground Handles and Activities)
 BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.211 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.221 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.334 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 5.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและด้านคุณลักษณะขององค์กร ตามลำดับ

2.1.4 ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลองน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$FAC = 0.283STA + 0.368EXP$$

โดยที่ FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

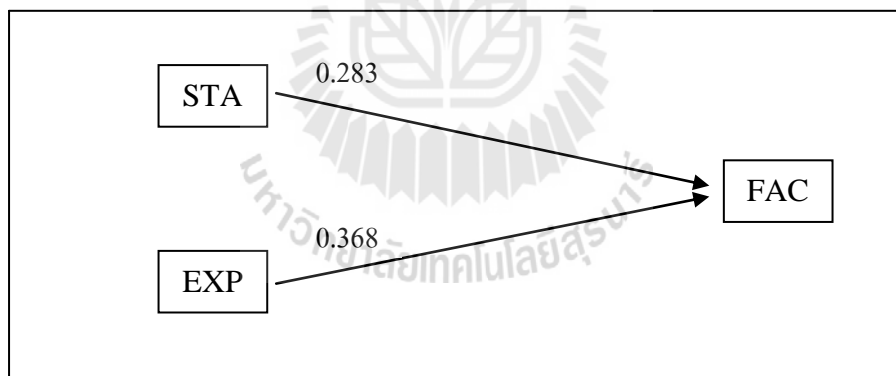
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือ เปลี่ยนไป 0.283 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.368 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 5.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลองน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลองน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำสามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 5.4.2.4 ดังนี้

ด้านที่พักอาศัย ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.512 รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.314

ด้านการเดินทาง ปัจจัยด้านกลางน้ำทางการเดินทาง มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านคุณลักษณะขององค์กรมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.330 รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.291 และ 0.231 ตามลำดับ

ด้านสถานที่และกิจกรรม ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรม มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.334 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและด้านคุณลักษณะองค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.221 และ 0.211 ตามลำดับ

ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.368 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.283

ตารางที่ 5.4.2.4 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
1. ด้านที่พักอาศัย กับ	
1.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.512
1.2 ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.314
2. ด้านการเดินทาง กับ	
2.1 ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.330
2.2 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.291
2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.231
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม กับ	
3.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.334
3.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.221
3.3 ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.211
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	
4.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.368
4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.283

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.2.3 และภาพที่ 5.1, 5.2, 5.3 และภาพที่ 5.4

5.4.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยว

H_0 : ปัจจัยด้านกลางน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านกลางน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

ตารางที่ 5.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

	ด้านที่พักอาศัย	ด้านการเดินทาง	ด้านสถานที่และกิจกรรม	ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น
1. ด้านที่พักอาศัย	-	-	-	-
2. ด้านการเดินทาง	0.774**	-	-	-
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.836**	0.781**	-	-
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.731**	0.748**	0.754**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านกลางน้ำ) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรมและด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.70 – 0.85 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 5.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าสัมประสิทธิ์		
	ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	T	Sig
1. ด้านที่พักอาศัย	-0.194	-1.596	0.114
2. ด้านการเดินทาง	0.189	1.703	0.092
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.420	3.334	0.001*
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.432	4.196	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.626	0.283	42.435	0.000*

จากตารางที่ 5.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านกลางน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบสมมุติฐานที่ 3 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.420GHA + 0.432FAC$$

โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)

GHA = ด้านสถานที่และกิจกรรม (Ground Handles and Activities)

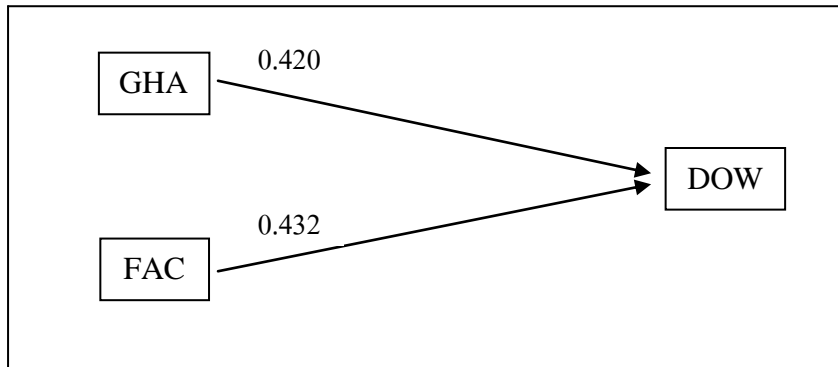
FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านสถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.420 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.432 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 3

ภาพที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 3
ที่มา : จากตารางที่ 5.4.3.2

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสถานที่และกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 5.4.3.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.432 รองลงมาคือ ด้านสถานที่และกิจกรรม โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.420

ตารางที่ 5.4.3.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.432
2. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.420

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.3.3 และภาพที่ 5.5

5.4.4 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 5.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.743**	-	-	-	-	-
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.741**	0.782**	-	-	-	-
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.700**	0.696**	0.761**	-	-	-
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.668**	0.691**	0.707**	0.784**	-	-
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.616**	0.662**	0.706**	0.813**	0.780**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร

3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร

5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 5.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.85 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 5.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	T	Sig
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.125	0.974	0.332
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.189	1.383	0.170
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.376	-2.578	0.011*
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.084	0.536	0.593
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.388	2.768	0.007*
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.283	1.960	0.053

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.424	0.436	13.152	0.000*

จากตารางที่ 5.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่าสมมติฐานที่ 4 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.388STA - 0.376TNF$$

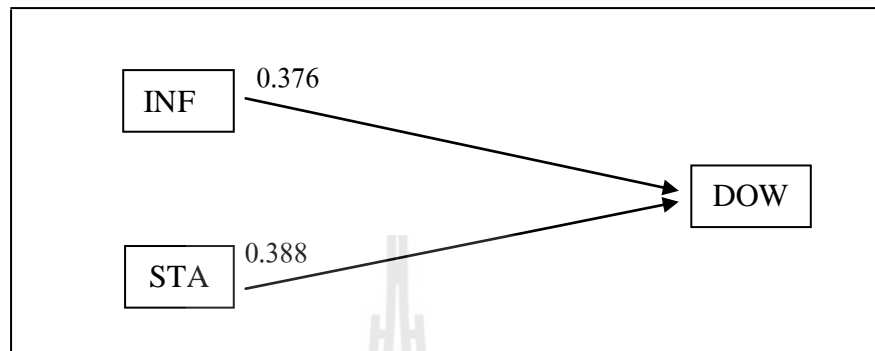
โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)
 INF = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) (Information Flows)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.376 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.388 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 4

ภาพที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 4

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.4.2

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 5.4.4.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.388 รองลงมา คือ ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.376

ตารางที่ 5.4.4.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.388
2. การนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.376

ที่มา : จากตารางที่ 5.4.4.2 และภาพที่ 5.6

บทที่ 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการศึกษา (กรณีตัวอย่าง : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติภูเรือ)

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วน
ของอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้
เครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 440 ชุด โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทาง
มาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาและอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผล
การศึกษาแสดงเป็น 4 ส่วน ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาและอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

6.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ
ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

6.4 การทดสอบสมมุติฐาน

6.4.1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานทางด้านต้น
น้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

6.4.2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

6.4.3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

6.4.4. ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ
โดยการวิเคราะห์ตัวแปรสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาและอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ผลการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 440 คน สรุปได้ดังนี้
ตารางที่ 6.1.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	217	49.3
หญิง	223	50.7
รวม	440	100.0
อายุ		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	60	13.6
21 – 30 ปี	160	36.4
31 – 40 ปี	131	29.8
41 – 50 ปี	50	11.4
51 – 60 ปี	35	8.0
มากกว่า 60 ปี	4	0.9
รวม	440	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	13	3.0
มัธยมศึกษา	46	10.5
ปวช./ปวส.	45	10.2
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4	0.9
ปริญญาตรี	268	60.9
สูงกว่าปริญญาตรี	64	14.5
รวม	440	100.0
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	112	25.5
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	104	23.6
พนักงานบริษัทเอกชน	94	21.4
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	77	17.5
เกษตรกร	11	2.5
รับจ้างทั่วไป	29	6.6
อื่นๆ	13	3.0
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.1.1 (ต่อ)จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	128	29.1
10,001 – 20,000 บาท	122	27.7
20,001 – 30,000 บาท	77	17.5
30,001 – 40,000 บาท	35	8.0
40,001 – 50,000 บาท	40	9.1
มากกว่า 50,000 บาท	38	8.6
รวม	440	100.0
ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด		
กรุงเทพหรือปริมณฑล	195	44.3
ภาคกลาง	59	13.4
ภาคเหนือ	14	3.2
ภาคตะวันออก	33	7.5
ภาคตะวันตก	9	2.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	126	28.6
ภาคใต้	4	0.9
รวม	440	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.1.1 พบว่า นักท่องเที่ยวหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จะมีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยเป็นกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักจำนวนมากมีรายได้อยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล

6.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ตารางที่ 6.2.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ท่านเคยมาท่องเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้หรือไม่		
เคย	289	65.7
ไม่เคย	151	34.3
รวม	440	100.0
จำนวนครั้งที่ท่านมาเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้		
1 ครั้ง	81	18.4
2 – 3 ครั้ง	116	26.4
3 – 4 ครั้ง	110	25.0
มากกว่า 5 ครั้ง	106	24.1
ไม่ระบุ	27	6.1
รวม	440	100.0
ท่านมักจะเดินทางมาเที่ยวในช่วงเวลาใด		
มกราคม – มีนาคม	42	9.5
เมษายน – มิถุนายน	73	16.6
กรกฎาคม – กันยายน	139	31.6
ตุลาคม – ธันวาคม	159	36.1
ไม่ระบุ	27	6.1
รวม	440	100.0
ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	390	88.6
รถจักรยานยนต์	30	6.8
รถโดยสารประจำทาง	3	0.7
รถบริการนำเที่ยว	11	2.5
อื่นๆ	6	1.4
รวม	440	100.0
ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณกี่วัน		
1 วัน	133	30.2
2 – 3 วัน	262	59.5
3 – 4 วัน	37	8.4
มากกว่า 5 วัน	8	1.8
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
การเดินทางครั้งนี้ท่านมากับใคร		
เดินทางมาคนเดียว	11	2.5
เดินทางมากับครอบครัว	232	52.7
เดินทางมากับเพื่อน	145	33.0
เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว	52	11.8
เดินทางมากับบริษัททัวร์	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	440	100.0
จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้		
1 – 10 คน	409	91.6
11 – 20 คน	29	6.8
มากกว่า 21 คน	2	0.6
รวม	440	100.0
อัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย(ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้		
ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	47	10.7
201 – 400 บาท	156	35.5
401 – 600 บาท	82	18.6
601 – 800 บาท	35	8.0
801 – 1,000 บาท	54	12.3
มากกว่า 1,000 บาท	66	15.0
รวม	440	100.0
ค่าที่พัก (คน/วัน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	94	21.4
201 – 400 บาท	96	21.8
401 – 600 บาท	101	23.0
601 – 800 บาท	41	9.3
801 – 1,000 บาท	56	12.7
มากกว่า 1,000 บาท	52	11.8
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ค่าพาหนะ/คน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	59	13.4
201 – 400 บาท	130	29.5
401 – 600 บาท	92	20.9
601 – 800 บาท	35	8.0
801 – 1,000 บาท	46	10.5
มากกว่า 1,000 บาท	78	17.7
รวม	440	100.0
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ/คน (ของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู และอื่นๆ)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท	84	19.1
101 – 200 บาท	77	17.5
201 – 300 บาท	99	22.5
301 – 400 บาท	39	8.9
401 – 500 บาท	36	8.2
มากกว่า 500 บาท	105	23.9
รวม	440	100.0
เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศสถานที่ท่องเที่ยวมีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์		
เลือก	261	59.3
ไม่เลือก	179	40.7
รวม	440	100.0
ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง		
เลือก	148	33.6
ไม่เลือก	292	66.4
รวม	440	100.0
ชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว		
เลือก	171	38.9
ไม่เลือก	269	61.1
รวม	440	100.0
สถานที่ท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์		
เลือก	292	66.4
ไม่เลือก	148	33.6
รวม	440	100.0
อื่นๆ		
เลือก	22	5.0
ไม่เลือก	418	95.5
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.2.1 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ในอนาคตท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่ (ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน)		
มาแน่นอน	342	77.7
ไม่มาแน่นอน	15	3.4
ยังไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	83	18.9
รวม	440	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.2.1 พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่มักมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ประมาณ 2 - 3 ครั้ง มักมาเที่ยวในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยวที่เขาใหญ่ประมาณ 2 - 3 วัน และมากับครอบครัวเสียเป็นส่วนใหญ่ จำนวนผู้มาท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 1- 10 คน ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวเขาใหญ่ มีค่าอาหาร อยู่ที่ 201 - 400 บาท ค่าที่พัก 401 - 600 บาท ค่าพาหนะ อยู่ที่ 201 - 400 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 500 บาท

สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศนั้น ส่วนใหญ่มีเหตุผลคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ มีชื่อเสียงและความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ตามลำดับ และในอนาคต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศนี้อย่างแน่นอน

ตารางที่ 6.2.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้และความเข้าใจ		
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
เลือก	327	74.3
ไม่เลือก	113	25.7
รวม	440	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
เลือก	97	22.0
ไม่เลือก	343	78.0
รวม	440	100.0
การเที่ยวชมสวนผลไม้ สวนป่า และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
เลือก	183	41.6
ไม่เลือก	257	58.4
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.2.2 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
เลือก	212	48.2
ไม่เลือก	228	51.8
รวม	440	100.0
ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น		
เลือก	38	8.6
ไม่เลือก	402	91.4
รวม	440	100.0
การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
เลือก	45	10.2
ไม่เลือก	395	89.8
รวม	440	100.0
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
เลือก	261	59.3
ไม่เลือก	179	40.7
รวม	440	100.0
การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันหลายๆจะเป็นผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยว		
เลือก	56	12.7
ไม่เลือก	384	87.3
รวม	440	100.0
เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น		
เลือก	36	8.2
ไม่เลือก	404	91.8
รวม	440	100.0

ตารางที่ 6.2.2 (ต่อ) จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ และความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น		
เลือก	102	23.2
ไม่เลือก	338	76.8
รวม	440	100.0

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.2.2 เป็นการสำรวจความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศจะเลือกข้อความถาม คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และเลือกกว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ส่วนข้อความอื่นที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เลือก เช่น การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

6.3.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติภูเรือ ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ โดยวิเคราะห์ภาพรวมของการแต่ละปัจจัย มีรายละเอียด ดังตารางที่ 6.3.1

ตารางที่ 6.3.1.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)				
1. ทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	3.45	0.88	มาก	1
2. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	3.45	0.99	มาก	1
3. คุณลักษณะขององค์กร	3.36	0.91	ปานกลาง	2
4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.34	0.95	ปานกลาง	3
5. การนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	3.30	0.95	ปานกลาง	4
6. ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	3.29	0.97	ปานกลาง	5
รวม	3.37	0.94	ปานกลาง	
ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)				
1. ด้านการเดินทาง	3.64	0.91	มาก	1
2. ด้านสถานที่และกิจกรรม	3.55	0.96	มาก	2
3. ด้านที่พักอาศัย	3.46	0.93	มาก	3
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	3.33	0.98	ปานกลาง	4
รวม	3.50	0.96	มาก	
ปัจจัยด้านปลายน้ำ				
1. ด้านความพึงพอใจโดยรวมของ นักท่องเที่ยว	3.81	0.78	มาก	1
รวม	3.81	0.78	มาก	

จากตารางที่ 6.3.1.1 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติภูเรือ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) โดยปัจจัยที่มีความพึงพอใจมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวม คือปัจจัยด้านความพึงพอใจในภาพรวม ($\bar{x} = 3.81$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเดินทาง ($\bar{x} = 3.64$) ปัจจัยด้านสถานที่และกิจกรรม ($\bar{x} = 3.55$) ปัจจัยด้านที่พักอาศัย ($\bar{x} = 3.46$) ปัจจัยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กรและปัจจัยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน ($\bar{x} = 3.45$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กร ($\bar{x} = 3.36$) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x} = 3.34$) ปัจจัยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.33$) ปัจจัยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ($\bar{x} = 3.30$) และปัจจัยที่มีความพึงพอใจในภาพรวมน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$) ตามลำดับ

6.3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำ แบ่งเป็น 6 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร** แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว 2. มีการจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 3. มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า 4. มีความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม

ตารางที่ 6.3.2.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร				
1. ความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม	3.67	0.86	มาก	1
2. การจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.50	0.80	มาก	2
3. การจัดเตรียมสถานที่ และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	3.37	0.92	ปานกลาง	3
4. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า	3.24	0.95	ปานกลาง	4
รวม	3.45	0.88	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.2.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.45$) โดยประเด็นด้านการมีความสามารถในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.67$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดเตรียมความพร้อม ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการจัดเตรียมสถานที่ ประเด็นด้านมีการจัดเตรียมสถานที่และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.50, 3.37 และ 3.24ตามลำดับ

2. ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว 2. เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว 3. เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4. เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 5. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6.3.2.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่				
1. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.60	0.94	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว	3.53	0.98	มาก	2
3. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว	3.52	0.97	มาก	3
4. เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.36	1.01	ปานกลาง	4
5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานเพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม	3.23	1.06	ปานกลาง	5
รวม	3.45	0.99	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.2.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.45$) โดยประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.60$) รองลงมาคือประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามา

ท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และประเด็นด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.53, 3.52, 3.36 และ 3.23 ตามลำดับ

3. **ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร** แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการบริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว 2. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ 3. นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 6.3.2.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านคุณลักษณะขององค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร				
1. ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ	3.37	0.92	ปานกลาง	1
2. สามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยวได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.37	0.89	ปานกลาง	1
3. การให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว	3.35	0.93	ปานกลาง	2
รวม	3.36	0.91	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.2.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.36$) โดยประเด็นด้านการได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ และประเด็นด้านสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่งท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.37$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการให้บริการและข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.35

4. ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น 3. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา 5. ได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 6.3.2.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
1. มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.65	0.97	มาก	1
2. นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.35	0.87	ปานกลาง	2
3. ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา	3.28	1.02	ปานกลาง	3
4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น	3.25	0.93	ปานกลาง	4
5. การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของอุทยานฯ	3.18	0.94	ปานกลาง	5
รวม	3.34	0.95	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.1.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.34$) โดยประเด็นด้านการได้มีการกำหนดระเบียบและวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.65$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประเด็นด้านการให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ประเด็นด้านการได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น และประเด็นด้านการมีธุรกิจที่พักของเอกชน

โดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.35, 3.28, 3.25 และ 3.18 ตามลำดับ

5. ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว 3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 6.3.2.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)				
1. มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.39	0.94	ปานกลาง	1
2. การจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว	3.34	1.01	ปานกลาง	2
3. มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.25	0.94	ปานกลาง	3
4. มีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว	3.21	0.92	ปานกลาง	4
รวม	3.30	0.95	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6.3.1.5 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.30$) โดยประเด็นด้านมีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.39$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูลเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการมีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประเด็นด้านการมีระบบรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.34, 3.25 และ 3.21 ตามลำดับ

6. ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว 2. มีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ 3. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่

รับรองนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า 4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ มีคคฺเทศก์บริการนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 6.3.2.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร				
1. มีความสามารถในการธำรงรักษา ความเป็นธรรมชาติ	3.62	1.02	มาก	1
2. มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรอง นักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า	3.52	0.91	มาก	2
3. เปิดโอกาสชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามา ให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม แก่นักท่องเที่ยว	3.08	0.94	ปานกลาง	3
4. มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำ หน้าที่ มีคคฺเทศก์บริการนักท่องเที่ยว	2.94	1.02	ปานกลาง	4
รวม	3.29	0.97	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.2.6 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.29$) โดยประเด็นด้านการมีความสามารถในการธำรงรักษาความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.62$) รองลงมาคือประเด็นด้านมีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รับรองนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า ประเด็นด้านเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ มีคคฺเทศก์บริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.52, 3.08 และ 2.94 ตามลำดับ

6.3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยทางด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ แบ่งเป็น 4 ตัวแปร ดังนี้

1. **ตัวแปรด้านการเดินทาง** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว 2. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก 3. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 4. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว 5. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อชื่นชมธรรมชาติ

ตารางที่ 6.3.3.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านการเดินทาง				
1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	3.73	0.83	มาก	1
2. มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่อ อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว	3.70	0.93	มาก	2
3. สภาพเส้นทางในการเดินทางมายัง แหล่งท่องเที่ยว	3.68	0.97	มาก	3
4. มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่ หลากหลายเพื่อชื่นชมธรรมชาติ	3.67	0.91	มาก	4
5. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่ นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทาง ท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.41	0.93	มาก	5
รวม	3.64	0.91	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.3.1 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้าน
การเดินทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.64$) โดยประเด็นด้านนักท่องเที่ยวสามารถ
เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.73$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านมี
การทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ประเด็นด้านสภาพเส้นทางใน
การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ประเด็นด้านมีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อชื่นชม
ธรรมชาติ และประเด็นด้านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยว
บริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.70, 3.68, 3.67 และ 3.41 ตามลำดับ

2. **ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม** แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. มีจุดเด่นที่เป็น
อัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว 2. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถ
เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม 3. มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวได้
อย่างมีประสิทธิภาพ 4. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม 5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายใน
บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 6. มีกิจกรรมพิเศษที่
เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว 7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการ
ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 6.3.3.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม				
1. มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความ น่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ เดินทางมาท่องเที่ยว	3.76	0.93	มาก	1
2. จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นัก ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	3.74	0.92	มาก	2
3. มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัย ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.59	0.89	มาก	3
4. มีการจัดการปัญหาด้านขยะ และการ ดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม	3.58	0.99	มาก	4
5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้าง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	3.53	0.89	มาก	5
6. มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	3.34	0.99	ปานกลาง	6
7. เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับ นักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.28	1.08	ปานกลาง	7
รวม	3.55	0.96	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.3.2 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้าน
สถานที่และกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.55$) โดยประเด็นด้านมีจุดเด่นที่เป็นอัต
ลักษณ์ และมีความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก
($\bar{x} = 3.76$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่าง
เหมาะสม ประเด็นด้านการมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ประเด็นด้านการจัดการปัญหาด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสม ประเด็นด้านการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้น
พื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว
ประเด็นด้านการมีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว และประเด็นด้าน
เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี
ค่า \bar{x} เท่ากับ 3.74, 3.59, 3.58, 3.53, 3.34 และ 3.28 ตามลำดับ

3. **ตัวแปรด้านที่พักอาศัย** แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย 2. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว 3. มีการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ 4. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พิกแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม 6. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ 7. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 6.3.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านกลองน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านที่พักอาศัย				
1. มีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ	3.58	0.92	มาก	1
2. มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักได้อย่างเหมาะสม	3.58	0.91	มาก	1
3. ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ	3.57	0.92	มาก	2
4. เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พิกแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.47	0.91	มาก	3
5. มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	3.45	0.91	มาก	4
6. มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว	3.28	0.96	ปานกลาง	5
7. เจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย	3.27	0.98	ปานกลาง	6
รวม	3.46	0.93	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.3.3 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในภาพรวม ($\bar{x} = 3.46$) โดยประเด็นด้านการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ และประเด็นด้านการจัดการปัญหาทางด้านขยะและการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาคือประเด็นด้านค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคาของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพประเด็นด้านการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พักได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ประเด็นด้านการมีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว และประเด็นด้านเจ้าหน้าที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.57, 3.47, 3.45, 3.28, และ 3.27 ตามลำดับ

4. **ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น** แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1.มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ 2. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย 3. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ 4. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว 5. ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ตารางที่ 6.3.3.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้าน
กลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน จำแนกตามประเด็นย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น				
1. มีการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว	3.43	0.99	มาก	1
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย	3.39	0.93	ปานกลาง	2
3. มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ	3.38	1.00	ปานกลาง	3
4. ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ	3.29	0.96	ปานกลาง	4
5. ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	3.15	1.02	ปานกลาง	5
รวม	3.33	0.98	ปานกลาง	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.3.4 ผลของการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม ($\bar{x} = 3.33$) โดยประเด็นด้านการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 3.43$) รองลงมาคือ ประเด็นด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย ประเด็นด้านมีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ ประเด็นด้านราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเหมาะสมกับคุณภาพ และประเด็นด้านการให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยมีค่า \bar{x} เท่ากับ 3.39, 3.38, 3.29, และ 3.15 ตามลำดับ

6.3.4 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมหรือปัจจัยย่อยด้านปลายน้ำ

ปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อภาพรวมในการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 6.3.4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ

ปัจจัยด้านปลายน้ำ (การให้บริการ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึง พอใจ	ลำดับ
ปัจจัยด้านความพึงพอใจโดยภาพรวมของการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ				
1. โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการ เข้ามาท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ	3.81	0.78	มาก	1
รวม	3.81	0.78	มาก	

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ.2555 และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 6.3.3.1 ผลของการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ ณ อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาและอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81

6.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

6.4.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทาน ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อุปทานด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
มีความสัมพันธ์กัน

6.4.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ต่อปัจจัยด้านกลางน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2.ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 6.4.1.1.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.663 ^{**}	0.439	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.641 ^{**}	0.410	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.660 ^{**}	0.435	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.676 ^{**}	0.456	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.733 ^{**}	0.537	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.818 ^{**}	0.669	0.000	สูง
รวม	0.699 ^{**}	0.491	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.1.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัย ($r = 0.699$)

ตารางที่ 6.4.1.1.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับ ปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพ ขององค์กร	0.587 ^{**}	0.344	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.565 ^{**}	0.319	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของ ข้อมูล)	0.590 ^{**}	0.348	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.553 ^{**}	0.305	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0.646 ^{**}	0.417	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่	0.690 ^{**}	0.476	0.000	สูง
รวม	0.605 ^{**}	0.368	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.1.2 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทาง ($r = 0.605$)

ตารางที่ 6.4.1.1.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับ ปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม

ตัวแปรอิสระ	ค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	ค่า สัมประสิทธิ์ การทำนาย (r ²)	ค่าระดับ นัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value)	ระดับ ความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพ ขององค์กร	0.642 ^{**}	0.412	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.631 ^{**}	0.398	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของ ข้อมูล)	0.615 ^{**}	0.378	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของ องค์กร	0.642 ^{**}	0.412	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย	0.716 ^{**}	0.512	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่	0.722 ^{**}	0.521	0.000	สูง
รวม	0.661 ^{**}	0.438	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.1.3 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านสถานที่และกิจกรรม ($r = 0.661$)

ตารางที่ 6.4.1.1.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.530 ^{**}	0.280	0.000	สูง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.530 ^{**}	0.280	0.000	สูง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.591 ^{**}	0.349	0.000	สูง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.603 ^{**}	0.363	0.000	สูง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.673 ^{**}	0.452	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.710 ^{**}	0.504	0.000	สูง
รวม	0.606 ^{**}	0.371	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.1.4 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ($r = 0.606$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถอธิบายได้ ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำสัมพันธ์ทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 49.1, 43.8, 37.1 และ 36.8 ตามลำดับ

ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านการเดินทาง และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 43.9, 41.2, 34.4 และ 28.0 ตามลำดับ

ด้านคุณลักษณะขององค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านการเดินทาง และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 41.0, 39.8, 31.9 และ 28.0 ตามลำดับ

ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 43.5, 37.8, 34.9 และ 34.8 ตามลำดับ

ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 45.6, 41.2, 36.3 และ 30.5 ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 53.7, 51.2, 45.2 และ 41.7 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยด้านต้นน้ำทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ โดยมากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง กับปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พักอาศัย ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และด้านการเดินทาง โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 66.9, 52.1, 50.4 และ 47.6 ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ และปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

6.4.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำของห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านที่พักอาศัย 2. ด้านการเดินทาง 3. ด้านสถานที่และกิจกรรม และ 4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห่วงโซ่อุปทาน คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 6.4.1.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำ กับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (r ²)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
ด้านที่พักอาศัย	0.637 ^{**}	0.405	0.000	สูง
ด้านการเดินทาง	0.630 ^{**}	0.396	0.000	สูง
ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.657 ^{**}	0.431	0.000	สูง
ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.685 ^{**}	0.469	0.000	สูง
รวม	0.652 ^{**}	0.425	-	สูง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.2.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านกลางน้ำ จำนวน 4 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์สูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.652$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านกลางน้ำโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านที่พักอาศัย และด้านการเดินทาง สัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 46.9, 43.1, 40.5 และ 39.6 ตามลำดับ

6.4.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำของห้วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร 2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร 3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) 4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร 5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ต่อปัจจัยด้านปลายน้ำของห้วงโซ่อุปทาน คือ ความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 6.4.1.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าระดับนัยสำคัญ ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (r^2)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value)	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.450 ^{**}	0.202	0.000	ปานกลาง
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.497 ^{**}	0.247	0.000	ปานกลาง
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.477 ^{**}	0.227	0.000	ปานกลาง
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.479 ^{**}	0.229	0.000	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.520 ^{**}	0.270	0.000	สูง
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.598 ^{**}	0.357	0.000	สูง
รวม	0.503	0.255	-	ปานกลาง

หมายเหตุ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6.4.1.3.1 พบว่าตัวแปรอิสระทางด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ปัจจัย มีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ($p \leq 0.05$) ทำให้ปฏิเสธ H_0 ผลที่ได้คือ ปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ปานกลางกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ($r = 0.503$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำ กับปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ปัจจัยด้านต้นน้ำด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 35.7 และ 27.0 ส่วนปัจจัยด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรร้อยละ 24.7, 22.9, 22.7, และ 20.2 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1

H_0 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อาหารด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อาหารด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

เกณฑ์การพิจารณา

ถ้า $P_{value} \leq 0.05$ หมายถึง ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1

ถ้า $P_{value} \geq 0.05$ หมายถึง ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ปัจจัยด้านกลางน้ำทั้ง 4 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 และ ปัจจัยด้านต้นน้ำทั้ง 6 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยมีค่าระดับนัยสำคัญที่น้อยกว่า 0.05 ทำให้ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระภายในห่วงโซ่อาหารทั้งทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กัน

6.4.2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตามสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านต้นน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านกลางน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 6.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.718**	-	-	-	-	-
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.764**	0.789**	-	-	-	-
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.687**	0.703**	0.731**	-	-	-
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.654**	0.660**	0.662**	0.731**	-	-
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.625**	0.617**	0.672**	0.716**	0.752**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร

3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร

5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 6.4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ตารางที่ 6.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.131	3.145	0.002*
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.084	1.918	0.056
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.035	0.724	0.469
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.015	-0.332	0.740
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.256	5.987	0.000*
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.472	11.413	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.732	74.179	200.680	0.000*

จากตารางที่ 6.4.2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่าสมมติฐานที่ 2 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$MID = 0.131RES + 0.256STA + 0.472EXP$$

- โดยที่ MID = ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) (Midstream Factors)
 RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.131 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.256 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) โดยรวมเปลี่ยนไป 0.472 หน่วยมาตรฐาน

จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ตารางที่ 6.4.2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่า	t	Sig
		สัมประสิทธิ์ ถดถอย มาตรฐาน (Beta)		
ด้านที่พักอาศัย	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.152	3.556	0.000*
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.085	1.908	0.057
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.001	0.010	0.992
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.001	-0.031	0.976
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.170	3.875	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.543	12.836	0.000*
ด้านการเดินทาง	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.152	2.769	0.006*
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.081	1.398	0.163
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.074	1.163	0.245
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.120	-2.089	0.037*
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.219	3.877	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.417	7.658	0.000*

ตารางที่ 6.4.2.3 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ

ปัจจัยด้าน กลางน้ำ (การให้บริการ)	ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่า		
		สัมประสิทธิ์ ถดถอย มาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านสถานที่และ กิจกรรม	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.179	3.601	0.000*
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.150	2.875	0.004*
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.061	-1.063	0.288
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.011	0.214	0.831
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.272	5.329	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.346	7.028	0.000*
ด้านอาหารและ งานฝีมือท้องถิ่น	1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-0.024	-0.439	0.661
	2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	-0.031	-0.544	0.586
	3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.148	2.375	0.018*
	4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.039	0.681	0.496
	5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	0.273	4.940	0.000*
	6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.411	7.685	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, * $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.719	6.990	188.476	0.000*
2	0.534	6.669	85.002	0.000*
3	0.619	10.678	119.873	0.000*
4	0.551	7.909	90.922	0.000*

จากตารางที่ 6.4.2.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านต่างๆ สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านที่พักอาศัย

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$ACC = 0.152RES + 0.170STA + 0.543EXP$$

- โดยที่ ACC = ด้านที่อยู่อาศัย (Accommodations)
 RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

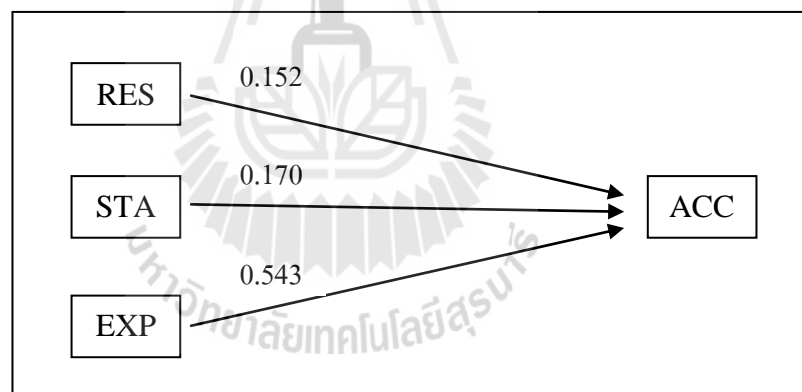
จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พักอาศัยเปลี่ยนไป 0.152 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พักอาศัยเปลี่ยนไป 0.170 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่พักอาศัยเปลี่ยนไป 0.543 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ

2.1.2 ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ในด้านการเดินทาง

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลองน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$TRA = 0.152RES - 0.120CUL + 0.219STA + 0.417EXP$$

โดยที่ TRA = ด้านการเดินทาง (Transportations)
 RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)
 CUL = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร (Values & Culture)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

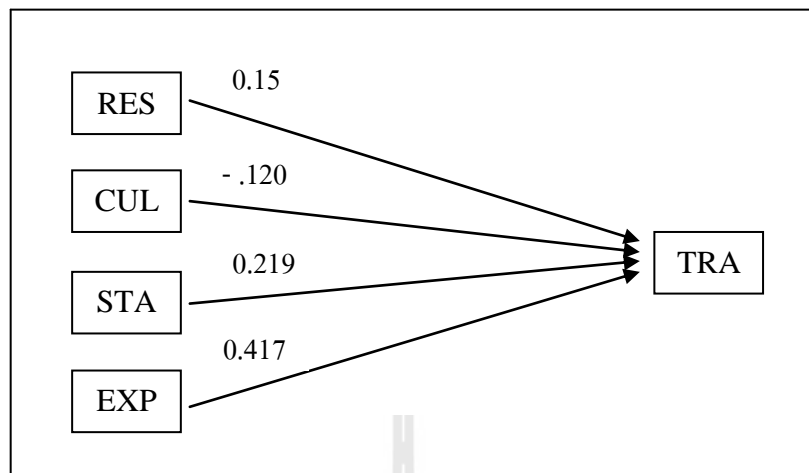
เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.152 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไปในทิศทางตรงกันข้าม 0.120 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.219 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลองน้ำ (การให้บริการ) ด้านการเดินทางเปลี่ยนไป 0.417 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 6.2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.2.3

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านการเดินทางมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ตามลำดับ

2.1.3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านสถานที่และกิจกรรม

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$GHA = 0.179RES + 0.150BUF + 0.272STA + 0.346EXP$$

โดยที่ GHA = ด้านสถานที่และกิจกรรม (Ground Handles and Activities)

RES = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (Resource and Capability)

BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)

STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)

EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

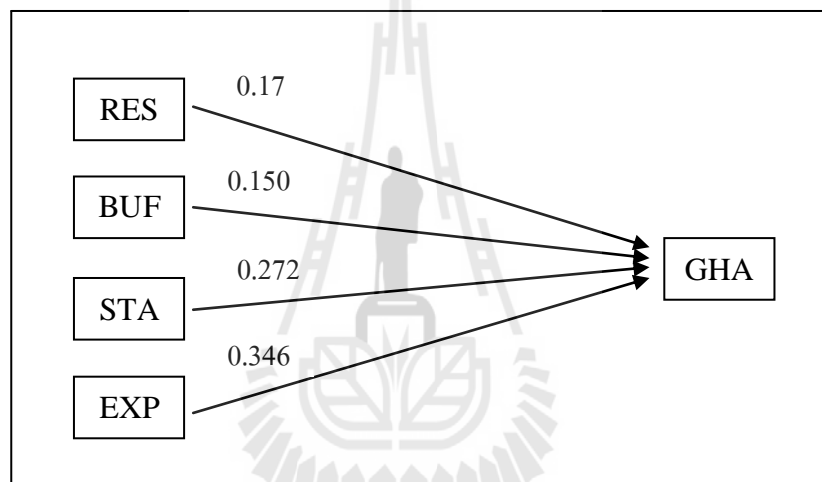
เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 0.179 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.150 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านที่สถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.272 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านสถานที่และกิจกรรมเปลี่ยนไป 0.346 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 6.3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.2.3

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านคุณลักษณะขององค์กร ตามลำดับ

2.1.4 ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น

ปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านกลางน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$FAC = 0.148INF + 0.273STA + 0.411EXP$$

- โดยที่ FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)
 INF = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) (Information Flows)
 STA = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder Integration)
 EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริการจัดการ) ทางด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.148 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.273 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 0.411 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 2

ภาพที่ 6.4 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 2

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.2.3

—————> หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำได้ว่า ด้านด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 6.4.2.4 ดังนี้

ด้านที่พื้กออาศัย ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านที่พื้กออาศัย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.543 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.170 และ 0.152 ตามลำดับ

ด้านการเดินทาง ปัจจัยด้านกลางน้ำทางการเดินทาง มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.417 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.219, 0.152 และ -0.120 ตามลำดับ

ด้านสถานที่และกิจกรรม ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านสถานที่และกิจกรรม มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.346 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.272, 0.179 และ 0.150 ตามลำดับ

ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ปัจจัยด้านกลางน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดผลกระทบเท่ากับ 0.411 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.273 และ 0.148 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.4.2.4 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
1. ด้านที่พื้กออาศัย กับ	
1.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.543
1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.170
1.3 ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.152
2. ด้านการเดินทาง กับ	
2.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.417
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.219
2.3 ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.152
2.4 ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.120
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม กับ	
3.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.346
3.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.272
3.3 ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.179
3.4 ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.150

ตารางที่ 6.4.2.4 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	
4.1 ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.411
4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.273
4.3 ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.148

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.2.3 และภาพที่ 6.1, 6.2, 6.3 และภาพที่ 6.4

6.4.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ

H_0 : ปัจจัยด้านกลางน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านกลางน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

ตารางที่ 6.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรด้านกลางน้ำ)

	ด้านที่พักอาศัย	ด้านการเดินทาง	ด้านสถานที่และกิจกรรม	ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น
1. ด้านที่พักอาศัย	-	-	-	-
2. ด้านการเดินทาง	0.775**	-	-	-
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.811**	0.775**	-	-
4. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.759**	0.701**	0.774**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6.4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านกลางน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านการเดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.70 – 0.85 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 6.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านกลางน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ)	ค่าสัมประสิทธิ์		
	ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
ด้านที่พักอาศัย	0.085	1.327	0.185
ด้านการเดินทาง	0.178	3.111	0.002*
ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.167	2.545	0.011*
ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.366	6.514	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.523	0.294	121.133	0.000*

จากตารางที่ 6.4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านกลางน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบสมมุติฐานที่ 3 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.178TRA + 0.167GHA + 0.366FAC$$

- โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)
 TRA = ด้านการเดินทาง (Transportations)
 GHA = ด้านสถานที่และกิจกรรม (Ground Handles and Activities)
 FAC = ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (Foods and Crafts)

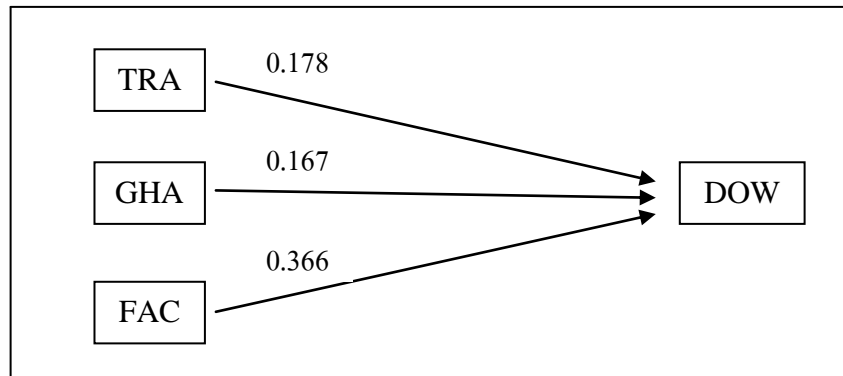
จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านการเดินทาง เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.178 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านสถานที่และกิจกรรม เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.167 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านกลางน้ำ (การให้บริการ) ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.366 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 3

ภาพที่ 6.5 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 3
ที่มา : จากตารางที่ 6.4.3.2
→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเดินทาง และด้านสถานที่และกิจกรรม ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 6.4.3.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.366 รองลงมาคือ ด้านการเดินทาง และด้านสถานที่และกิจกรรม โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.178 และ 0.167 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.4.3.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านกลางน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น	0.366
2. ด้านการเดินทาง	0.178
3. ด้านสถานที่และกิจกรรม	0.167

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.3.2 และภาพที่ 4.5

6.4.4 ผลการศึกษาปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตามสมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านกลางน้ำ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการไหลของข้อมูล ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว

H_0 : ปัจจัยด้านต้นน้ำไม่มีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

H_1 : ปัจจัยด้านต้นน้ำมีผลกระทบทางตรง ปัจจัยด้านปลายน้ำ

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำดังกล่าว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) และนำมาแทนค่าในสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

ตารางที่ 6.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทางด้านต้นน้ำ)

	1	2	3	4	5	6
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	-	-	-	-	-	-
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.718**	-	-	-	-	-
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	0.764**	0.789**	-	-	-	-
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	0.687**	0.703**	0.731**	-	-	-
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.654**	0.660**	0.662**	0.731**	-	-
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.625**	0.617**	0.672**	0.716**	0.752**	-

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ, มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หมายเหตุ 1 = ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร

2 = ด้านคุณลักษณะขององค์กร

3 = ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)

4 = ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร

5 = ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6 = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่

จากตารางที่ 6.4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ปัจจัยด้านต้นน้ำ) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มี

ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.80 ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

2. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านปลายน้ำ

ตารางที่ 6.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางด้านต้นน้ำกับปัจจัยด้านกลางน้ำ

ปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ)	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยมาตรฐาน (Beta)	t	Sig
1. ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร	0.012	0.185	0.853
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.196	2.948	0.003*
3. ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)	-0.013	-0.181	0.856
4. ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร	-0.035	-0.519	0.604
5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	0.087	1.330	0.184
6. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.438	6.961	0.000*

ที่มา : จากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 และการคำนวณ,* $p < 0.05$

Model	Adj. R ²	MSE	F	p-value
1	0.379	0.383	45.606	0.000*

จากตารางที่ 6.4.4.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านต้นน้ำสามารถนำมาใช้พยากรณ์กับปัจจัยด้านปลายน้ำ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ทำให้ทราบว่าสมมติฐานที่ 4 อยู่ในเขตที่ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) สามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$DOW = 0.196BUF + 0.438EXP$$

โดยที่ DOW = ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) (Downstream)

BUF = ด้านคุณลักษณะขององค์กร (Business Features)

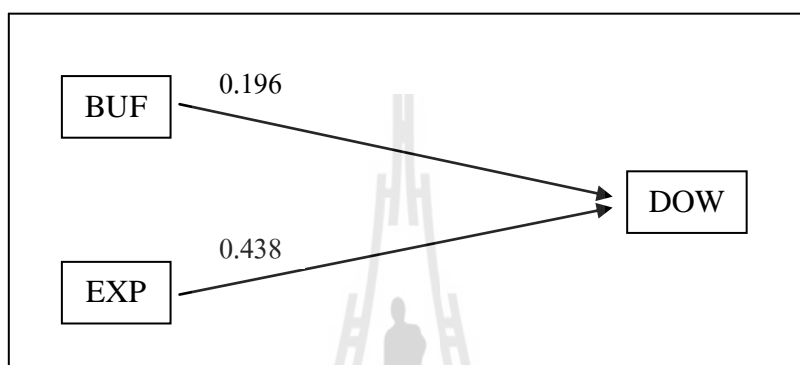
EXP = ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (Experience & Previous Practice)

จากสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ สามารถอธิบายได้ว่า

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านคุณลักษณะขององค์กร เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.196 หน่วยมาตรฐาน

เมื่อปัจจัยด้านต้นน้ำ (การบริหารจัดการ) ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ เปลี่ยนไป 1 หน่วยมาตรฐาน จะทำให้ปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) เปลี่ยนไป 0.438 หน่วยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง โดยแสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบทางตรงต่อตัวแปรตามตามสมมติฐานที่ 4

ภาพที่ 6.6 ผลการวิเคราะห์เส้นทางตามสมมติฐานที่ 4

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.4.2

→ หมายถึง เส้นทางความสัมพันธ์ผลกระทบทางตรงของตัวแปรที่มีนัยสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถอธิบายปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำได้ว่า ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ (ความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะขององค์กร

ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ สามารถอธิบายภาพรวมได้ตามตารางที่ 6.4.4.3 ดังนี้

ปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านความพึงพอใจในภาพรวมของการท่องเที่ยว มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านต้นน้ำในด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.438 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะขององค์กร โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.196

ตารางที่ 6.4.4.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำต่อปัจจัยด้านปลายน้ำ

เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ขนาดของผลกระทบ
ปัจจัยด้านปลายน้ำ กับ	
1. ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่	0.438
2. ด้านคุณลักษณะขององค์กร	0.196

ที่มา : จากตารางที่ 6.4.4.2 และภาพที่ 6.6

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนของอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 440 ชุด โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาและอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผลการศึกษาแสดงเป็น 2 ส่วน ดังนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

7.1.1 การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

7.1.2 การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

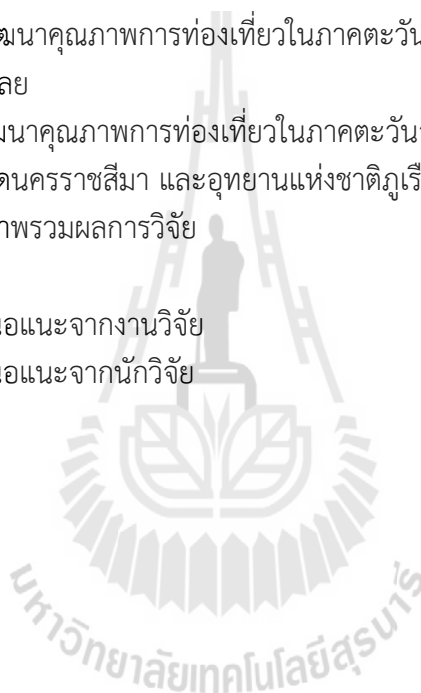
7.1.3 การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีวิเคราะห์ร่วมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

7.1.4 สรุปภาพรวมผลการวิจัย

7.2 ข้อเสนอแนะ

7.2.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

7.2.2 ข้อเสนอแนะจากนักวิจัย

7.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และเพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยทางด้านต้นน้ำ ปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และปัจจัยทางด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ในการวิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 340 ตัวอย่าง ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ จำนวน 100 ตัวอย่าง รวม 440 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวแต่ละคนมีโอกาสในการถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่าๆ กัน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยแจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ยังใช้สถิติหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ การวาดเส้นทางความสัมพันธ์ และการหาขนาดผลกระทบ ผลการศึกษาสรุปเป็น 4 ส่วนๆได้ดังต่อไปนี้

7.1.1 การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ในส่วนนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

7.1.1.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนั้นส่วนใหญ่จะเคยมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว 2 – 3 ครั้ง มาท่องเที่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 – 3 วัน และมากับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

ส่วนความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ และในอนาคตนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกครั้งอย่างแน่นอน

7.1.1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีตัวอย่างอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องพิจารณาทั้งห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ด้าน ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย

หลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการขององค์กร หรือปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (2) ปัจจัยทางด้านการให้บริการ หรือปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และ(3) ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านต้นน้ำและปัจจัยทางด้านกลางน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พักอาศัย (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.673) ด้านการเดินทาง (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.580) ด้านสถานที่และกิจกรรม (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.647) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.599) ยกเว้นตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านคุณลักษณะขององค์กร ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับปานกลางกับตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านการเดินทาง (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.491)

นอกจากนี้พบว่าตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับตัวแปรอื่นๆ ในปัจจัยด้านกลางน้ำ ทำให้ค้นพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรจะส่งผลกระทบต่อการให้บริการด้านที่พักอาศัยชัดเจนที่สุด

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.644) สรุปได้ว่า อาหารและงานฝีมือท้องถิ่นส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากมีการให้บริการด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่ดี น่าจะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.585) สรุปได้ว่า ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากองค์กรมีประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดี น่าจะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการให้บริการ และส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำให้ควรมีการบริหารจัดการด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเด็นหลักที่มีความสัมพันธ์กับทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงช่วยสร้างความพึงพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้

7.1.1.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1. ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านต้นน้ำมีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.446) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ขนาดของผลกระทบ = 0.286) และตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (ขนาดของผลกระทบ = 0.107) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ขนาดของผลกระทบตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านต้นน้ำต่อตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านคุณลักษณะขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พัก โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.531, 0.185 และ 0.118 ตามลำดับ

1.2) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านการเดินทาง โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.404 และ 0.246 ตามลำดับ

1.3) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านสถานที่และกิจกรรม โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.317, 0.289 และ 0.178 ตามลำดับ

1.4) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.390, 0.284 และ 0.200 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยตัวแปรปัจจัยด้านกลางน้ำ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.351) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านที่พักอาศัย (ขนาดของผลกระทบ = 0.200) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ หรือปัจจัยด้านต้นน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยตัวแปรปัจจัยด้านต้นน้ำ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.460) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร (ขนาดของผลกระทบ = 0.184) ตามลำดับ

7.1.2 การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ในส่วนนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผลการศึกษาสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

7.1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในส่วนใหญ่จะเคยมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว 1 ครั้ง มาท่องเที่ยวในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 – 3 วัน และมากับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

ส่วนความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ และมีความอุดมสมบูรณ์ ในอนาคตนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกครั้งอย่างแน่นอน

7.1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติภูเรือ ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องพิจารณาทั้งห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ด้าน ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการขององค์กร หรือปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (2) ปัจจัยทางด้านการให้บริการ หรือปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และ (3) ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยทางด้านปลายน้ำ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านต้นน้ำและปัจจัยทางด้านกลางน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พิกอาศัย (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.760) ด้านการเดินทาง (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.683) ด้านสถานที่และกิจกรรม (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.702) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.608) ยกเว้นตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับปานกลางกับตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.482)

นอกจากนี้พบว่าตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พิกอาศัยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับตัวแปรอื่นๆ ในปัจจัยด้านกลางน้ำ ทำให้ค้นพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรจะส่งผลกระทบต่อให้บริการด้านที่พิกอาศัยอย่างชัดเจนที่สุด

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.749) สรุปได้ว่า อาหารและงานฝีมือท้องถิ่นส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากมีการให้บริการด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับ ปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.623) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสามารถบริหารจัดการงานได้ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการให้บริการ และส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ ทำให้ควรมีการบริหารจัดการด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเด็นหลักที่ความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงช่วยสร้างความพึงพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้

7.1.2.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

1). ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านต้นน้ำมีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.418) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ขนาดของผลกระทบ = 0.236) และตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (ขนาดของผลกระทบ = 0.182) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ขนาดของผลกระทบตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านต้นน้ำต่อตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พัก โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.512 และ 0.314 ตามลำดับ

1.2) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านการเดินทาง โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.330, 0.291 และ 0.231 ตามลำดับ

1.3) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านคุณลักษณะขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านสถานที่และกิจกรรม โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.334, 0.221 และ 0.221 ตามลำดับ

1.4) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.368 และ 0.283 ตามลำดับ

2). ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยตัวแปร

ปัจจัยด้านกลางน้ำ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.432) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านสถานที่และกิจกรรม (ขนาดของผลกระทบ = 0.420) ตามลำดับ

3). ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ หรือปัจจัยด้านต้นน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายทาง โดยตัวแปรปัจจัยด้านต้นน้ำ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.388) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ไตร่ตรองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) (ขนาดของผลกระทบ = 0.376) ตามลำดับ

7.1.3 การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีตัวอย่าง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

ในส่วนนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย รวมกัน ผลการศึกษารูปได้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

7.1.3.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่มักจะเคยมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว 2 – 3 ครั้ง มาท่องเที่ยวในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 – 3 วัน และมากับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

ส่วนความรู้และความเข้าใจในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวเข้าใจว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ และในอนาคตนักท่องเที่ยวจะกลับมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกครั้งอย่างแน่นอน

7.1.3.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายทาง

ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการขององค์กร หรือปัจจัยทางด้านต้นน้ำ (2) ปัจจัยทางด้านการให้บริการ หรือปัจจัยทางด้านกลางน้ำ และ (3) ปัจจัยทางด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยทางด้านปลายทาง ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านต้นน้ำและปัจจัยทางด้านกลางน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ด้านคุณลักษณะขององค์กร ด้านการนำข้อมูลที่ไตร่ตรองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงกับตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านที่พักอาศัย (ขนาด

ของความสัมพันธ์ = 0.699) ด้านการเดินทาง (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.605) ด้านสถานที่และกิจกรรม (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.661) ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.606) ตามลำดับ

นอกจากนี้พบว่าตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับตัวแปรอื่นๆ ในปัจจัยด้านกลางน้ำ ทำให้ค้นพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรจะส่งผลกระทบต่อการให้บริการด้านที่พักอาศัยอย่างชัดเจนที่สุด

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกลางน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.685) สรุปได้ว่า อาหารและงานฝีมือท้องถิ่นส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากมีการให้บริการด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับ ปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.598) สรุปได้ว่า ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากองค์กรมีประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการให้บริการ และส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว ต่อการท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ ทำให้ควรมีการบริหารจัดการด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเด็นหลักที่ความสัมพันธ์กับทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงช่วยสร้างความพึงพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้

7.1.3.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย

1.) ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่ผลกระทบต่อปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านต้นน้ำมีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.472) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ขนาดของผลกระทบ = 0.256) และตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร (ขนาดของผลกระทบ = 0.131) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ขนาดของผลกระทบตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านต้นน้ำต่อตัวแปรย่อยในปัจจัยด้านกลางน้ำ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1) ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำด้านที่พักอาศัย โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.543, 0.170 และ 0.152 ตามลำดับ

1.2) ปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านคุณลักษณะขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านการเดินทาง โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.417, 0.219, 0.152 และ 0.120 ตามลำดับ

1.3) ปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร และด้านคุณลักษณะขององค์กร มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านการเดินทาง โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.346, 0.272, 0.179 และ 0.150 ตามลำดับ

1.4) ปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล) มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านกลางน้ำ ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น โดยมีขนาดของผลกระทบเท่ากับ 0.411, 0.273 และ 0.148 ตามลำดับ

2.) ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการให้บริการ หรือปัจจัยด้านกลางน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยตัวแปรปัจจัยด้านกลางน้ำ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.366) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านการเดินทาง (ขนาดของผลกระทบ = 0.178) และด้านสถานที่และกิจกรรม (ขนาดของผลกระทบ = 0.167) ตามลำดับ

3.) ผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ หรือปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ โดยตัวแปรปัจจัยด้านต้นทุนน้ำ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีขนาดของผลกระทบมากที่สุด (ขนาดของผลกระทบ = 0.438) รองลงมาคือ ตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร (ขนาดของผลกระทบ = 0.196) ตามลำดับ

7.1.4 สรุปภาพรวมผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลงานวิจัยแต่ละส่วน สามารถนำมาพิจารณารวมกันในภาพการเปรียบเทียบเพื่อตอบข้อคำถามงานวิจัยที่กำหนดในวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

7.1.4.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติทั้งสอง เป็นในทางเดียวกัน แต่มีหลายข้อที่แตกต่างกันจนน่าศึกษาว่ามีเหตุผลใดที่ทำให้เกิดความแตกต่าง เช่น ช่วงอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยว อาชีพ รายได้ ขณะที่พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ก็แตกต่างกันในบางข้อเช่น จำนวนครั้งที่เคยมา ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนผู้ร่วมเดินทาง ค่าใช้จ่ายต่างๆทั้งค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ถ้าสามารถศึกษาได้ถึงเหตุผลที่มาอย่างชัดเจน อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างได้มากขึ้น ในขณะที่การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพิจารณาแยกเป็นส่วนของความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านต้นทุนน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ พบว่าสำหรับแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้งด้านต้นทุนน้ำ ด้านกลางน้ำและปลายน้ำ อย่างไรก็ตาม

มีความพึงพอใจต่อปัจจัยย่อยด้านต้นน้ำและกลางน้ำที่ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ปัจจัยย่อยการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร สำหรับด้านต้นน้ำ และปัจจัยย่อยด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น สำหรับด้านกลางน้ำ ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูเรือ ภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเฉพาะด้านปลายน้ำคือความพึงพอใจโดยรวม ขณะที่ด้านต้นน้ำภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีปัจจัยย่อยทุกปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านกลางน้ำอยู่ในระดับปานกลางโดยมีปัจจัยย่อยทุกปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

7.1.4.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลยโดยศึกษาผ่านการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวแล้วมีความรู้สึกต่อองค์ประกอบปัจจัยภายในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเหล่านี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองให้ผลการวิจัยไปในทิศทางเดียวกันคือ ปัจจัยเหล่านี้ (ต้นน้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำ) มีความสัมพันธ์ โดยตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำ ทางด้านที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวแปรต่างๆ ของปัจจัยด้านต้นน้ำที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับตัวแปรอื่นๆ ในปัจจัยด้านกลางน้ำสรุปได้ว่าการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรจะส่งผลกระทบต่อทำให้บริการด้านที่พักอาศัยอย่างชัดเจนที่สุด ตัวแปรของปัจจัยด้านกลางน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.644) สรุปได้ว่า อาหารและงานฝีมือท้องถิ่นส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากมีการให้บริการด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต้นน้ำและปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรของปัจจัยด้านต้นน้ำมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับสูงกับปัจจัยด้านปลายน้ำ ทางด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ (ขนาดของความสัมพันธ์ = 0.585) สรุปได้ว่า ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมของนักท่องเที่ยว หากองค์กรมีประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มากขึ้นด้วย สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำ ด้านกลางน้ำ และด้านปลายน้ำ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ทำให้ทราบว่าบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการให้บริการ และส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ ทำให้ควรมีการบริหารจัดการด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการให้บริการทางด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเด็นหลักที่มีความสัมพันธ์กับทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงช่วยสร้างความพึงพอใจโดยรวมในการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวได้ โดยที่ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนในทุกปัจจัย การพัฒนาในส่วนใดส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานจะเกิดผลกระทบต่อส่วนอื่นเสมอ การพัฒนาส่วนใดส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานจึงเป็นการพัฒนาส่วนอื่นไปด้วย อย่างไรก็ตาม การพิจารณาพัฒนาในทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไปพร้อมๆ กันจะทำให้เกิดศักยภาพสูงสุดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการศึกษาผ่านห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว เนื่องจากจะไม่ต้องมีการติดขัดในส่วนที่ยังไม่ได้มีการพัฒนา

7.4.1.3 เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรงของปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านปลายน้ำที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า **ในส่วนของปัจจัย**

ด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำที่มีผลกระทบทางตรงต่อปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ในภาพรวมเหมือนกันทั้ง 3 ตัวแปรเรียงตามลำดับผลกระทบดังนี้ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตัวแปรด้านทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร ตามลำดับ ขณะที่ผลกระทบระหว่างตัวแปรย่อยมีความแตกต่างกันบ้างในเรื่องลำดับผลกระทบและชื่อตัวแปร ส่วนผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่ามีทั้งเหมือนและแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยวคือเหมือนกันในด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมมากที่สุด ที่แตกต่างกันคือลำดับรองลงมาเป็นด้านที่พักอาศัย สำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ขณะที่เป็นการด้านสถานที่และกิจกรรม สำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือ ส่วนสุดท้ายเป็นผลการศึกษาตัวแปรของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ หรือปัจจัยด้านต้นน้ำ ที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยว หรือปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่ามีแตกต่างกันใน 2 แหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ และตัวแปรด้านคุณลักษณะขององค์กร ตามลำดับ สำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ขณะที่เป็นตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตัวแปรด้านการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตามลำดับ สำหรับอุทยานแห่งชาติภูเรือ

7.2 ข้อเสนอแนะ

7.2.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี โดยมีการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี และมีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 18 – 30 ปี สำหรับประเทศไทยมีข้อได้เปรียบทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีราคาไม่สูงมาก ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการจ่ายเพื่อการเดินทางมาท่องเที่ยว จึงควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายตามช่วงอายุ และรายได้ดังกล่าว และเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติภูเรือ ควรมีการเน้นไปที่กิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เช่น การท่องเที่ยวแบบผจญภัย และการท่องเที่ยวแบบทัศนศึกษา เพื่อสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยเติบโตมากขึ้นและถือเป็นโอกาสที่ดีในการปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้ และความรับผิดชอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 ในด้านยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษาและใช้ประโยชน์โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว 2 - 3 ครั้ง มาท่องเที่ยวในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคมโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ใช้เวลาในการมาท่องเที่ยว 2 - 3 วัน และมากับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายจะเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงหน้าหนาว เพื่อมาพักผ่อนได้รับอากาศที่เย็นสบาย และมักเป็นครอบครัว ดังนั้นอุทยานแห่งชาติที่เปิดให้บริการการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศนั้น จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว ถือเป็น การเพิ่มทางเลือกและเพิ่มคุณภาพให้แก่ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น และคงไว้ซึ่งความสามารถการรักษาความเป็นธรรมชาติให้แก่พื้นที่ในบริเวณอุทยาน ซึ่งจะนำมาสู่การได้เปรียบทางการแข่งขัน และการตัดสินใจในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นให้แก่อุทยานแห่งชาติ

3. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการหรือปัจจัยด้านต้นน้ำ ปัจจัยด้านการให้บริการหรือปัจจัยด้านกลางน้ำ และปัจจัยด้านระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวหรือปัจจัยด้านปลายน้ำมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในห่วงโซ่อุปทานจะมีผลกระทบต่อกัน ดังนั้นในการเพิ่มศักยภาพแก่ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จึงควรมีการเอาใจใส่ในทุกๆด้านของห่วงโซ่อุปทาน ไม่ว่าจะจัดเป็นด้านการบริหารจัดการ การให้บริการ และด้านการตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะนำมาสู่การได้เปรียบทางการแข่งขัน และการตัดสินใจในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นให้แก่อุทยานแห่งชาติ

4. ผลการวิจัยระบุชัดเจนว่าปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆที่มีกิจกรรมเชื่อมต่อหรือทำร่วมกันอยู่ตั้งแต่ปัจจัยต้นน้ำซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารจัดการ ปัจจัยกลางน้ำซึ่งเป็นเรื่องของการบริการ ไปจนถึงปลายน้ำได้แก่ นักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันส่งผลกระทบต่อกันอย่างชัดเจนเกือบทั้งหมด โดยการพัฒนาด้านใด มากน้อยแค่ไหน เร่งด่วนแค่ไหน โดยกิจกรรมที่ควรมีการดำเนินการ จะพิจารณาดำเนินการไปพร้อมๆกันทั้งห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวดังนี้

4.1 การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในส่วนต้นน้ำซึ่งเป็นกิจกรรมของการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งผลิตตัวสินค้าหลักของการท่องเที่ยว ซึ่งโดยภาพรวมแล้วถ้ามองคุณภาพของการท่องเที่ยวในส่วนต้นน้ำผ่านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เปรียบเหมือนส่วนประกอบหลักในการตัดสินใจเข้ามาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว เข้ามาร่วมจ่ายใช้สอยแล้วจะเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และหากดูละเอียดเพิ่มขึ้นในแต่ละปัจจัยย่อยของส่วนต้นน้ำจะเห็นชัดเจนขึ้นว่าปัจจัยใดมีคุณภาพแล้วและปัจจัยใดต้องพัฒนา เช่น ปัจจัยทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร โดยการประเมินของนักท่องเที่ยวแล้วอยู่ในระดับพอใจมาก แต่หากมองลงไป 4 ปัจจัยย่อย พบว่ามี 2 ปัจจัยที่มีระดับพอใจมากคือ ความสามารถดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯให้คงความเป็นธรรมชาติตามสภาพเดิม และการจัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนอีก 2 ปัจจัยย่อยมีระดับพอใจปานกลาง คือการจัดเตรียมสถานที่และมอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ักท่องเที่ยว และการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สำหรับการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า หน่วยงานรัฐหรือองค์กรใดๆที่เกี่ยวข้องสามารถร่วมกันพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ และสามารถทำเช่นเดียวกันในปัจจัยย่อยๆอื่นๆของส่วนต้นน้ำ อันนำไปสู่ความมีคุณภาพกิจกรรมต้นน้ำของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตามโดย

ภาพรวมของปัจจัยด้านต้นน้ำ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มีผลกระทบทางตรงต่อ ปัจจัยด้านกลางน้ำมากที่สุด และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อยจะพบว่า ตัวแปรด้านประสบการณ์และการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีขนาดของผลกระทบมากที่สุดต่อ ตัวแปรทางด้านที่พักอาศัย ด้านการ เดินทาง ด้านสถานที่และกิจกรรม และด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือควรให้ความสำคัญแก่ด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และมีความเต็มใจ ให้บริการจะมีผลในการช่วยส่งเสริมด้านการให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้าง ความพึงพอใจให้แก่ท่องเที่ยว

4.2 การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในส่วนกลางน้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมของการ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งในเรื่องการบริการการขนส่งทั้งนักท่องเที่ยวและสัมภาระ บริการสถานที่และกิจกรรม บริการที่พักอาศัย บริการอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นเป็นของที่ระลึก หากนัก ท่องเที่ยวทราบว่าบริการเหล่านี้สามารถสนองความต้องการของเขาได้เป็นอย่างดี ย่อมต้องการมา ท่องเที่ยว และถ้าประทับใจก็มีโอกาสที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำ หรือบอกต่อแนะนำให้ญาติมิตร เพื่อนฝูง หรือบุคคลอื่น ๆ มาเที่ยวต่อไป ซึ่งโดยภาพรวมแล้วถ้ามองคุณภาพของการท่องเที่ยวในส่วนกลางน้ำผ่าน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแล้วจะเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะเป็นที่พอใจในคุณภาพการ ท่องเที่ยวในส่วนนี้ แต่หากหาคู่ละเอียดยิ่งขึ้นในแต่ละปัจจัยย่อยของส่วนกลางน้ำจะเห็นชัดเจนขึ้นว่า ปัจจัยใดมีคุณภาพแล้วและปัจจัยใดต้องพัฒนาอีก โดยจากผลวิจัยพบว่าใน 4 ปัจจัยของงานบริการใน ส่วนกลางน้ำ มี 3 ปัจจัยที่ได้รับการประเมินความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนอีก 1 ปัจจัยคือ การ บริการด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น ได้รับความพึงพอใจระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อศึกษาในปัจจัยย่อยที่มี อยู่ 5 ปัจจัยพบว่า มีเพียงกิจกรรมการจัดพื้นที่เฉพาะเพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เท่านั้นที่นักท่องเที่ยวรู้สึกพอใจในระดับมาก ขณะที่อีก 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย มีการให้บริการ ด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี ความเหมาะสมกับคุณภาพ และให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวในส่วนกลางน้ำจึงควร เข้าไปเน้นในประเด็นเหล่านี้ก่อน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านกลางน้ำ กับระดับความพึง พพอใจของนักท่องเที่ยวหรือปัจจัยด้านปลายน้ำ พบว่า ตัวแปรด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นมี ความสำคัญกับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้น การให้บริการของการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ ควรให้ความสำคัญแก่ ด้านอาหารและงานฝีมือ ท้องถิ่นเป็นประเด็นหลัก ในการเตรียมความพร้อมในการจัดพื้นที่สำหรับจำหน่ายอาหารและงานฝีมือ ท้องถิ่น หรือเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่อุทยานเข้ามาให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว ถือ เป็นการเพิ่มทางเลือกและเพิ่มคุณภาพให้แก่ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่นด้วยและเนื่องจากเหตุผลหลัก ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำต้องอาศัยความพึงพอใจในด้านสถานที่ท่องเที่ยวใน ด้านต่างๆ แทบทุกด้าน ดังนั้นหากอุทยานแห่งชาติฯ มีการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพเพื่อ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจต่อการ ท่องเที่ยวและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

4.3 เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยต้นน้ำ กับระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวหรือปัจจัย ด้านปลายน้ำ พบว่า ปัจจัยด้านต้นน้ำ ตัวแปรด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่มีความสำคัญต่อ

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูเรือ ควรให้ความสำคัญด้านประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และมีความเต็มใจให้บริการจะมีผลในการช่วยส่งเสริมด้านการให้บริการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวให้มากที่สุดต่อไป

5. จากข้อเสนอแนะที่กล่าวมานำเสนอเป็นกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปพร้อมๆกันทั้งโซ่อุปทานดังนี้

5.1 การส่งเสริมและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาความรู้และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมที่เหมาะสมมีคุณภาพในโซ่อุปทานการท่องเที่ยว แม้ว่ากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานหลายปีแล้ว และจากผลการวิจัยบ่งชี้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นกว่าในอดีตแต่ก็ยังไม่ดีพอ โดยเฉพาะคาดว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่อาจมีความต้องการเป็นลูกค้าของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ยังไม่ค่อยรู้จักการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มากนัก หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวควรร่วมมือส่งเสริมและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น ทั้งความหมาย รูปแบบ และลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการที่สามารถนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวลักษณะนี้ได้โดยไม่ยากลำบากเหมือนในอดีต น่าจะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในเชิงนิเวศได้ กิจกรรมนี้เป็นการเพิ่มคุณภาพทางด้านปลายน้ำหรือที่ตัวนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อส่วนอื่นในโซ่อุปทาน เช่น ท่องเที่ยวเดินทางอย่างเข้าใจ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น

5.2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มความเอาใจใส่ดูแลด้านต่างๆให้มากขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐควรทำการพัฒนาในทุกด้านที่ได้จากการศึกษาวิจัยแล้วว่ยังมีคุณภาพไม่ถึงระดับที่จะสร้างความพึงพอใจในระดับมากได้ และหากมีงบประมาณไม่เพียงพอก็เลือกทำตามความสำคัญเร่งด่วน และที่ส่งผลกระทบต่อด้านอื่นๆในโซ่อุปทานอย่างมากก่อน เช่นการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่ตีเหมาะแก่การเดินทางไปท่องเที่ยว ปัญหาการเดินทาง ความสะดวกในการเดินทาง เส้นทางคมนาคม ความปลอดภัย ที่พักและสาธารณูปโภค

5.3 สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนโดยเฉพาะในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวรู้จักในแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเองอยู่ โดยการช่วยและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อม มีจิตคิดเป็นเจ้าบ้านโดยให้ความช่วยเหลือดูแลนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลอดเวลาอย่างเอื้ออาทร จริงใจ มองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

5.4 การทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น เพราะโดยหลักการแล้วการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกำหนดให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยคนท้องถิ่นควรได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ควบคุมดูแลทรัพยากรในชุมชนของตน

5.5 การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันทำ เช่นหน่วยงานรัฐให้งบประมาณสนับสนุนเอกชนหรือชุมชนท้องถิ่นดำเนินจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่น เป็นต้น

5.6 การจัดอบรมภาคทฤษฎีให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศน์และหลักการอนุรักษ์ และมีความเชี่ยวชาญในเส้นทางนำเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยว ณ ให้มีจำนวนมากพอ จะได้มีความสามารถในการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในแนวทางที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรต่างๆอย่างเป็นระบบไปพร้อมกับการสร้างความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ

5.7 หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของท้องถิ่นโดยให้คำแนะนำปรึกษาและงบประมาณบางส่วน ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้

จากที่กล่าวมาเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวตลอดโซ่ อุปทานการท่องเที่ยวในภาพรวมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ไปพร้อมๆกัน ซึ่งเมื่อพัฒนาส่วนหนึ่งก็จะมีผลกระทบต่ออีกส่วนด้วยถือเป็นการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวตลอดสายโซ่อุปทาน

7.2.2 ข้อเสนอแนะจากนักวิจัย

1. การศึกษาได้ทำการศึกษากลุ่มของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นผู้บริโภคขั้นสุดท้ายในระบบห่วงโซ่อุปทานนับว่ามีความสำคัญมากที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว นอกจากนี้ข้อจำกัดทางด้านเวลาในการทำวิจัยทำให้ไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านรีสอร์ทและที่พักในบริเวณใกล้เคียงชาวบ้านในชุมชนบริเวณโดยรอบ เจ้าหน้าที่ประจำอุทยานฯ และผู้ประกอบการทัวร์และร้านค้าในบริเวณโดยรอบ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว เพื่อให้การวิจัยเห็นภาพรวมของการจัดการห่วงโซ่อุปทานได้สมบูรณ์ขึ้น

2. ควรมีการวางแผนในการติดต่อและยื่นเรื่องการขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาติเป็นการล่วงหน้า เนื่องจากต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 90 วัน ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

3. โดยที่การศึกษาได้ทำเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติฯ 2 แห่งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น แม้ว่าจากผลการวิจัยจะมีผลการวิจัยที่ได้ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกันแทบทั้งหมด สามารถตอบข้อคำถามงานวิจัยที่ตั้งเป็นสมมุติฐานได้อย่างชัดเจน แต่ถ้าลองลึกไปในรายละเอียดของผลการวิจัยมากขึ้น จะพบว่าแม้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบเดียวกันเป็นอุทยานแห่งชาติเหมือนกันและอยู่ในภูมิภาคทางตะวันออกเฉียงเหนือเหมือนกัน ก็ยังมีความแตกต่างของแต่ละองค์ประกอบในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นองค์ประกอบด้านปลายน้ำของโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ ในเขตพื้นที่อื่นๆเพื่อทำการเปรียบเทียบความสัมพันธ์และผลกระทบทางตรงที่เกิดขึ้นแต่ละเขตพื้นที่ที่ทำการวิจัยมีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อสามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆโดยเฉพาะซึ่งจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสูงสุด

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2555). สถิตินักท่องเที่ยว [ออนไลน์]. ได้จาก :
<http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php>
- กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2554).แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรี บริการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2555-2560. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://203.131.220.141/msi/wp-content/uploads/Tourism-and-Travel-related-Service-Strategic-Plan_Thai.pdf
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2555). สถิตินักท่องเที่ยว ที่พัก ยานพาหนะในอุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน [ออนไลน์]. ได้จาก:
http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/Stat_Tourist.php
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2554 – 2559 [ออนไลน์]. ได้จาก: http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). องค์ประกอบของการท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://sittisak.reru.ac.th/wp-content/uploads/2011/10/บทที่-21.doc>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). นโยบายและแผนการตลาด [ออนไลน์]. ได้จาก :
<http://thai.tourismthailand.org/about-tat-page/about-tat/policy-marketing-plan>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542).การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย
- การจัดการสายโซ่อุปทาน (2552). การจัดการสายโซ่อุปทาน Supply Chain Management. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://suchaya511341053.blogspot.com/2009/11/supply-chain-management.html>
- ข่าวสารการท่องเที่ยว.(2555). Tourism expected to pass \$2 trillion in GDP. [ออนไลน์].
ได้จาก : www.breakingtravelnews.com/news/article/tourism-expected-to-pass-2-trillion-in-gdp/
- คณิต ไช่มุกด์ . (2546). สถิติพื้นฐาน .พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์น้ำฝน
- คณิต ดวงหส์ดี. (2537). สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจชั้น ประทวนในเขตเมืองและเขตชนบท ของจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จินตนา สมสวัสดิ์, จักรกฤษ เจียวิริยบุญญา และวชิราพร เกิดสุข. (2552). การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.ora.kku.ac.th/RES_KKU/ATTACHMENTS.../-942645249.pdf
- จตุพร เลิศล้ำ. (2551). วิธีการดำเนินการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.smsmba.ru.ac.th/index_files/เครือข่ายวิจัย/.../8.บทที่3.pdf
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2544). การแปรความหมายสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสัมประสิทธิ์การอธิบาย. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.watpon.com/Elearning/stat23.htm>

- ณรงค์ มหรรณพ. (2551). **เที่ยวเขาใหญ่ไม่มีปัญหาจากการจำกัดนักท่องเที่ยว**. [ออนไลน์].
ได้จาก : <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=278826>
- ธนธรณ์ ทองหอม. (2554). **การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สาขาวิชาการวางแผน และการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2554). **แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559**. [ออนไลน์]. ได้จาก: www.tica.or.th/images/plan_tourism 2555-2559
- ปรดี โชติช่วง. (2552). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว**. [ออนไลน์].
ได้จาก: <http://dc273.4shared.com/doc/XZVmrSI9/preview.html>
- ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2554). **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
www.thailog.org/wikilog/logistics/import-export-customs/item/196-99-aec.html
- เพ็ญศรี เจริญวานิช และนิติพล ภูตะโชติ. (2543). **การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวใน 5 จังหวัด คือ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย และอุบลราชธานี**. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานะ ชัยวงศ์โรจน์. (2546). **คุณรู้จัก Supply Chain ดีจริงหรือ?**. โปรดักทีวิตี เวิลด์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 44 หน้า 25 – 30. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ลักษมี สารบรรณ. (2556). **คุณภาพ (Quality)**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.gotoknow.org/posts/189885>
- วรรณ วังษ์วานิช. (2546). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเอ็ด
- วาริษฐ์ มัชฌิมบุรุษ. (2553). **แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง**. [ออนไลน์]. ได้จาก :
<http://www.gotoknow.org/blogs/posts/434829?locale=en>
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). **ร่างนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- สฤกษ์ แสงอรัญญา. 2548. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism)**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 7 นครราชสีมา. (2553). **งานสารสนเทศและสื่อสาร**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.dnp7.com/index.php>
- สุปรดี ศรีวัฒนา. (2008). **Supply Chain คือ อะไร**. [ออนไลน์]. ได้จาก:
http://blog.eduzones.com/friendly/print.php?content_id=40435

- หน่วยงานวิจัยด้านโลจิสติกส์. (2551). **ความหมายของ Supply Chain**. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/lrcappl/lrc/lrc_Howto_detail.php?id=2008010005
- สมชาย เตชะพรหมพันธุ์ และคณะ. (2545). **การบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2554). การท่องเที่ยวสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. ได้จาก: www.dasta.or.th/th/Sustain/sub_sustain.php?SystemModuleKey=Create**
- อมรา จำรูญ. (2545). **การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย.**
- Boo, Elizabeth. (1991). **Ecotourism : The Potentials and Pitfalls**. Washington D.C. : World Wildlife Fund-US.
- Collier and Harraway.(1997). **Tourism Industry. Principler of Tourism**. Auckland: Longman Paul Ltd.
- Gronroos, Chistian. (1990). **The Maketing Strategy Communication, Toward a Maketing Concept for the 1990. Meddelonden Fram Svenska Handel, Shogskolan, working paper**
- Kotler. (2000). **Marketing Management. The millennium edition. 10th ed.** Englewood Ohiffs : Prentice – Hall, Inc.
- McIntosh, Robert W, Goelder, Charles R & Ritchie, J.R. Brent. (1995). **Tourism Principal Practices. Philosophies. USA**
- Middleton, Victor T. C., Hawkins, Rebecca. (2001). **Sustainable tourism : a marketing perspective**. Oxford. Butterworth-Heinemann.
- Nick Kontogeorgopoulos and Kittinoot Chulikavit. (2010). **Supply-Side Perspectives on Ecotourism in Northern Thailand. International Journal Of Tourism Research 12:627–641**
- Pairach Piboonrunroj. (2009). **Methodological Implications of the Research Design in Tourism Supply Chain Collaboration. Logistics Systems Dynamics Group. Cardiff : 18th EDAMBA Summer Academy.**
- Responsible Travel (2010). **Market Trends Series : Global Trends & Statistics**. Stanford University & Washington, DC. [Online]. URL : www.responsibletravel.org
- Richard Tapper & Xavier Font. (2004). **Tourism Supply Chains. Report of a Desk Research Project for The Travel Foundation**. Leeds: Leeds Metropolitan University.
- Robert B. Handfield and Ernest L. Nichols, Jr. (1999). **Supply Chain Management. Introduction to Supply Chain Management**. New Jersey.
- Shahram Gilaninia et all. (2011). **Effective Factors in Green Supply Chain Management and Natural Environment Developed in Iran Tourism Industry: The Case of Small and**

- Medium Tour Operators. *International Journal of Business Administration* 2(2): 1923-4015
- Tanapat Sangaroon. (2011). An Analytical Framework of Sustainability Supply Chain Management. **การประชุมเชิงวิชาการประจำปีด้านการจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ครั้งที่ 8**
- Taweesak Theppitak. (2011). **Managing** Logistic Systems for the Creation of Sustainable. Eco-Friendly Tourism on Koh Lan Coral Island. **การประชุมเชิงวิชาการประจำปีด้านการจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ครั้งที่ 8**
- The Commonwealth of Australia (1994). National Ecotourism Strategy. **Commonwealth Department of Tourism**. Australian Government Publishing Service, Canberra
- The Ecotourism Society. (1991). The Ecotourism Society's Definition. **The Ecotourism Society Newsletter**, 1.
- Vroom, V. (1970). "Industrial Social Psychology". **Management and Motivation**. New York. Mcgrow-Hill Book Company
- Xavier Font et al. (2008). Sustainable Supply Chain Management in Tour. **Business Strategy and the Environment**17: 260–271
- Xinyan Zhang, Haiyan Song and George Q. Huang. (2009). Tourism supply chain management: A new research agenda. **Tourism Management**. 345–358
- Yildirim Yilmaz and Umit Bititci. (2006). Performance measurement in the value chain: manufacturing v. tourism. **International Journal of Productivity and Performance Management**. Vol. 55 Iss: 5, pp.371 - 389
- Zeithamal, Valarie.A., A. Parasuraman, and Leonard L. Berry.(1990). **Delivering Service Q Quality : Balancing Customer Perceptions and Expectations**. New York : Free Press

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก - 1

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

หมายเลขแบบสอบถาม ID

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(The Quality Development of Ecotourism in Northeasthen, Thailand)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยคณะวิจัยของสาขาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผ่านแนวคิดห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยเลือกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย เป็นกรณีศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้สำหรับวิเคราะห์ในงานวิจัยเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
(ปัจจัยด้านต้นน้ำ)
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
(ปัจจัยด้านกลางน้ำ) และความพึงพอใจโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยว
(ปัจจัยด้านปลายน้ำ)
- ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มา ณ โอกาสนี้

เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ
ผู้วิจัย

วันที่ดำเนินการ..... สถานที่.....

ชื่อ - สกุล (ผู้ตอบแบบสอบถาม).....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช./ปวส.
 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ เกษตรกร รับจ้างทั่วไป
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 10,001 - 20,000 บาท 20,001 - 30,000 บาท
 30,001 - 40,000 บาท 40,001 - 50,000 บาท มากกว่า 50,000 บาท

6. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด

กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล
 ภาคกลาง (โปรดระบุจังหวัด).....
 ภาคเหนือ (โปรดระบุจังหวัด).....
 ภาคตะวันออก (โปรดระบุจังหวัด).....
 ภาคตะวันตก (โปรดระบุจังหวัด).....
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โปรดระบุจังหวัด).....
 ภาคใต้ (โปรดระบุจังหวัด).....

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ครบทุกข้อ

1. ท่านเคยมาท่องเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้หรือไม่ (ไม่รวมครั้งนี้)

เคย ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 7)

2. จำนวนครั้งที่ท่านมาเที่ยว ณ สถานที่แห่งนี้ (ไม่รวมครั้งนี้)

1 ครั้ง 2 - 3 ครั้ง 3 - 4 ครั้ง มากกว่า 5 ครั้ง

3. ท่านมักจะเดินทางมาเที่ยวในช่วงเวลาใด

มกราคม - มีนาคม เมษายน - มิถุนายน กรกฎาคม - กันยายน ตุลาคม - ธันวาคม

4. ท่านใช้พาหนะใดในการเดินทาง

รถยนต์ส่วนตัว รถจักรยานยนต์ รถโดยสารประจำทาง รถบริการนำเที่ยว
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณกี่วัน (ต่อ 1 ครั้ง)

1 วัน 2 - 3 วัน 3 - 4 วัน มากกว่า 5 วัน

6. การเดินทางครั้งนี้ท่านมากับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เดินทางมาคนเดียว เดินทางมากับครอบครัว . เดินทางมากับเพื่อน
 เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว เดินทางมากับบริษัททัวร์ มากกว่า 50,000 บาท
 จำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ คน (รวมตัวท่านเองด้วย)

7. อัตราค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (ต่อ 1 ท่าน) สำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้

- 7.1 ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม (คน/วัน)
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท 201 - 400 บาท 401 - 600 บาท
 601 - 800 บาท 801 - 1,000 บาท มากกว่า 1,000 บาท
- 7.2 ค่าที่พัก (คน/วัน)
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท 201 - 400 บาท 401 - 600 บาท
 601 - 800 บาท 801 - 1,000 บาท มากกว่า 1,000 บาท
- 7.3 ค่าพาหนะ/คน
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท 201 - 400 บาท 401 - 600 บาท
 601 - 800 บาท 801 - 1,000 บาท มากกว่า 1,000 บาท
- 7.4 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ/คน (ของที่ระลึก ค่าธรรมเนียมผ่านประตู และอื่นๆ)
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท 101 - 200 บาท 201 - 300 บาท
 301 - 400 บาท 401 - 500 บาท มากกว่า 500 บาท

8. ให้ท่านเลือกตอบในข้อที่ท่านเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ
 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
 การเที่ยวชมสวนผลไม้ สวนป่า และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง
 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม
 ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น
 การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น
 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
 การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันหลายๆ จะเป็นผลดีต่อแหล่งเที่ยวนั้น
 เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการแหล่งท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อแหล่งเที่ยวนั้นโดยตรงเท่านั้น

9. เหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ สถานที่แห่งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สถานที่ท่องเที่ยวมีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจ
 ชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง
 สถานที่ท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ในอนาคตท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่ (ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน)

- มาแน่นอน เพราะ.....
 ไม่มาแน่นอน เพราะ.....
 ยังไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ เพราะ.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว
 โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ

ข้อ	การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านต้นน้ำ)	ระดับความพึงพอใจ				
		ควร ปรับปรุง (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1. ทรัพยากรและศักยภาพขององค์กร						
1.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดเตรียมสถานที่ และ มอบหมายบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว					
1.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดเตรียมความพร้อม ด้าน สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้บริการแก่นัก ท่องเที่ยว					
1.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการให้ข้อมูล และการจองห้องพักล่วงหน้า					
1.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามารถในการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณอุทยานฯ ให้คงความเป็นธรรมชาติ ตามสภาพเดิม					
2. คุณลักษณะขององค์กร						
2.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการให้บริการ และข้อมูลข่าวสารแก่นัก ท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สะดวก และรวดเร็ว					
2.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รับความร่วมมือในการอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากธุรกิจเอกชนและ ชุมชนโดยรอบบริเวณอุทยานฯ					
2.3	นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นภาพโครงสร้างองค์กรของแหล่ง ท่องเที่ยว ได้จากแผนภูมิแสดงหน้าสำนักงานแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ					
3. การนำข้อมูลที่ได้รับ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ (การไหลของข้อมูล)						
3.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระบบรับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว					
3.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการ สื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดทำระบบสำหรับแจ้งข้อมูล เตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว					
4. ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร						
4.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการด้านอาหาร และ เครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว					
4.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามารถในการธำรงรักษา ความเป็นธรรมชาติ					

ข้อ	การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านต้นน้ำ)	ระดับความพึงพอใจ				
		ควร ปรับปรุง (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
4.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดเตรียมกิจกรรมที่รองรับนักท่องเที่ยวโดยเน้นการไม่ทำลาย และรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่า					
4.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการฝึกอบรมเยาวชนในพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ มีคฤหัสถ์บริการนักท่องเที่ยว					
5. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย						
5.1	นักท่องเที่ยวสามารถประสานงานด้านที่พักและข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
5.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น					
5.3	การมีธุรกิจที่พักของเอกชนโดยรอบเป็นเครือข่ายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
5.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้โอกาสชุมชนในท้องถิ่น เข้ามาเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา					
5.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้มีการกำหนดระเบียบ และวิธีการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในระหว่างเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
6. ประสบการณ์และการปฏิบัติหน้าที่						
6.1	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว					
6.2	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความรับผิดชอบด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว					
6.3	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามารถในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
6.4	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเต็มใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
6.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและจำนวนยานพาหนะที่ไปท่องเที่ยวในอุทยานฯ เพื่อลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ

ข้อ	การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านกลางน้ำ)	ระดับความพึงพอใจ				
		ควร ปรับปรุง (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
7. ด้านที่พักอาศัย						
7.1	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าพักอาศัย					
7.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของที่พัก (ไฟฟ้า/น้ำดื่ม/น้ำใช้/โทรศัพท์สาธารณะ/สุขา) ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว					
7.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ที่พัก/เตียง/อุปกรณ์เครื่องใช้) ในการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการ					
7.4	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสามารถในการให้บริการด้านข้อมูลที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักได้อย่างเหมาะสม					
7.6	ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียม ราคา ของที่พักประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับบริการที่ได้รับ					
7.7	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีเครือข่ายด้านที่พักกับธุรกิจของเอกชน เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว					
8. ด้านการเดินทาง						
8.1	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
8.2	นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก					
8.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการทำป้ายสัญลักษณ์บอกทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว					
8.4	สภาพเส้นทางในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (สภาพถนน ความปลอดภัย ฯลฯ)					
8.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดวางระบบเส้นทางเดินป่าที่หลากหลายเพื่อชื่นชมธรรมชาติ					

ข้อ	การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ปัจจัยด้านกลางน้ำ)	ระดับความพึงพอใจ				
		ควร ปรับปรุง (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
9. ด้านสถานที่และกิจกรรม						
9.1	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ และมีความน่าสนใจ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว					
9.2	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้จัดพื้นที่สำหรับจอดรถเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม					
9.3	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
9.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการปัญหาทางด้านขยะ และการดูแลรักษาความสะอาดภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้อย่างเหมาะสม					
9.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดการทางด้านโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว					
9.6	แหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมพิเศษที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว (การล่องแก่ง การเดินป่า)					
9.7	เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีส่วนร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
10. ด้านอาหารและงานฝีมือท้องถิ่น						
10.1	บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มอย่างเพียงพอ					
10.2	ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสะอาดและถูกสุขอนามัย					
10.3	ราคาอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเหมาะสมกับคุณภาพ					
10.4	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการจัดพื้นที่เฉพาะ เพื่อให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก แก่นักท่องเที่ยว					
10.5	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามาขายของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน					
11.	โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยวแห่งนี้ในระดับใด (ปัจจัยด้านปลายน้ำ)					

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการจัดการอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

---จบการตอบแบบสอบถาม---

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข - 1

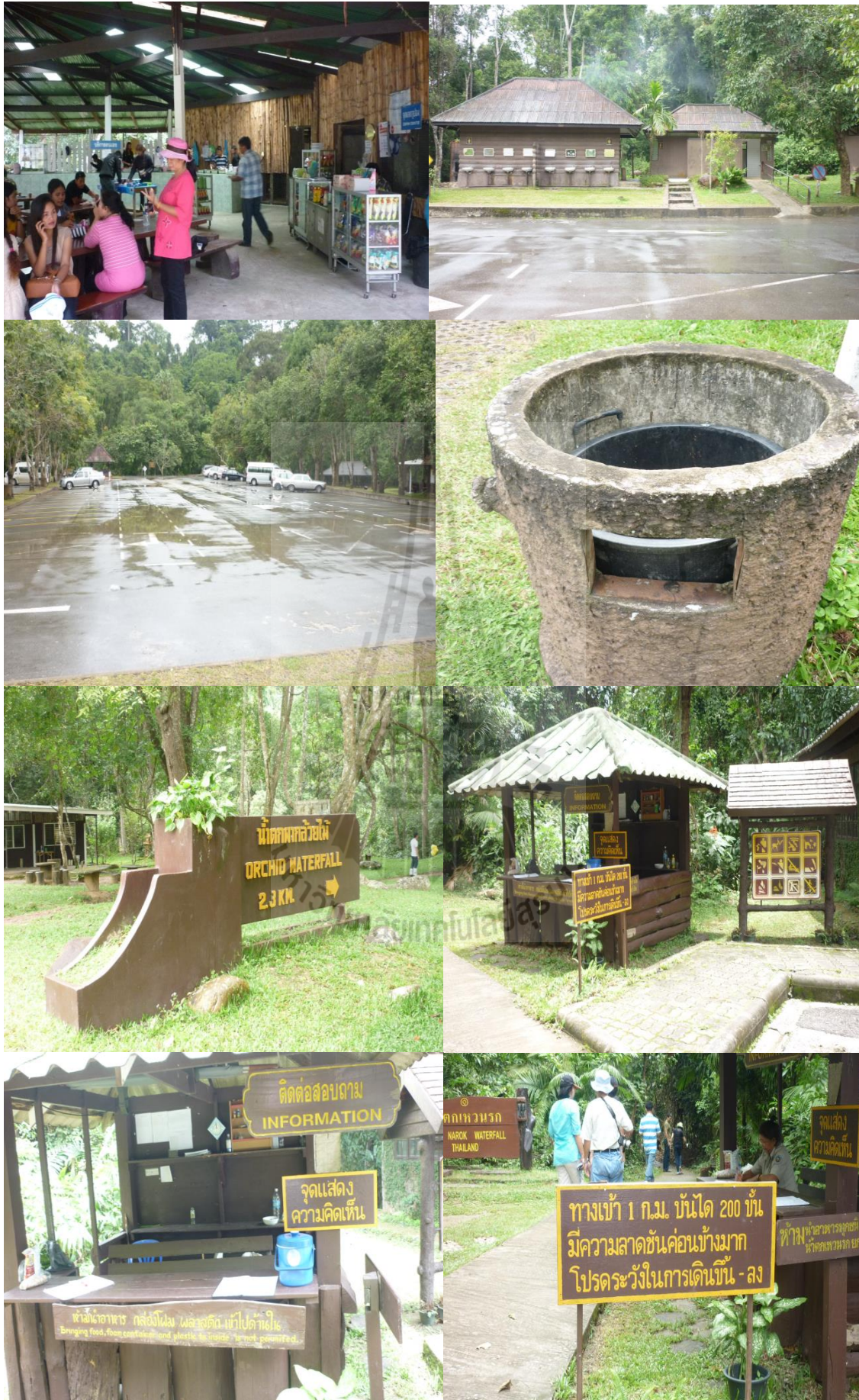
ประมวลภาพการไปเก็บข้อมูลวิจัย

ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จังหวัดนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคผนวกที่ ข - 2

ประมวลภาพการไปเก็บข้อมูลวิจัย

ณ อุทยานแห่งชาติภูเรือ

จังหวัดเลย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

